Jaarverslag en -rekening 2025

WIE SCHRIJFT GESCHIEDENIS?

Museum aan de A
WERK IN UITVOERING

Groningen krijgt een kans, een gouden kans om te bouwen aan een splinternieuw museum over de rijke Groninger geschiedenis: Museum aan de A.

Een zelfbewust museum dat met lef de verhalen van Groningen vertelt en de geschiedenis verbindt met de opgaven van vandaag. Een museum dat agendeert, verrast en inspireert. Hier staan de deuren open voor een brede doelgroep van binnen en buiten Groningen.

Foto: Erfgoed in Groningen

Inhoud

Voorwoord 05

Verslag Raad van Toezicht 08

01 Publiek, educatie en participatie 13

02 80 jaar vrijheid Groningen 32

03 Vernieuwbouw: bouwen aan Museum aan de A 44

04 Ontwikkeling vaste presentatie 50

05 Collectie 55

06 Marketing en communicatie 62

07 Duurzaamheid 66

08 De mensen, de organisatie en de governance 69

09 Bedrijfsvoering en financiën 75

10 Jaarrekening 78

Overige gegevens 98

Verklaring van de accountant 100

Bijlage 106

Colofon 108

Viering van de bevrijding van het noorden en oosten van Nederland, Akerk, 16 april 2025. Foto: Martijn Beekman

Voorwoord

Algemeen
De transitie van Museum aan de A heeft in maart 2025 een nieuwe impuls gekregen met de goedkeuring door de gemeenteraad van Groningen van het voorbereidingskrediet voor de verbouwing van het museumcomplex. En met de goedkeuring in december van het uitvoeringskrediet van €25 miljoen voor investering in de vernieuwbouw door het College van Burgemeester & Wethouders van de gemeente Groningen, is een zeer belangrijke, volgende stap gezet naar de daadwerkelijke uitvoering van de plannen.
Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag heeft de gemeenteraad van Groningen in de raadsvergadering van 28 januari 2026 besloten tot verlening van het uitvoeringskrediet.
Een groot woord van dank aan de gemeente Groningen is hier wel op zijn plaats. Zonder de inzet van burgemeester en wethouders naast directie en medewerkers van zowel Stadsontwikkeling als de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling hadden deze besluiten niet genomen kunnen worden. Namens de gehele organisatie heel veel dank!

Vernieuwbouw
De voorbereiding van de verbouwing en nieuwbouw is hiermee in een stroomversnelling terecht gekomen. In mei 2025 besloot Gedeputeerde Staten €1,5 miljoen te beschikken in het kader van de gebiedsgerichte aanpak van Museum aan de A. In juli zijn het Voorlopig Ontwerp van de rijksmonumenten aan de Brugstraat en het Structuurontwerp+ van de nieuwbouw aan de Schuitemakersstraat gepresenteerd. De transitie naar een museum over de geschiedenis van Groningen (stad en provincie), die in 2022 is ingezet, krijgt hierdoor steeds meer vorm.
De verbouwing vindt plaats in twee fasen. De eerste fase bestaat uit het renoveren, verduurzamen en toegankelijk maken van de 14e-eeuwse rijksmonumenten het Gotisch Huis en het Canterhuis. De tweede fase omvat de sloop van de motorenhal, het pakhuis en de werkplaats. De contrasterende nieuwbouw met een gevel in de Schuitemakersstraat sluit aan op de rijksmonumenten. Tenslotte wordt ook het binnenterrein opnieuw ingericht met aandacht voor vergroening.

Financiën
De exploitatiesubsidie van de provincie Groningen voor de Cultuurnota periode 2025 tot en met 2028 is op 19 november 2025, na een langdurig proces, definitief afgewezen. Voor 2025 heeft dat per saldo een enorme bezuiniging betekend, naast een financieel zeer onzekere, zelfs nijpende situatie gedurende bijna het gehele jaar. Zelfs zo nijpend dat we eind november nog bij de gemeente hebben gevraagd om een garantie bijdrage, mocht de aangevraagde subsidie van het Mondriaanfonds voor *WinterWelVaart* niet toegekend worden. Gelukkig ontvingen we deze subsidie wel, waardoor deze garantie bijdrage niet nodig was. De gemeente Groningen springt de jaren 2026-2028 wél bij, in verband met de afgewezen exploitatiesubsidie van de provincie; daar zijn we de gemeente bijzonder erkentelijk voor.
Het invoeren van de museum cao is vanwege de nijpende financiële situatie wederom uitgesteld. Gedurende het gehele jaar heeft het museum allerlei andere financieringsbronnen aangeboord, waardoor we mede in de zwarte cijfers zijn gebleven. Dit, naast een ferm *de hand op de knip houden* door de gehele museum organisatie, heeft voor dit positieve resultaat gezorgd. Dat is een compliment aan de RvT en alle medewerkers en vrijwilligers van Museum aan de A.

Presentatie samen met partners
In 2025 heeft het museum veel energie kunnen steken in de grote vaste presentatie die straks in het vernieuwde museum te zien zal zijn. Een voorproefje daarvan is vanaf november te zien in de tentoonstelling in het Groninger Museum, getiteld *Wie schrijft geschiedenis? Museum aan de A in het Groninger Museum*.
Ook deze tentoonstelling ontwikkelden we met onze vaste partners het Groninger Museum, de Groninger Archieven en Noorderpoort en in samenwerking met Studio Louter, OPERA Amsterdam, Tapart en de Kentalis Guyotschool. In het Groninger Museum bezochten 19.175 bezoekers de tentoonstelling in 2025.

Samenwerkingen
In verband met de voorbereiding op de verbouwing en de conceptontwikkeling van de nieuwe vaste presentatie hebben we dit jaar, naast de *pop-up* tentoonstelling in het Groninger Museum vooral meegewerkt aan de tentoonstelling *Oorlog Dichtbij* in de Akerk maar organiseerden we in de eigen museumgebouwen geen tentoonstellingen.
Het museum organiseerde dit jaar wel events in de stad en soms in de museumgebouwen, op ons museumschip én op andere plekken in de provincie. Natuurlijk heeft de Emma dit jaar wel vaartochten gedaan, net als de ZK4, de historische garnalenkotter van het Visserijmuseum in Zoutkamp. Het museum werkt daarin samen met Het Groninger Landschap; zij leveren de gidsen tijdens de vaartochten en ze verzorgen een deel van de PR.

Recordaantal bezoekers
Het aantal bezoekers van de tentoonstellingen *Wie schrijft geschiedenis?* in het Groninger Museum en *Oorlog Dichtbij* in de Akerk was 28.175, met alle events en de vaartochten erbij is dat in totaal 37.280, meer dan drie keer zoveel als het jaar ervoor (10.435). Dit aantal is nog exclusief het recordaantal bezoekers aan *WinterWelVaart* in de stad (50.000), Zoutkamp (2.500) en Sappemeer (350), samen maar liefst 52.850 bezoekers. Het totaal aantal bezoekers komt hiermee op 90.130. Een absoluut record! Niet alleen het aantal fysieke bezoekers aan tentoonstellingen en events steeg, ook het aantal bezoeken aan onze verschillende websites (203.196) en het aantal weergaven op social media (meer dan 2,5 miljoen) was een record.

80 jaar vrijheid Groningen
Als initiatiefnemer, penvoerder, projectleider en coördinator was Museum aan de A nauw betrokken bij de programmering van meer dan 200 events en 80 vrijheidsmaaltijden in de gehele provincie rond het thema *80 jaar vrijheid Groningen*. Onze fondsenwerving voor de bundelaanvraag voor projecten van 29 kernpartners was bijzonder succesvol: €796.000 van landelijke en lokale fondsen en overheden. *80 jaar vrijheid Groningen* is een provinciaal project van grote omvang, daarom is er in dit verslag een apart hoofdstuk aan gewijd.

WinterWelVaart
Dit jaar was de tweede editie van *Wintergoud* dat de markt van *WinterWelVaart* verbond aan de Grote Markt. Deze markt tijdens *WinterWelVaart* was dit jaar meteen de grootste wintermarkt van Noord-Nederland met maar liefst 175 marktkramen. *WinterWelVaart* was dit jaar nóg diverser dan voorheen en behaalde een recordaantal bezoekers, het evenement is niet alleen voor de schippers, kunstenaars en het A-Kwartier van grote waarde, maar voor alle ondernemers in de stad.

Detail van beschilderd houten plafond uit 1637. Foto: Taco Tel

Impact
Ook in 2025 verbond Museum aan de A culturele instellingen in stad en provincie op inhoud. De ontwikkeling van de Onderwijscanon Groningen is met de feestelijke presentatie van de website voor honderd gasten op 6 november 2025 in Maarhuizen voltooid. Het museum neemt de doorontwikkeling van de Onderwijscanon Groningen op zich, waarbij we natuurlijk nauw blijven samenwerken met Erfgoed in Groningen en K&C. Hiermee is het project van start gegaan voor de scholen. Museum aan de A speelt daar een kartrekkersrol in voor de komende jaren.

Collectie en andere zaken
Dit jaar is er ook nog veel werk achter de schermen verricht op het gebied van de collectie. Het Gotisch Huis en het Canterhuis zijn nu praktisch helemaal leeg. De objecten zijn naar externe depots vervoerd. Voor de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* in het Groninger Museum is een aantal objecten uit het depot gehaald.

Plafond uit 1637
Je zal het maar cadeau krijgen: een compleet houten plafond uit 1637. Prachtig beschilderd en van grote historische waarde. Dat overkwam het museum in 2017. Afgelopen jaar is de restauratie van het plafond uit 1637 uit de Groningse modezaak aan de Herestraat 42 goed gevorderd. De restauratoren worden bijgestaan door een Adviescommissie met daarin experts van onder anderen het Rijksmuseum en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. Het plafond krijgt straks een prominente plek in het nieuwe museum.

Tot slot
Verandering van zoveel zaken tegelijk blijft enorm inspirerend en vraagt tegelijk veel van alle medewerkers en vrijwilligers. Heel veel dank voor eenieders inzet!

Nicolette Bartelink
Directeur-bestuurder Museum aan de A
Maart 2026

Verslag Raad van Toezicht

Het jaar 2025 was een bijzonder jaar, een jaar als voorbereiding op de grote transitie vanaf 2026. Het museumgebouw was het gehele jaar gesloten in verband met de voorbereiding op het project vernieuwbouw.
Met de gemeente Groningen kwam aan het eind van het jaar een overeenkomst tot stand die de grondslag is voor de vernieuwbouw van het museum. In deze overeenkomst wordt de overdracht van de panden aan de gemeente geregeld, de huurvergoedingen tijdens de vernieuwbouwactiviteiten en in de nieuwe situatie, de gemeentelijke subsidies voor de komende jaren en de demarcatie van andere te maken kosten zoals bijvoorbeeld de herinrichting.
Een woord van dankbaarheid richting de gemeente Groningen voor al deze ondersteuning is in dit verslag zeker op z'n plaats. Zonder deze ondersteuning zou er eigenlijk geen perspectief zijn voor het nieuw op te zetten Museum aan de A. De investering zal zeker leiden tot het nieuwe historisch museum waar stad en ommeland straks trots op kan zijn. Bijzondere waardering is er ook voor alle medewerkers en vrijwilligers van het museum. Ondanks een gesloten museumlocatie hebben medewerkers en vrijwilligers van het museum succesvolle en bijzondere events neergezet in 2025, zoals de initiatie en coördinatie van alle provinciale evenementen rondom *80 jaar Vrijheid Groningen*, de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* Museum aan de A in het Groninger Museum en de organisatie van *WinterWelVaart*.

Samenstelling en organisatie Raad van Toezicht
De Raad van Toezicht bestond op 31 december 2025 uit vijf leden:
• Rob Schuur (voorzitter, lid commissie bestuurszaken)
• Marieke Boekhold - Miltenburg (lid commissie bestuurszaken en auditcommissie)
• Leonieke Vermeer (lid commissie museale zaken)
• Gerard Datema (lid commissie museale zaken)
• Willem de Kok (lid auditcommissie)

In het kader van het vervullen van het interne toezicht fungeert de Raad van Toezicht voor de directeur-bestuurder afwisselend als verantwoordingsorgaan, als goedkeuringsorgaan voor bepaalde bestuursbesluiten, als adviseur en klankbord en als maatschappelijk venster.
In deze rollen schakelt de Raad van Toezicht continu, deels ingegeven door de fase waarin het museum zich bevindt en afhankelijk van actualiteit en/of situaties.

Op basis van expertise en op uitdrukkelijk verzoek van de directeur-bestuurder wordt op sommige dossiers ook de rol van 'meewerkend voorman/-vrouw' vervuld met een scherp oog voor eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Een en ander is ingegeven door de complexiteit van sommige dossiers (zoals de vernieuwbouw en de bedrijfsvoering) en de beperkte professionele bezetting in de personeelsformatie (binnen de financiële mogelijkheden van het museum).

Binnen de Raad van Toezicht wordt gewerkt met een drietal commissies:
• Commissie bestuurszaken
• Auditcommissie
• Commissie museale zaken

In de commissies worden onderwerpen die besproken of besloten moeten worden voorbereid en verder uitgediept. Op sommige onderdelen nemen commissieleden daarbij ook een meer meewerkende rol op zich. De besluitvorming ligt altijd bij de Raad van Toezicht, die als geheel verantwoordelijk is. Commissies rapporteren en adviseren aan de Raad van Toezicht en eventueel aan de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is altijd aanwezig bij de commissievergaderingen.
De remuneratiecommissie en de auditcommissie zijn meerdere keren per jaar bijeengekomen. De commissie museale zaken is eind 2025 ingesteld.

De commissie bestuurszaken vervult de werkgeversrol ten behoeve van de directeur-bestuurder, onder andere het functioneren, ontwikkelen en beoordelen. In een vaste cyclus vinden halfjaarlijkse gesprekken plaats, waarvan schriftelijke verslagen worden vastgelegd in het personeelsdossier van de directeur-bestuurder. In 2025 heeft in het kader van de beoordeling ook een 360 graden feedback plaatsgevonden door een selectie van in- en externe stakeholders.
Daarnaast is de commissie bestuurszaken verantwoordelijk voor het organiseren van de jaarlijkse zelfevaluatie van de Raad van Toezicht en indien nodig het werving- en selectieproces van nieuwe leden voor de Raad van Toezicht.

Hoofdtaak van de auditcommissie is het beoordelen van de begroting, de tussentijdse financiële rapportages en de jaarrekening, inclusief bespreking(en) met de accountant.

Dit jaar hebben de leden van de auditcommissie op basis van hun expertise veel tijd gestoken in het verder op orde krijgen en houden van de bedrijfsvoering van het museum. De nodige verbeterstappen zijn gezet. Aan het eind van het jaar bleek dat de detachering van de (gezamenlijke) controller vanuit het Groninger Museum niet langer houdbaar was gezien de uitdagingen bij het Groninger Museum. Mede op advies van de auditcommissie is gezocht naar een mogelijkheid van het structureel outsourcen van de financiële administratie om op die manier aangebrachte verbeteringen op efficiënte in de bedrijfsvoering beter te borgen.

De commissie museale zaken stond in 2025 aan het begin van haar activiteiten. Een concept-reglement is besproken in de Raad van Toezicht en is begin 2026 definitief vastgesteld. Deze commissie beoordeelt de inhoudelijke kwaliteit van het museum en de wijze waarop hierdoor door de directeur-bestuurder wordt toegezien en gestuurd. En de commissie functioneert als klankbord en adviesorgaan voor nieuwe events.

Vergaderingen zijn voorbereid door de voorzitter van de Raad van Toezicht in samenspraak met de directeur-bestuurder. Afhankelijk van agendapunten participeerden stafmedewerkers in het overleg. Van alle vergaderingen van de Raad van Toezicht en commissies zijn verslagen gemaakt onder regie van de directeur-bestuurder en/of commissievoorzitter. Aan het eind van elke vergadering van de Raad van Toezicht wordt gereflecteerd op de besproken inhoud, inbreng, ruimte voor inbreng, de kwaliteit van de besluitvorming, het voorzitterschap, etc.

Gedurende een deel van 2025 heeft een trainee geparticipeerd in de Raad van Toezicht: Sherlock Telgt. Hij volgde een professioneel opleidingstraject bij de stichting Atana uit Groningen en kon op deze manier ervaringen op doen binnen de Raad van Toezicht van het museum. Met het opnemen van trainees wil de Raad van Toezicht bijdragen aan het rekruteren van nieuw talent op toezichthoudende posities waarbij diversiteit en inclusie belangrijke elementen zijn.
Sherlock Telgt bracht specifieke kennis in relatie tot te zetten stappen rondom participatie, inclusie en diversiteit. Het voornemen van de Raad van Toezicht is om met Atana verdere invulling te geven aan het plaatsen van een nieuwe trainee. Ook staat de Raad van Toezicht open voor andere aanbieders van governance-opleidingen.

Museum aan de A werkt volgens de Code Cultural Governance en de Fair Practice Code: richtlijnen voor goed bestuur en toezicht in de cultuursector én voor eerlijk en zorgvuldig werkgeverschap en samenwerken. Beide codes zijn een vast onderdeel van onze visie op toezicht en komen terug in de zelfevaluatie. De Raad van Toezicht bevraagt de directeur-bestuurder regelmatig op de toepassing ervan. Aan het begin van elke vergadering van de Raad van Toezicht staat het punt ‘mogelijke belangenverstrengeling’ een vast agendapunt. In 2025 heeft belangenverstrengeling zich niet voorgedaan.

Ook in 2025 is de vertrouwenspersoon uitgenodigd in een vergadering van de Raad van Toezicht om het jaarverslag toe te lichten. In deze verslagperiode hebben zich geen meldingen voorgedaan.

Naast de reguliere vergaderingen waren er diverse ontmoetingen met de medewerkers en vrijwilligers van het museum. Daarbij waren soms ook externe stakeholders aanwezig, zoals vertegenwoordigers van de gemeente en de architect in verband met het project vernieuwbouw. Veelvuldige contacten waren met de vertegenwoordigers van de gemeente Groningen in relatie tot de vernieuwbouw, de provincie en andere subsidieverstrekkers. De leden van de Raad van Toezicht waren in wisselende samenstelling aanwezig bij openingen van nieuwe events zoals de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* Museum aan de A in het Groninger Museum en *WinterWelvaart/Wintergoud*.

Honorering Raad van Toezicht
Leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging of vergoeding voor hun werkzaamheden ten behoeve van het museum. Reis- en parkeerkosten gerelateerd aan het werk voor het museum kunnen gedeclareerd worden.

Opening Wie schrijft geschiedenis? *Foto: Daniek Snijder*

Risicobeheersing
De Raad van Toezicht heeft erop toegezien dat de directeur-bestuurder voldoende aangeeft voor welke risico's en onzekerheden zij zich in de komende periode geplaatst ziet en hoe deze risico's te minimaliseren, zeker in relatie tot de transitie van het museum. Vanuit de auditcommissie is hier extra aandacht aan besteed.

De belangrijkste bespreekpunten en besluiten van de Raad van Toezicht in 2025
- Goedkeuring jaarverslag 2024/décharge directeur-bestuurder inclusief bespreking accountantsverslag
- Bespreking managementletter van de externe accountant en daaruit voortvloeiende actiepunten
- Verstrekking opdracht accountant (Eshuis) m.b.t. interim-controle en jaarrekening 2025
- Financiële rapportages (in vaste cyclus), forecast en liquiditeitsbegroting
- Voortschrijdend overzicht fondsenwerving
- Jaarverslag vertrouwenspersoon
- Aanpassingen begroting 2025 (n.a.v. wegvallen subsidie provincie)
- Inzet bezwarenprocedure provincie vanwege niet toekennen subsidie op basis van negatief advies Kunstraad
- Jaarlijkse check op AVG-beleid
- Bespreking rapport Blueyard in relatie tot toekomstige exploitatie
- Herijking samenwerkingsovereenkomsten met Groninger Museum, Groninger Archieven en Noorderpoort
- Samenwerkingsovereenkomst met RUG
- Verkenning mogelijke bredere samenwerking met Groninger Museum (back-office, governance)
- Voortgangsverslag (breed) 1e half jaar
- Begroting 2026 inclusief meerjarenbegroting
- Vergaderrooster 2026
- Uitgangspunten samenwerking gemeente Groningen en Museum aan de A inclusief overdrachtsdocumenten
- Concept-reglement commissie museale zaken
- Impact Artificial Intelligence op museum (eerste verkenning)
- Gedeeltelijk outsourcen van de financiële administratie

Overzicht functies en nevenfuncties leden Raad van Toezicht
Rob Schuur
Voorzitter Raad van Toezicht + voorzitter Commissie Bestuurszaken
Hoofdfunctie: n.v.t. (gepensioneerd)
Nevenfuncties:
- Voorzitter bestuur Jeugdfonds Sport en Cultuur Groningen;
- Voorzitter Raad van Commissarissen stichting WerkPro en nevenstichtingen Botteldaip en Startbaan, Groningen;
- Lid van Raad van Commissarissen KidsFirst COP Groep (kinderopvang, Groningen/Mijdrecht);
- Voorzitter Raad van Toezicht rsg De Borgen (Westerkwartier)
- Voorzitter Raad van Toezicht Lucia Marthas Institute for Performing Arts (Amsterdam);
- Voorzitter Raad van Commissarissen Donar Groningen BV (Groningen);
- Voorzitter Toezichthoudend Bestuur Samenwerkingsverband Passend Onderwijs 22.01 PO (Assen);
- Voorzitter Toezichthoudend Bestuur Samenwerkings-verband Passend Onderwijs 22.01 VO (Assen);
- Voorzitter bestuur DBL (Dutch Basketball league);
- Voorzitter Raad van Toezicht stichting Ommeriek (primair onderwijs, Appingedam e.o.);
- Voorzitter Toezichthoudend Bestuur Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Zuid-Oost Friesland.

Marieke Boekhold-Miltenburg
Voorzitter Auditcommissie + lid Commissie Bestuurszaken
Hoofdfunctie: Eigenaar van MB Interim & Advies
Nevenfuncties:
• Lid Raad van Commissarissen Helwa Wafelbakkerij B.V. (sinds 1 juli 2025);
• Bestuurslid Ronald McDonald Huis Groningen;
• Vice-voorzitter Ladies' Circle Groningen (tot 1 april 2025).

Willem de Kok
Lid Auditcommissie
Hoofdfunctie: Algemeen directeur Martiniplaza
Nevenfuncties:
• Voorzitter Adviescommissie Groningen Bereikbaar
• Voorzitter Theaterdirecties Stichting Theateralliantie
• Lid RvT Stichting Grand Futura
• Voorzitter stichting Groningen Congres Alliantie
• Bestuurslid Stichting Nieuwjaarsreceptie Noord-Nederland.

Leonieke Vermeer
Hoofdfunctie: Universitair docent Geschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen
Nevenfuncties:
• Redactielid van het European Journal of Life Writing en van Tijdschrift voor Geschiedenis;
• Auteur in het project 'Vier Vorstinnen. Nederlandse koninginnen in een tijd van natievorming, 1774-1934' (Het Cultuurfonds, Universiteit Utrecht, Rijksuniversiteit Groningen, Uitgeverij Boom);
• Research Fellow bij het Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS) (sept. 2024 - januari 2025).

Gerard Datema
Hoofdfunctie: Manager Consultancy excap
Nevenfuncties: n.v.t.

WinterWelVaart. *Foto: Earthdreamscape*

Vergaderingen en zelfevaluatie
De Raad van Toezicht heeft in 2025 zeven keer vergaderd waarbij in de planning werd aangesloten bij de geldende planning & control-cyclus van het museum. De geplande zelfevaluatie is door omstandigheden verschoven van november 2025 naar januari 2026.

Leden	Benoemd	Herbenoemd/herbenoembaar	Aftredend
Rob Schuur	Juni 2020	Juni 2024	Juni 2028
Marieke Boekhold-Miltenburg	December 2020	Juni 2024	December 2028
Willem de Kok	December 2020	Juni 2024	December 2027
Leonieke Vermeer	Juni 2020	Juni 2024	September 2026
Gerard Datema	November 2024	November 2028	November 2032

Publiek, educatie en participatie

01

Publiek
In de middeleeuwse panden aan de Brugstraat ontving Museum aan de A vrijwel geen publiek. Omdat het museum bezig was met de voorbereiding op de verbouwing en het ontwikkelen van de nieuwe vaste presentatie zijn er in 2025 in de eigen gebouwen geen tentoonstellingen te zien geweest. Wel werkte het museum mee aan de tentoonstelling *Oorlog Dichtbij* in de Akerk en in november 2025, opende de eigen *pop-up* tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* in het Groninger Museum.

Met de tentoonstellingen in het Groninger Museum en de Akerk en alle events bereikte Museum aan de A een recordaantal bezoekers van 90.130.

WinterWelVaart Stad	50.000
Tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?*	19.175
Tentoonstelling *Oorlog dichtbij*	9.000
Keti Koti	4.000
WinterWelVaart Zoutkamp	2.500
Groninger Museumnacht	1.922
Dragshow ihkv *Pride Groningen - Drag me to the A*	500
Bommen Berend Jeugdtheater	750
WinterWelVaart Sappemeer	350
Boottochten PW17/Emma	484
Overige events	1.449
Totaal	**90.130**

Tentoonstellingen
Op 15 februari opende de tentoonstelling *Oorlog Dichtbij* in de Akerk. Curator Martin Hillenga, bekend van het boek Groningen 40-45, stelde de tentoonstelling samen. Deze bijzondere tentoonstelling in de Akerk van Groninger Kerken is een samenwerking met Museum aan de A, Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen, Groninger Archieven en de Synagoge Groningen. Deze tentoonstelling, die tot 23 juni in de Akerk te zien was, is onderdeel van ons provinciebreed project *80 jaar vrijheid Groningen* en trok 9.000 bezoekers, een record voor de Akerk. Vanaf pagina 32 is de special over *80 jaar vrijheid Groningen* te lezen.

Oorlog Dichtbij *foto: Sake Elzinga*

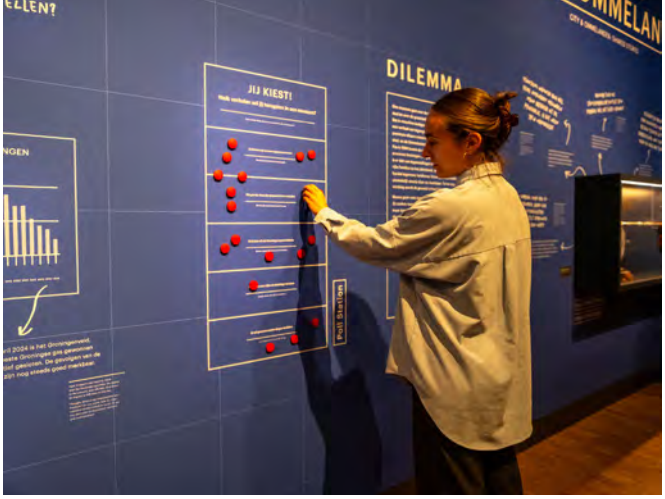

Wie schrijft geschiedenis? *Foto's: Daniek Snijder en OPERA Amsterdam*

Bezoekers geven hun mening. Foto: OPERA Amsterdam

Tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?*
Er is door de projectgroep hard gewerkt aan de tentoonstelling die vanaf half november 2025 tot en met 6 april 2026 te zien in is het Groninger Museum. De titel is *Wie schrijft geschiedenis?* De tentoonstelling laat zien wat er zoal bij het maken van een nieuw geschiedenismuseum komt kijken. Een unieke, state-of-the-art robotarm schrijft geschiedenis op basis van historische feiten in combinatie met live data.

De robotarm van designduo Paul&Albert opent het gesprek rond de belangrijkste vraag van allemaal: wie schrijft eigenlijk geschiedenis? Het museum wil met deze tentoonstelling, maar ook straks in het nieuwe museum, laten zien dat het belangrijk is om vanuit verschillende perspectieven naar geschiedenis te kijken. En nodigt daarom iedereen uit om daarover mee te denken.
Lees meer over *Wie schrijft geschiedenis?* in hoofdstuk 04. Ontwikkeling vaste presentatie.

Boven: Bommen Berend Jeugdmuziektheater. Eigen foto
Links en onder: Groninger Museumnacht.
Foto: Daniek Snijder

Events en historische ontmoetingsplek
Organiseerde Museum aan de A in 2024 nog wel events in het museum, in 2025 deden we dat (op een paar na) alleen buiten onze panden, op ons museumschip en op andere plekken in de stad en in de provincie. Uitzonderingen daarop waren het *Bommen Berend Jeugdmuziektheater* en de *Groninger Museumnacht*, die vonden wel in en bij de panden aan de Brugstraat plaats. Daarnaast organiseerde buurtvereniging A-Kwartier op 5 mei een Vrijheidsmaaltijd op de binnenplaats. We werkten daarnaast aan een aantal grote samenwerkingsprojecten, zoals *80 jaar vrijheid Groningen* en *de Onderwijscanon van Groningen*.

We organiseerden publieksactiviteiten op locatie om op die manier relevant en in de aandacht te blijven en om te ervaren wat de HOP (historische ontmoetingsplek) kan betekenen na de verbouwing. Voor *Drag me to the A* in het kader van *Pride Groningen* weken we dit jaar uit naar het A-Theater, ook in het A-Kwartier. Voor Keti Koti heeft Stichting Pittig Gekruid namens Museum aan de A een deel van het programma - dit jaar voor het eerst op de Grote Markt - ingevuld.

	Datum	Activiteit/Event/Zaalhuur	Aantal deelnemers	Locatie
Januari				
	16	Eurosonic Noorderslag	5	Museum aan de A
	17	Eurosonic Noorderslag	5	Museum aan de A
Februari				
	14	Opening *80 jaar vrijheid Groningen*	300	Nicolai kerk Appingedam
	vanaf 15	Tentoonstelling *Oorlog Dichtbij* (hele looptijd)	9.000	Akerk
April				
	5	*Groninger Niet Weggooien Tour* - Noord	25	Oorlogsmuseum Middelstum
	9	*Groninger Niet Weggooien Tour* - West	30	Victory Museum Grootegast
	12	*Groninger Niet Weggooien Tour* - Stad	25	Museum aan de A in Akerk
	16	Landelijke Lustrumviering 80 jaar vrijheid overdag	300	Akerk
	16	Landelijke Lustrumviering 80 jaar vrijheid avond	300	Akerk
	16	Ontvangst '4+1'	25	Museum aan de A
	19	*Groninger Niet Weggooien Tour* - Zuid	30	Kamp de Beetse in Sellingen
Mei				
	5	Vrijheidsmaaltijd buurtvereniging A-Kwartier	25	Museum aan de A
	24	*Groninger Niet Weggooien Tour* - Oost	30	Het MOW in Bellingwolde
Juni				
	21	Dragshow ihkv *Pride Groningen - Drag me to the A*	500	A-Theater
Juli				
	1	Keti Koti	4.000	Grote Markt
Augustus				
	27	Bommen Berend Jeugdtheater	375	Museum aan de A
	28	Bommen Berend Jeugdtheater	375	Museum aan de A
September				
	13,14	*Open Monumenten Dag* vanaf het water op Emma 'Erfgoed & Architectuur'	24	Groningen stad
	21	*Groninger Museumnacht*	1.922	Museum aan de A
November				
	7	Let's Gro, lezing door Ben vd Meer over Museum aan de A	25	Forum
	8	Let's Gro rondleidingen	50	Museum aan de A
	9	Let's Gro rondleidingen	50	Museum aan de A
	13	Opening *pop-up* tentoonstelling	100	Groninger Museum
	vanaf 14	Tentenoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?*	19.175	Groninger Museum
	19	Lancering Onderwijscanon Groningen	100	op Maarhuizen
December				
	13	*WinterWelVaart*	2.500	Zoutkamp
	13	*WinterWelVaart*	350	Sappemeer
	19 / 21	*WinterWelVaart*	50.000	Groningen stad
		Vaartochten Emma en ZK4	484	
		Totaal		**90.130**

Rechts, vanaf boven: Museumschip Emma. Eigen foto
Schrijvers Herinnerings in beeld op de Emma. Eigen foto
Emma tijdens de Sinterklaasintocht. Eigen foto

Boottochten PW17/Emma
Naast de events buiten het museum, was het museum ook op het water actief. De PW17/Emma, het museumschip, wordt gevaren én onderhouden door een gedreven groep vrijwilligers. De populaire Hunzedaltochten naar het Zuidlaardermeer, in samenwerking met Het Groninger Landschap, waren net als voorgaande jaren binnen *no time* volgeboekt. Ook de Reitdiepvaart met de Emma, dit jaar nieuw, had aan belangstelling geen gebrek. Alle tochten waren strak uitverkocht.

Er stapten deze rapportageperiode 97 passagiers aan boord voor de Hunzedalvaart. Op de Reitdiepvaart, dit jaar voor het eerst, varen de passagiers van Groningen naar Garnwerd en weer terug. Ook deze tocht organiseerde het museum in samenwerking met Het Groninger Landschap. Deze rapportageperiode voeren 30 passagiers mee. De Emma heeft dit jaar ook met *Open Monumentendag* en de *Groninger Museumnacht* met gasten gevaren. In totaal voeren in 2025 op de Emma 351 passagiers mee.
In 2025 is het museumschip geboekt door Platform Gras en de UMCG Swim Challenge en vier keer door een particulier voor een familie-uitje. Museum aan de A en de Groninger Archieven organiseerden samen een tripje voor alle medewerkers en vrijwilligers die meeschrijven aan de wekelijkse fotorubriek *Herinnerings in beeld*. Meer dan 425 keer verscheen de column al in de Groninger Gezinsbode en online in het Dagblad van het Noorden.
De Emma was uiteraard ook weer betrokken bij de grote intocht van Sinterklaas waar duizenden kleine en grote Groningers op af kwamen. Daarnaast was het schip ook weer present bij de Sint-intocht bij de brandweer. Tijdens *WinterWelVaart* kon helaas niet met passagiers gevaren worden. De Emma lag daarom mooi verlicht naast de museumtuin.

Boottochten ZK4
In samenwerking met het Visserijmuseum Zoutkamp en Het Groninger Landschap voer de ZK4, een historische garnalenkotter, zes weekenden een beurtvaart; op zaterdag van Zoutkamp naar Groningen en op zondag van Groningen naar Zoutkamp. Museum aan de A verzorgde hiervoor de PR, het afhandelen van de boekingen en betalingen en de ontvangst van de gasten. Met de tien tochten tussen mei en september, voeren, volgens de verwachting, dit jaar 133 passagiers mee.

Nieuwkomerskoor Nagham. Foto: Daniek Snijder

WinterWelVaart
Met de middeleeuwse panden en vele pakhuizen aan de A is het A-Kwartier misschien wel het allermooiste stukje van de stad. Het is dé plek waar het museum, als onderdeel van de Stichting Samenwerkende Nautische Organisaties Groningen, sinds 2007 *WinterWelVaart* organiseert. Was voorheen de stichting SNOG de opdrachtgever, met de opheffing van de stichting in 2024 is het opdrachtgeverschap bij het museum komen te liggen. Vanaf 2024 is de projectleiding van hét winterevent ook in handen van Museum aan de A zo ook in 2025.

WinterWelVaart is een groots en tegelijkertijd intiem jaarlijks evenement dat de maritieme geschiedenis van Groningen levend houdt. Van 19 t/m 21 december sierden zo'n twintig historische schepen de kades van de A. Bezoekers stapten aan boord voor muziek, theater, poëzie, verhalen, Glühwein en de traditionele selfies en er was een kunstroute met meer dan 50 kunstenaars die wonen en/of werken in het A-Kwartier.

Facts & figures
- Museum aan de A: projectleiding, fondsenwerving, educatie&participatie en marketing & communicatie
- 19 t/m 21 december in het A-Kwartier
- 13 december bij Historische Scheepswerf Wolthuis (Sappemeer) en het Visserijmuseum (Zoutkamp)
- 18 verlichte historische schepen aan de kades van de A
- 50 kunstenaars op 25 locaties in de kunstroute
- Meer dan 90 acts
- Podia: de schepen, Museumcafé Het Pomphuis, Akerk, A-Theater en Dorothys Bar
- Erfgoedpodium: Pakhuis Libau
- Een van de pijlers van Wintergoud
- 50.000 bezoekers in Stad
- 2.500 bezoekers in Zoutkamp
- 350 bezoekers in Sappemeer
- Aantal weergaven op de socials: 1,7 miljoen
- Van enorme waarde voor de stad en de provincie
- Gevarieerd, divers en meerstemmig programma
- Samenwerkingspartners: horeca, buurtvereniging, kunstenaars A-Kwartier, A-Theater, Akerk, gemeente Groningen, gemeente Groningen en ondernemers GCC.

Divers programma
Het bijna 100% Groningse programma was zeer divers: van een modern kerstverhaal in het Gronings door VanDeStraat tot muziek van nieuwkomerskoor Nagham met inwoners van AZC's en statushouders uit Syrië, Turkije, Iran en Libanon. Hoewel niet elk koorlid Nederlands spreekt, delen ze allemaal dezelfde passie: de universele taal van de muziek. Met elke noot en elk lied vertellen ze hun eigen verhaal. Van verhalen over de natte Polak met zijn Ranja door Marcel Hensema en ontwerper en FC Groningen supporter Thijs van den Broek over het derde shirt van FC Groningen tot verhalen van Groningers in de subjectieve atlas, een samenwerking met Stichting Pittig Gekruid en ARTisBOOK. Voor kinderen waren er naast het populaire mastklimmen op de Jantje ook verschillende creatieve workshops.

Nieuwe samenwerkingen
Het Prins Claus Conservatorium verzorgde, net als Usva, Noordstaat, Vrijdag en Drentsch Peil een deel van het programma. Er waren meer dan 90 acts verdeeld over drie dagen. Marlot en haar vader Titus, bekend van TikTok en instagram, namen een podcast over Groningse geschiedenis op aan boord van de Pelikaan. Deze samenwerking krijgt zeker een vervolg.

Net als in 2024 was *WinterWelVaart* dit jaar een van de pijlers van *Wintergoud*, de overkoepelende winterprogrammering van gemeente Groningen, die vijf weken lang verbindt, verwarmt en verrast – in de binnenstad én in de wijken.

Een recordaantal bezoekers trok naar de stad in het weekend van *WinterWelVaart*. Zo'n 50.000 bezoekers kwamen naar de mooi verlichte schepen, het programma, de kunstroute en de markt.

Van boven naar beneden: VanDeStraat met Gronings kerstverhaal.
Creatieve workshop door Vrijdag.
Marcel Hensema en John Meijer. Foto's: Daniek Snijder

Rechts WinterWelVaart. *Foto: Knelis*
Onder: Thaer uit Syrië en Ayşe uit Turkije.
Foto: Daniek Snijder

WinterWelVaart. *Foto: Knelis*

Sappemeer en Zoutkamp
In de provincie Groningen concentreerde het evenement zich rond de meer dan 300 jaar oude Historische Scheepswerf Wolthuis in Sappemeer en bij het Visserijmuseum in Zoutkamp. Werf Wolthuis vertelde de geschiedenis van de scheepsbouw in Groningen. In Zoutkamp was in de binnenhaven van alles te beleven. Theater, muziek, kinderactiviteiten, verhalen en uiteraard ook het traditionele garnalenpellen en vlamzalm bakken. Op deze plekken in de provincie werd ook het heden met het verleden verbonden; ook vandaag de dag tonen deze locaties nog steeds de verschillende aspecten van de rijke scheepvaartgeschiedenis van Groningen die we tijdens *WinterWelVaart* extra beleefbaar maken. In Zoutkamp noteerden we 2.500 bezoekers en in Sappemeer 350.

Boven: Historische Scheepswerf Wolthuis, Sappemeer. Eigen foto
Onder: Zoutkamp. Foto: Ingeborg Goutbeek

De Onderwijscanon van Groningen

Onderwijs
Ondanks de sluiting van de museumgebouwen heeft het museum toch verschillende groepen ontvangen voor een educatief programma. Zo verzorgde het museum een aantal keer de stadswandeling over de sporen van het slavernijverleden van Groningen, voor onder andere studenten van Noorderpoort. Opvallend is dat de sectie geschiedenis van het Amsterdams Lyceum, met veel leerlingen, speciaal voor deze wandeling naar Groningen kwam. De wandeling is ook al voor 2026 door hen gereserveerd. Ook maakte team educatie voor studenten van de *International School* van de Hanze een programma op maat over de geschiedenis van de middeleeuwse museumpanden en de geschiedenis van de stad.
Zoals elk jaar, werkte het museum ook dit jaar weer mee aan *Check the Bizz*, een speciaal programma waarbij middelbare school leerlingen een kijkje achter de schermen krijgen bij het museum in het kader van beroepsoriëntatie.
Ook Pabo studenten van de Hanze en studenten van NHL Stenden kwamen op bezoek voor een speciaal geschiedenisprogramma.

Speciaal voor docenten organiseerde het museum samen met het Netwerk Beeldende Instellingen een speed date. De educatieve werkwijze en de verschillende doelgroepen die het museum hiermee bedient zijn hierbij uitgebreid besproken.
In samenwerking met Wild Sea, een innovatief internetbureau uit Groningen, deed Museum aan de A mee aan het programma *AdoptIdee*, een initiatief voor

echte uitdagingen, creatieve kinderen en onvergetelijke ontmoetingen tussen onderwijs en ondernemerschap. Basisschoolleerlingen (vanaf groep 6) bedachten een oplossing voor de probleemstelling ‘hoe kunnen we Museum aan de A aantrekkelijker maken voor kinderen?’

Samen met een docent Geschiedenis van het Wessel Gansfortcollege is er een lessenreeks uitgewerkt, waarbij het team educatie een les ‘Groninger Geschiedenis’ heeft verzorgd.

In *Wie schrijft geschiedenis?* ontving het museum verschillende groepen uit het onderwijs, bijvoorbeeld master-studenten van het Atelier Living Heritage van de RUG en dove en slechthorende leerlingen van de Kentalis Guyotschool.

Tot slot werd het Hoofd Educatie & Participatie geïnterviewd door studenten van de *Research Master Cultural Leadership* van de RUG over de uitdagingen van het vormgeven van een nieuw museum. De studenten bezochten ook de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?*

De Onderwijscanon van Groningen
Op 6 november lanceerde Museum aan de A in samenwerking met de partners Kunst en Cultuur (K&C) en Erfgoed in Groningen (voorheen Erfgoedpartners) *de Onderwijscanon van Groningen*. Dit is een educatieve website met geschiedenisverhalen en lesmateriaal over de geschiedenis van stad en provincie Groningen, die door docenten gebruikt kan worden. Op advies van de expertgroep (experts op het gebied van de Groninger geschiedenis en het onderwijs) hebben twee tekstschrijvers de verschillende vensters gevuld. Hierbij lag de nadruk op het vertellen van een meer divers, meerstemmig en toegankelijk verhaal.

Voor het beeldmateriaal is gebruik gemaakt van originele foto’s van de Groninger Archieven, geselecteerde filmpjes van Beno Hofman en nieuwe illustraties van verschillende Groninger illustratoren en kunstenaars. Er zijn ook animaties ontwikkeld bij de verschillende thema’s. Voor de canon werkte het museum samen met dove en slechthorende leerlingen van de Kentalis Guyotschool. In 2026 ontwikkelt het museum een hoorspel voor de blinde en slechtziende leerlingen van Visio.
Onderwerpen uit de *Queer Canon van Groningen*, ontwikkeld in samenwerking met het COC, worden ook opgenomen in de onderwijscanon. Daarnaast ontwikkelt het museum nieuw educatief materiaal voor vensters

Lancering Onderwijscanon van Groningen.
Foto’s: Joost Nuijten

(thema's) waarbij nu nog geen goed lesmateriaal aanwezig is én om de canon onder de aandacht te brengen bij de scholen. Museum aan de A is daar aanjager in en trekt op met Erfgoed in Groningen en Kunst & Cultuur.

Participatie
Participatie is een belangrijke pijler voor Museum aan de A. Het museum wil bezoekers, gemeenschappen en partners niet alleen aanspreken als publiek, maar ook als mede-maker, gesprekspartner en actieve bijdrager aan de inhoud en betekenis van het museum. Ook in 2025 is ingezet op initiatieven die hieraan bijdragen, het betekent immers investeren in duurzame relaties en daarom staat dit, in aanloop naar het nieuwe museum, hoog op de agenda.

Dovengemeenschap
2025 stond in teken van de samenwerking met de school voor dove leerlingen, de Kentalis Guyotschool. Voor de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* die vanaf 15 november te zien is in het Groninger Museum, werkten leerlingen van nu aan interviews met oud-leerlingen van de school. Het eindresultaat, videoportretten gemaakt door studenten van Noorderpoort, is te zien in de tentoonstelling. Een werkgroep van het Dovenclubhuis, Historie Doven Groningen (HDG), heeft een historische tijdlijn gemaakt over de dovencultuur in Groningen, deze is opgenomen in de tentoonstelling.

Boven: Ravi Beeuwkes en Mae van de Loo van de Kentalis Guyotschool. Foto: Jacco van der Zwan
Illustratie bij venster muziek door Sam Peters

Drag me to the A.
Foto's: Hannah Stienstra

Noorderpoort
Met onze vaste partner Noorderpoort werkt het museum op allerlei manieren samen, waarbij co-creatie en meerstemmigheid prioriteit heeft. Dit jaar heeft dit geresulteerd in een *Drag*-programma tijdens *Pride Groningen* op 21 juni. *Drag queen* Lola Lasagna was voor het tweede jaar host van de weergaloze, spetterende show *Drag me to the A* in het A-Kwartier, dit keer in het A-Theater. De show is een samenwerking van DC Terra, Hanze, Noorderpoort én Museum aan de A, en onderdeel van het officiële programma van *Pride Groningen*. De instellingen werken graag mee aan Pride, ze zijn er tenslotte voor alle Groningers van vroeger, van nu én van de toekomst. De organisatoren geloven in de kracht van zichtbaarheid, creativiteit en gemeenschap. Daarom krijgen lokale *drag queens* bewust het podium: performers die niet alleen flair en expressie brengen, maar ook verhalen van moed, verbondenheid en strijd belichamen. Met, voor en door de community dus!

Wie schrijft geschiedenis
In de tentoonstelling *Wie Schrijft Geschiedenis?* zijn er meerdere lagen aangebracht waarbij Museum aan de A onderzoekt hoe het op een participatieve manier met bezoekers in gesprek kan gaan:
- Er is een aantal interactieve elementen in de tentoonstelling aangebracht waar bezoekers kunnen meestemmen over stellingen die relevant zijn voor het maken van een museum over Groningen. Deze borden worden dagelijks gefotografeerd en alle input wordt opgeslagen in een database;
- Er is een grote schrijftafel waar bezoekers aan de hand van vragen en stellingen hun perspectieven kunnen delen, met het museum, maar ook met elkaar. Ook deze gegevens worden gedigitaliseerd en opgeslagen in de database;
- Tot slot gaan museumdocenten meerdere keren per week op zaal in gesprek met de bezoekers. Van deze gesprekken worden gespreksverslagen gemaakt waarbij allerlei input wordt opgehaald. Ook dit wordt verzameld in de database.

Al deze gegevens worden geanalyseerd door een promovendus van de RUG. Na afloop van de tentoonstelling stelt zij een rapport op met daarin de aanbevelingen van de bezoekers. Deze neemt het projectteam mee in de ontwikkeling van de vaste presentatie.
Samen met Buro Mix is Museum aan de A een traject gestart met sleutelfiguren uit de Groningse gemeenschap, daarover staat verderop in dit jaarverslag meer informatie.

Provincie
Met *80 jaar vrijheid Groningen* zijn er in 2025 enorm veel activiteiten geïnitieerd en georganiseerd voor zowel liefhebbers van een historische snack als de culturele historische fijnproevers in de stad en provincie. Het afgelopen jaar stond in het teken van de coördinatie en organisatie van dit bijzondere lustrumjaar met een verbluffend groot aantal deelnemende partijen.
Zie hiervoor hoofdstuk 02 *80 jaar vrijheid Groningen* (pagina 16 t/m 23). Onze eigen activiteitenreeks in samenwerking met verschillende erfgoedinstellingen in de provincie was in dit kader de *Groninger Niet Weggooien Tour*. 80 jaar vrijheid werd afgesloten met de onthulling van het kunstwerk *Freedom is Fluid* van Paul&Albert dat door Museum aan de A in opdracht is gegeven.

Interactieve kaart
Eén van de essentiële onderdelen van de herinrichting van Museum aan de A is de ontwikkeling van een interactieve kaart (in de vorm van een ruimtelijke installatie) in de gratis toegankelijke centrale hal. Op deze toegankelijke en makkelijk hanteerbare kaart moeten alle musea en erfgoedinstellingen in Groningen te zien zijn en te categoriseren op thema, tijdvak, reistijd etc. Die digitale informatie kan eventueel aangevuld worden met toeristische informatie. In de *pop-up* tentoonstelling in het Groninger wordt deze interactieve museumkaart (de 'portalfunctie') getest.
We vragen bezoekers én musea om feedback te geven, zodat we het uiteindelijke product kunnen *finetunen* voor we het implementeren in het nieuwe Museum aan de A.

Stad & Lande
Museum aan de A leverde ook in 2025 een vast redactielid van het magazine *Stad & Lande*. De Medewerker relatiebeheer provincie van het museum legde voor het magazine de verbinding met erfgoedinstellingen in de provincie. Ze zorgde ervoor dat de activiteiten en tentoonstellingen van musea in het magazine opgenomen werden – met name de kleinere musea die normaal gesproken niet goed zichtbaar zijn in *Stad & Lande*. Bovendien ondersteunde ze die musea bij het aanleveren van inhoudelijke artikelen.

Leerling Kentalis Guyotschool interviewt oud-leerling. Eigen foto

Niet Weggooien Tour *in MOW | Museum Westerwolde. Foto: Joost Nuijten*

Zummerbühne*. Eigen foto*

Fietsroute boekje Zummerbühne
Ieder jaar publiceert Museum aan de A een fietsrouteboekje, aansluitend bij een provinciaal cultureel thema. Die fietsroute en de bijbehorende inhoudelijke teksten maakt het museum met een groot aantal partners in de provincie. De samenstelling van de projectgroep verandert ieder jaar – afhankelijk van het thema en de locatie – maar vaste partners zijn sowieso Groninger Archieven en Routebureau Groningen. Dit jaar heeft Museum aan de A de handen ineengeslagen met *Zummerbühne* en een fietsroute gemaakt gebaseerd op het thema van de voorstelling: Groningse volksverhalen.

Tot slot nam Museum aan de A de provincie mee in al haar reguliere activiteiten in 2025, zoals bij de *Kings en Queens* van *Drag me to the A* tijdens *Pride Groningen*, een aantal acts tijdens de *Groninger Museumnacht* en *WinterWelVaart*. Traditiegetrouw meerde *WinterWelVaart* dit jaar ook aan in de provincie; in de haven van Zoutkamp en bij de Historische Scheepswerf Wolthuis in Sappemeer.

Freedom is Fluid *van Paul&Albert in het Bevrijdingsbos. Foto: Sebastiaan Rodenhuis*

Samenwerkingspartners 2025
Vaste partners
Groninger Archieven
Groninger Museum
Noorderpoort
Rijksuniversiteit Groningen (samenwerkingsovereenkomst is Q1 2026 getekend)

Partners
Akerk
Amici
Bommen Berend Jeugdmuziektheater
Buurtvereniging A-Kwartier
Comité 30 juni 1 juli Groningen
Coöperatie Sterke Musea
Dagblad van het Noorden
De Waterjuffers, Zuidlaardermeer
DE-Café
Erfgoed in Groningen
Forum
Garnwerd aan Zee
Gemeente Groningen
GRID Grafisch Museum Groningen
GROENN
Groninger Archieven
Groninger Gezinsbode
Groninger Museum
Hanze
Het Groninger Landschap
K&C
Kentalis Guyotschool
Koninklijke Vereeniging van Volksvermaken
Marketing Groningen
Minerva
Miss Blanche
Museumcafé Het Pomphuis
Noorderlicht
Noorderpoort
Noordstaat
OOGtv
OPERA Amsterdam
OVCG
Prins Claus Conservatorium
Provincie Groningen
RTV Noord
SPOT
Stichting Kwaku Groningen
Stichting Oude Groninger Kerken
Stichting Pittig Gekruid
Studio Louter
Synagoge Groningen
Usva
Veel verschillende musea in stad en provincie
VVV Garnwerd
En vele anderen.

Werk in uitvoering

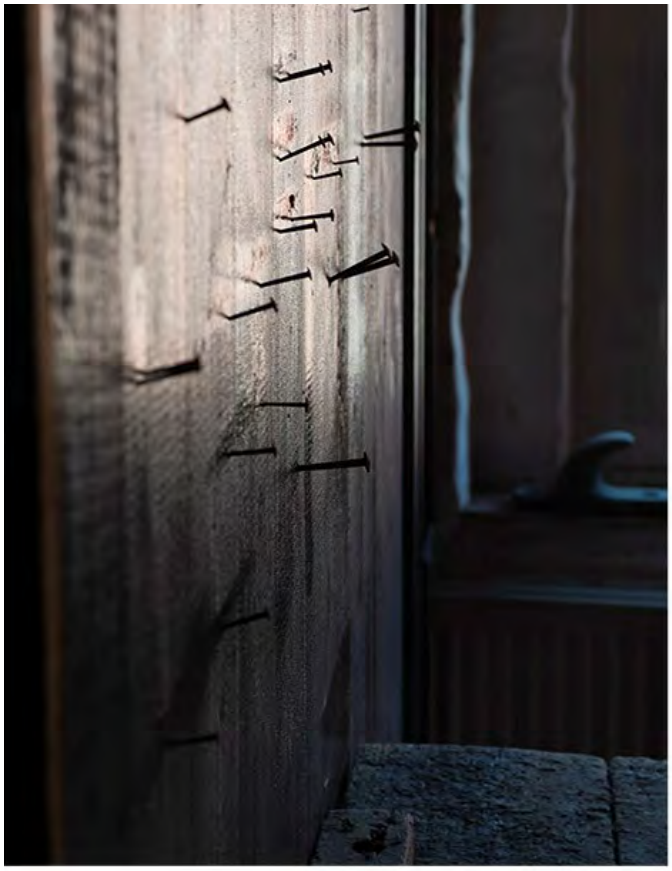

Anita Oosterloo

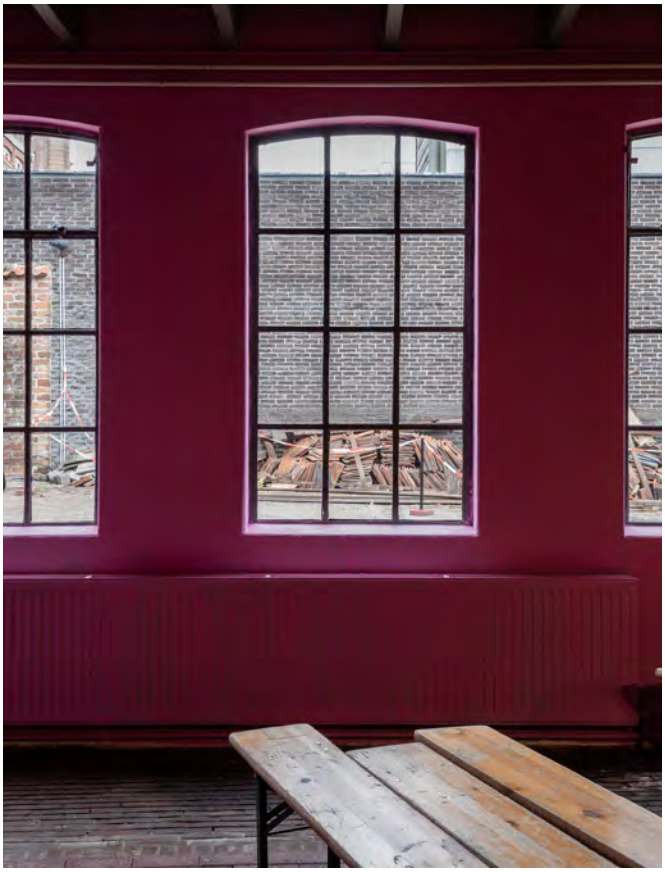

Joost Nuijten

Werk in uitvoering
De twee fotografen die de veranderingen van Museum aan de A al vanaf begin 2022 vastleggen, blijven dit de komende jaren doen. Anita Oosterloo en Joost Nuijten volgen met hun camera het verbouwingsproces van het museum. Regelmatig lopen ze om en door het museum, speurend naar kleine details, historische houtverbindingen en stillevens van lege zalen. Verhuizingen en verplaatsingen leggen ze vast. Veranderingen en vergaderingen. Het resultaat is een ooggetuigenverslag van een museum in transitie. De fotografen zijn geselecteerd tijdens een Fotosalon van Noorderlicht. Een aantal foto's is te zien op de website van het museum.

Ook is een deel van hun werk in de openbare ruimte te zien, op de gevel van het Pakhuis aan de Schuitemakersstraat, het pand aan de achterzijde van het museum dat straks door nieuwbouw vervangen wordt. Samen met vier directe buren selecteerden de fotografen negentien foto´s voor op panelen, die op de gevel zijn geplaatst.

Het resultaat is inmiddels door Kunstpunt opgenomen in hun overzicht kunst op straat, een verzameling van alle kunstwerken in de openbare ruimte verspreid door de hele stad.

80 jaar vrijheid 02 Groningen

80 jaar vrijheid Groningen
In 2022 nodigde Museum aan de A, vlak na haar jaarlijkse *Niet Weggooien Tour*, alle organisaties in de provincie die 'iets' met de Tweede Wereldoorlog doen, uit om na te denken over een gezamenlijke herdenking en viering in het lustrumjaar 2025. Het museum tuigde een ambitieus project op, met *Bitterzoet Erfgoed* uit 2022 als voorbeeld, bundelde verschillende initiatieven en schreef fondsen aan. Museum aan de A stimuleerde samenwerkingen en coördineerde de communicatie. Het museum was dus niet alleen initiatiefnemer, maar ook projectleider, penvoerder en deed de marketing en communicatie.
De gebundelde fondsenaanvraag van het museum werd gehonoreerd met een totaalbedrag van €796.000.
De Provincie Groningen, bijna alle Groninger gemeenten en een groot aantal landelijke en Groningse fondsen droegen financieel of in natura bij aan de realisatie van dit provinciebrede programma. Aan de gezamenlijke projectaanvraag deden 29 organisaties mee. Uiteindelijk deden er ruim 150 partijen mee aan *80 jaar vrijheid Groningen* die samen meer dan 275 activiteiten organiseerden.

Bijdragen zijn ontvangen van:

Herdenken, vieren en verbinden
We bouwden het programma van *80 jaar vrijheid Groningen* op rond drie pijlers: herdenken, vieren en verbinden. Groningen, dat zwaar heeft geleden in de laatste dagen van de oorlog, draagt nog steeds de littekens van dit verleden. De terreur van de *Sicherheitsdienst*, de verwoesting van de binnenstad tijdens de bevrijding en de harde strijd om de Delfzijl Pocket zijn slechts enkele van de ingrijpende gebeurtenissen die in het geheugen van veel Groningers gegrift staan. Gebeurtenissen die ook fysiek nog zichtbaar zijn in bijvoorbeeld de naoorlogse panden op en rond de Grote Markt van Groningen. Maar ook in Appingedam waar in veel gevels nog steeds de inslag van kogels is te zien. Daarom was er tijdens *80 jaar vrijheid Groningen* veel aandacht voor herdenken. Om de verhalen van toen opnieuw te vertellen en door te geven. En ze te koppelen aan actuele thema's, zoals de voortdurende strijd om vrijheid in andere delen van de wereld.
Het programma *80 jaar vrijheid Groningen* liet zien dat herdenken en vieren niet alleen terugkijken betekent, maar ook een middel is om gemeenschappen te verbinden.
In veel projecten werd de brug geslagen naar actuele vraagstukken, zoals migratie, diversiteit en de betekenis van vrijheid voor nieuwe generaties. Zo leverden jongeren een actieve bijdrage. Voorbeelden daarvan zijn de educatieve trajecten in de Synagoge Groningen, de Mandlboymroute in dorpen in Het Hogeland en Eemsdelta waarbij basisschoolleerlingen actief betrokken werden en het bijzondere project *Art without Borders* waarbij kunststudenten uit Iran, Suriname en Nederland met elkaar in gesprek gingen over de waarde van vrijheid, de inzichten vertaalden in eigen werk en dit toonden in een gezamenlijke expositie in de Akerk. Vrijheidsmaaltijden groeiden in korte tijd uit tot een breed gedragen activiteit door de hele provincie waarbij inwoners elkaar ontmoetten en verhalen deelden. Daarmee kreeg vrijheid een tastbare en actuele betekenis, juist in een tijd waarin vrijheid steeds meer onder druk komt te staan.

Nieuwe perspectieven
In het programma kozen we er bewust voor om naast de traditionele herdenkingsactiviteiten ook ruimte te geven aan nieuwe perspectieven. Vanuit de gedachte dat we leven in een provincie die inmiddels een diverse bevolking heeft, wilden we de vraag stellen wat vrijheid betekent voor verschillende groepen en hoe we ieders vrijheid kunnen behouden en versterken. Stichting Pittig Gekruid organiseerde vanuit deze insteek twee verhalencafés en een vrijheidsfestival op het kunstenaarseiland in

Steendam. Forum Groningen verzorgde workshops over *fake news* en een *Living Library*. Biblionet Groningen organiseerde verspreid door bibliotheken in de provincie zogenaamde mensenbiebs waarbij inwoners in gesprek konden gaan met mensen met een ander perspectief op vrijheid, die ze normaal gesproken niet zo snel zouden spreken.

Samenwerken en verbinding
80 jaar vrijheid Groningen was meer dan alleen herdenken; het was ook een oproep tot samenwerking en verbinding. De activiteiten waren laagdrempelig en gericht op een breed publiek, van jong tot oud. Dit sloot aan bij de doelstelling om niet alleen bestaande gemeenschappen te betrekken, maar ook nieuwkomers en mensen die minder vaak in aanraking komen met cultuur. Door de focus te leggen op co-creatie en *grassroots* initiatieven, nodigden we Groningers uit om actief deel te nemen en hun eigen perspectieven in te brengen. Daaraan is in ruime mate gehoor gegeven. We zagen bijvoorbeeld een grote toename in het aantal Vrijheidsmaaltijden die werden georganiseerd. In 2024 waren het er vijf in de hele provincie. In 2025 waren het er meer dan tachtig, verspreid over alle gemeenten.

Vrijheid maken we samen
Tussen februari en eind december 2025 zijn er in de hele provincie veel verschillende activiteiten georganiseerd. Het programma was rijk aan diversiteit, zowel in vorm als in inhoud. Tentoonstellingen bij Museum Nienoord, Museum Stad Appingedam, CHC Oldambt, Synagoge Groningen, het Groninger Museum, de Akerk, rondleidingen, muziekfestivals waaronder het Agricolafestival in Baflo, het Schnitgerfestival en het Vrijheidsfestival, de theatervoorstelling *Lost in Gravity*, een podwalk in Appingedam, een fietsroute langs plekken van betekenis rond het Zuidlaardermeer, een film over schuldig landschap, een documentaire over neergestorte vliegeniers in Eemsdelta, lezingen, workshops, de Vrouwenmars, de Niet Weggooien Tour. Het is slechts een greep uit de vele activiteiten die op 80jaarvrijheidgroningen.nl te vinden waren. Opvallend was dat mensen het hele jaar activiteiten bleven aanmelden voor de online activiteitenkalender.
Het enthousiasme om zich in te zetten voor het thema vrijheid was onverwacht groot.

Deelnemersbijeenkomsten en adviesgroep
Op verzoek van de deelnemers organiseerden we met regelmaat een bijeenkomst waar medewerkers van organisaties elkaar konden ontmoeten, hun ervaringen konden delen en elkaar tips konden geven. De bijeenkomsten waren open voor alle organisaties die onder de vlag van *80 jaar vrijheid Groningen* een activiteit organiseerden. In totaal organiseerden we tien van zulke bijeenkomsten, inclusief de eindbijeenkomst op 8 november 2025. De gemiddelde opkomst per bijeenkomst lag rond de 25 personen. Om alle deelnemers de mogelijkheid te geven hun activiteit zo inclusief mogelijk te maken formeerde het museum een adviesgroep met vertegenwoordigers van organisaties die zich richten op specifieke doelgroepen. Zij waren aanwezig tijdens de deelnemersbijeenkomsten om zichtbaar en benaderbaar te zijn voor organisaties die doelgroepen wilden bereiken buiten hun eigen netwerk. Dat leverde enkele interessante samenwerkingen op. Zo organiseerde de Synagoge samen met de Werkgroep Toegankelijk Groningen een lezingenmiddag met de titel *Oorlog gaat niet over* waarbij het onderwerp oorlog belicht werd vanuit het perspectief van een Oekraïense vluchteling, iemand met een visuele beperking en iemand met een Joodse achtergrond. De Akerk organiseerde in samenwerking met de Werkgroep Toegankelijk Groningen een rondleiding speciaal voor mensen met een visuele beperking. De organisatie Waard, kenniscentrum voor inclusie, verzorgde tijdens een van de deelnemersbijeenkomsten een workshop rond verhalen van vluchtelingen.

Adviesgroep
Cadanz Welzijn
COC Groningen
De Luisterlijn
Erfgoed in Groningen
Link 050
Platform Religie en Levensbeschouwing
Vrouwenstichting Jasmijn
Werkgroep Toegankelijk Groningen
Waard
WIJ-Groningen

Vanuit de rol van aanjager en organisator zette Museum aan de A zich in om ‘vraag en aanbod’ te verbinden. Bijvoorbeeld door een aanbieder van een locatie te verbinden met een aanbieder van een activiteit. Tijdens de deelnemersbijeenkomsten zorgden we daarom altijd voor een netwerkmoment met een drankje en een hapje en namen we het initiatief om mensen aan elkaar voor te stellen en met elkaar in gesprek te brengen.
Via de maandelijkse nieuwsbrief informeerden we de aangesloten organisaties over elkaars initiatieven. Persoonlijk contact en meedenken leverde ook een paar mooie samenwerkingen tussen organisaties op.
Zo traden het 4 mei Projektkoor en het koor Diverdoatsie op tijdens het Schnitgerfestival Groningen en is de film *Landgetuigen* op meerdere plekken in de provincie getoond bij verschillende organisaties.

Gezamenlijk kader
Om binnen *80 jaar vrijheid Groningen* het gezamenlijk karakter te vergroten, is met de deelnemers een gezamenlijk kader opgesteld dat bestond uit zes doelen. Activiteiten sloten aan bij minimaal één van deze doelstellingen. Het kader bood houvast bij de organisatie van activiteiten en zorgde voor samenhang. Voor de meeste deelnemers gold dat ze met hun activiteiten meerdere doelstellingen bereikten.

01 Bewustwording van de gevolgen van oorlog
Met het provinciebrede programma *80 jaar vrijheid Groningen* is op uiteenlopende manieren zichtbaar en voelbaar gemaakt welke langdurige gevolgen oorlog heeft voor mensen, gemeenschappen en het landschap. Tentoonstellingen als *Oorlog Dichtbij* in de Akerk, *Van Herinneren naar Herdenken* in de Synagoge Groningen en de reizende tentoonstelling over Poolse bevrijders van CHC Oldambt maakten de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog concreet aan de hand van persoonlijke verhalen, objecten en plekken. Ook projecten als de podwalk *De Slag om Appingedam*, de film Landgetuigen en de fietsroute langs oorlogssporen rond het Zuidlaardermeer lieten zien hoe oorlog aanwezig blijft in het Groninger landschap en collectieve geheugen. Daarnaast is expliciet aandacht besteed aan de doorwerking van oorlog over generaties heen, bijvoorbeeld in de muziektheatervoorstelling van het 4 Mei Projektkoor over intergenerationele overdracht van oorlogservaringen en in de *Niet Weggooien Tour*, die zelfs 80 jaar na de oorlog nog onbekende persoonlijke verhalen en objecten aan het licht bracht.

02 Bevorderen van wederzijds begrip en respect
Een belangrijk uitgangspunt van het programma was het tonen van meerdere perspectieven. In verhalencafés, mensenbiebs en *Living Libraries* gingen bezoekers in gesprek met mensen met uiteenlopende achtergronden, zoals vluchtelingen, mensen met een beperking, mensen van kleur en leden van de LHBTQIA+-gemeenschap. Projecten van Stichting Pittig Gekruid, Biblionet Groningen en Forum Groningen boden ruimte voor ontmoeting.
Ook internationale samenwerkingen, zoals *Art without Borders* met jonge kunstenaars uit Iran, Suriname en Nederland, droegen bij aan wederzijds begrip door vrijheid te bespreken vanuit verschillende culturele en politieke contexten en deze gesprekken te vertalen naar kunst en educatie.

03 Voorkomen van polarisatie
Door het gesprek centraal te stellen en ruimte te bieden aan nuance, wil het programma een bijdrage leveren aan het voorkomen van polarisatie. Workshops over *fake news* en democratie van Forum Groningen leerden deelnemers kritisch omgaan met informatie en beeldvorming, juist in een tijd waarin maatschappelijke spanningen toenemen. Activiteiten als vrijheidsmaaltijden, verhalencafés en publieksgesprekken boden laagdrempelige settings waarin verschillen bespreekbaar werden gemaakt zonder te verharden.
In projecten als *Oorlog gaat nooit over* (Synagoge Groningen i.s.m. Werkgroep Toegankelijk Groningen) werd oorlog belicht vanuit verschillende persoonlijke perspectieven, wat bijdroeg aan empathie en wederzijds begrip.

04 Handhaven van vrede en voorkomen van nieuwe conflicten
Door historische herdenking te verbinden aan actuele thema's, benadrukte *80 jaar vrijheid Groningen* het belang van blijvende waakzaamheid. Projecten als het *Huis van de Gedeelde Verhalen* in Museum Nienoord, waarin verhalen van veteranen en vluchtelingen samenkwamen, en het Vredesfestival in Steendam nodigden deelnemers uit om na te denken over hun eigen verantwoordelijkheid in het beschermen van vrijheid en vrede. De nadruk lag niet alleen op het verleden, maar ook op de vraag wat we daarvan kunnen leren voor de toekomst, onder andere in gesprekken over spanningen tussen vrijheid en veiligheid en de rol van democratische waarden.

05 Bevorderen van samenwerking, begrip, vrede en verdraagzaamheid
Het programma was in opzet en uitvoering sterk gericht op samenwerking. Meer dan honderd organisaties, initiatieven en *grassroots* projecten droegen daar aan bij. Museum aan de A fungeerde als aanjager en verbinder door deelnemersbijeenkomsten te organiseren, een adviesgroep samen te stellen rond inclusie en toegankelijkheid en actief 'vraag en aanbod' aan elkaar te koppelen.

Deze werkwijze leidde tot nieuwe samenwerkingen, gezamenlijke programmering en een sterk gevoel van gedeeld eigenaarschap. De groei van het aantal vrijheidsmaaltijden – van vijf in 2024 naar meer dan tachtig in 2025 – laat zien hoe breed het thema vrijheid werd gedragen en hoe ontmoeting en verdraagzaamheid lokaal vorm kregen.

06 Herdenken van de Tweede Wereldoorlog en de oorlog in Indonesië

Herdenken vormde een kern van het programma, met expliciete aandacht voor de Tweede Wereldoorlog en haar verschillende perspectieven en nalatenschappen. Tentoonstellingen, herdenkingen, educatieve trajecten en kunstprojecten maakten deze geschiedenis toegankelijk voor een breed publiek.
Door ook aandacht te hebben voor koloniale geschiedenissen en doorwerkingen, onder andere in gesprekken over vrijheid, migratie en identiteit, werd herdenken verbreed en verdiept. Dit droeg bij aan een meerstemmige en inclusieve herinneringscultuur, passend bij een diverse provincie.

Eindbijeenkomst

Op 8 november organiseerde het museum bij het Bevrijdingsbos Groningen de eindbijeenkomst. In het kerkje van Noorddijk keken we terug op het lustrumjaar. Speeches waren er van Nicolette Bartelink, directeur van Museum aan de A en René Paas, Commissaris van de Koning. We blikten terug op enkele highlights uit het afgelopen jaar afgewisseld met muzikale intermezzo's. Aan het eind van de bijeenkomst wandelden we met alle aanwezigen naar het Bevrijdingsbos waar het kunstwerk *Freedom is fluid* van ontwerpersduo Paul&Albert werd onthuld door René Paas, Nicolette Bartelink en enkele kinderen uit Noorddijk. Als herinnering aan het afgelopen jaar ontvingen alle aanwezigen een art poster van *Freedom is fluid* met daarop een speciaal voor de gelegenheid geschreven tekst van dichter Joost Oomen.

Vrijheidsmaaltijden

Museum aan de A was in 2025 kwartiermaker voor de vrijheidsmaaltijden in Groningen. Mede dankzij actieve promotie tijdens deelnemersbijeenkomsten, via de nieuwsbrief en sociale media steeg het aantal maaltijden van 5 (in 2024) naar meer dan 80 (in 2025).
De Vrijheidsmaaltijd XL op het dak van Forum Groningen verwelkomde 300 gasten, onder wie een aantal veteranen. Deze maaltijd organiseerde Museum aan de A in samenwerking met Het Bevrijdingsfestival Groningen. Buurtvereniging het A-Kwartier organiseerde een vrijheidsmaaltijd op de binnenplaats van Museum aan de A.

Freedom is fluid

Tijdens een van de eerste deelnemersbijeenkomsten gaven de deelnemers aan behoefte te hebben aan iets blijvends voor na het jubileumjaar. Een markering in de tijd, een plek van herinnering aan onze gezamenlijke activiteiten. Museum aan de A gaf opdracht aan ontwerpersduo Paul&Albert om een kunstwerk te ontwerpen als blijvende herinnering aan *80 jaar vrijheid Groningen*. Op 8 november werd het kunstwerk onthuld in het Bevrijdingsbos Groningen. Het beeld van brons en messing representeert een afgezaagde boomstam met 80 jaarringen. De schors vloeit naar onderen toe uit in een soort kaarsvetachtige druppels. Met het beeld laten de ontwerpers zien dat vrijheid veranderlijk is en weg kan vloeien als er niet goed op wordt gelet. Museum aan de A heeft het werk overgedragen aan Kunstpunt Groningen die het opneemt in de collectie kunstwerken in de openbare ruimte.

2026 en verder

De betekenis van *80 jaar vrijheid Groningen* reikt verder dan het lustrumjaar alleen. Verschillende initiatieven laten een blijvende erfenis na: het Mandlboympad, de podwalk in Appingedam, de digitaal ontsloten verhalen, fietsroute en filmproducties en *Freedom is fluid* blijven ook na 2025 beschikbaar. De enorme toename in het aantal vrijheidsmaaltijden laat zien dat er een behoefte is aan ontmoeten en verbinden. De Vrijheidsmaaltijden kunnen jaarlijks herhaald worden, in onderlinge verbinding, gedragen door lokale gemeenschappen. Museum aan de A blijft hierin een actieve rol vervullen want ook in 2026 is het museum kwartiermaker voor de vrijheidsmaaltijden in Groningen.

Leerervaringen

Met de deelnemersbijeenkomsten hoopten we een impuls te geven aan een duurzame samenwerking tussen deelnemende organisaties na 2025 en verder. Dit is gelukt doordat medewerkers van verschillende organisaties elkaar tijdens de deelnemersbijeenkomsten ontmoetten en ervaringen uitwisselden. Hieruit kwamen in meerdere gevallen samenwerkingen voort binnen de programmering van *80 jaar vrijheid Groningen*. Meermalen spraken de deelnemers de wens uit om elkaar ook na het jubileumjaar op te blijven zoeken. Museum aan de A blijft daar een faciliterende rol in spelen, onder andere als kwartiermaker voor de Vrijheidsmaaltijden in samenwerking met het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Adviesgroep

Het museum had gehoopt dat er meer gebruik zou worden gemaakt van de adviesgroep. De ambitie om

Groninger Niet Weggooien Tour *in Middelstum*

Wyzwoleni! Bevrijd!

Vrijheidsmaaltijd *Forum. Foto: Kim van Steenwijk*

Vrijheidsmaaltijd *Museum aan de A*

doelgroepen buiten het eigen netwerk te bereiken was bij veel organisaties hoog, maar uiteindelijk zijn de leden van de adviesgroep in beperkte mate benaderd voor advies. Waar dit wel gebeurde leverde dit over en weer belangrijke kennis op die bij andere activiteiten inzetbaar is en blijvende contacten tussen de betrokken medewerkers. Alle activiteiten die in het jubileumjaar werden georganiseerd waren uniek, op de Vrijheidscolleges en mensenbiebs na die werden georganiseerd door zowel Biblionet Groningen als Forum Groningen. Uit alle activiteiten sprak een grote mate van creativiteit waardoor de diversiteit in het programma groot was. Het is goed gelukt om erfgoed te verbinden aan andere disciplines zoals muziek, theater, kunst, podcast, film, sport/bewegen. Dit project kwam *bottom-up* tot stand waardoor het enthousiasme en de bereidheid om zich voor dit thema in te zetten bij organisaties in de hele provincie buitengewoon groot was. Aan de gezamenlijke projectaanvraag deden 29 organisaties mee. Maar Museum aan de A faciliteerde de communicatie en PR voor alle organisaties die activiteiten organiseerden in het jubileumjaar. Dat waren er meer dan 150. Doordat er zoveel lokale organisaties betrokken waren kregen we veel *free publicity* in regionale media. Dit was weer gunstig voor de bekendheid van het project onder inwoners.

Anders dan verwacht verliep het project van Stichting La Bohème. De internationale samenwerking met kunstenaars uit Iran en Suriname bleek lastiger dan aanvankelijk gedacht. Het versturen van de kunstwerken van de Iraanse kunstenaars naar Nederland bleek ingewikkeld. En voor de Surinaamse kunstenaars was het ontzettend moeilijk om een visum te krijgen voor Nederland om hun eigen expositie te kunnen bekijken. Voor de Iraanse kunstenaars was het exposeren van werk in de Akerk een steun in de rug. Zij konden niet naar Nederland komen maar de expositie betekende een erkenning van hun werk en een belangrijke poort naar de wereld. Dit project had voor hen een ongelooflijke grote impact, groter dan wij ons kunnen voorstellen.

Fotograaf onbekend, collectie National Archives of Canada

Huis van de Gedeelde Verhalen

80 jaar vrijheid Groningen Facts & Figures

- 14 februari t/m 31 december 2025
- Museum aan de A: initiatief en coördinatie, penvoerderschap, fondsenwerving en marketing & communicatie
- 10 deelnemersbijeenkomsten georganiseerd
- 29 kernpartners
- Een van de vijf landelijke lustrumvieringen in de Akerk in Groningen
- 796.000 euro geworven voor bundelaanvraag
- 29 afgeronde projecten
- 150+ organisaties die activiteiten organiseerden onder de vlag van 80 jaar vrijheid Groningen
- 275+ activiteiten op de kalender van 80jaarvrijheidgroningen.nl, in alle gemeenten
- 42.149 bezoeken aan 80jaarvrijheidgroningen.nl
- 204.488 weergaven op social media (facebook, instagram en Linked-in)
- 100.000 oplage: bijlage speciale 80 jaar vrijheid Groningen krant in Dagblad van het Noorden in Groningen en Drenthe
- 18.000 exemplaren van de speciale bijlage 80 jaar vrijheid Groningen krant verspreid in de provincie.
- 10.000 flyers verspreid in de provincie
- 600 posters verspreid in de provincie
- 16.500 exemplaren van Golden Raand Magazine met artikel over project (Het Groninger Landschap)
- Gevarieerd, divers en meerstemmig programma
- Co-creatie en *grassroots* initiatieven
- Blijvend monument bij het Bevrijdingsbos Groningen: *Freedom is fluid*.

Jaaroverzicht 80 jaar vrijheid Groningen

Nieuwjaarsreceptie provincie Groningen
Op maandag 6 januari 2025 vond de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie van de provincie Groningen plaats. De provincie stond stil bij wat 80 jaar vrijheid in Groningen betekent: vieren én bezinnen. Bezoekers van de nieuwjaarsreceptie kregen een voorproefje van de activiteiten die later in 2025 in de provincie plaats zouden vinden. Museum aan de A droeg initiatieven aan voor de receptie en was zelf uiteraard ook aanwezig.

Startbijeenkomst Nicolaïkerk Appingedam
Op 14 februari startte het programma *80 jaar vrijheid Groningen* officieel in een goed gevulde Nicolaïkerk. Meer dan 300 bezoekers volgden een afwisselend programma van lezingen, film, dans en muziek. Onder de sprekers waren Doeko Bosscher, René Paas, de Commissaris van de Koning, en leerlingen van de Internationale Schakelklas VO Eemsdelta. De bijeenkomst bood zowel een historische terugblik als ruimte voor reflectie op de actuele betekenis van vrijheid.

Opening tentoonstelling Oorlog Dichtbij
De volgende dag opende in de Akerk de tentoonstelling *Oorlog Dichtbij*, een samenwerking van de Akerk met Museum aan de A, Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen, Groninger Archieven en de Synagoge Groningen. De expositie maakte de impact van de oorlogsjaren in Groningen tastbaar aan de hand van verhalen, beelden en een sterk vormgegeven scenografie door het Groningse ontwerpduo Paul&Albert. De oorlogsgeschiedenis van de Akerk zelf vormde een krachtig ankerpunt binnen de tentoonstelling. Bezoekers konden via een audiotour extra context en persoonlijke verhalen beluisteren. De tour is winnaar van de International Sound Awards (ISA) 2025. De tentoonstelling liep van 15 februari t/m 22 juni 2025 en trok een recordaantal tentoonstellingsbezoekers voor de Akerk, er zijn 9.000 bezoekers geregistreerd.

Bevrijding van het noordoosten van Nederland
Op 16 april vond in de Akerk de gezamenlijke lustrumviering plaats van de bevrijding van Noord- en Oost-Nederland. Samen met de provincies Drenthe, Friesland en Overijssel, de Duitse deelstaat Niedersachsen en het Nationaal Comité 4 en 5 mei werd een veelzijdig programma aangeboden. Met bijdragen van o.a. Joost Oomen, Stichting Gedeelde Verhalen, In Mijn Buurt, Jan Tekstra, Bertien Minco, directeur van herinneringscentrum Kamp Westerbork en jongerenprojecten uit alle vier de provincies. Beide voorstellingen trokken in totaal 600 bezoekers.

Nieuwjaarsreceptie provincie Groningen. Eigen foto

CvdK René Paas - Startbijeenkomst Appingedam, 14 april 2025. Foto: Kim van Steenwijk

Da Vida en SVA Jazzadance - Startbijeenkomst Appingedam, 14 april 2025. Foto: Kim van Steenwijk

Campaginebeeld Bevrijdingsfestivals 2025, 16 april 2025. Eigen foto

Lunch '4+1' in Museum aan de A, 16 april 2025. Foto: Provincie Groningen

De Commissarissen van de Koning van Groningen, Fryslân, Drenthe en Overijssel en de Minister-President van Niedersachsen waren hierbij aanwezig en onthulden samen met jongeren uit de vier provincies het campagnebeeld van de Bevrijdingsfestivals 2025.

Vergadering 4+1
De Commissarissen van de Koning van Groningen, Fryslân, Drenthe en Overijssel, de Minister-President van Niedersachsen, de Duitse ambassadeur in Nederland en verschillende ambtenaren vergaderden voorafgaand aan de lustrumviering in de Akerk in Museum aan de A. Hiervoor is in aanloop naar en tijdens de vergadering gewerkt volgens een strikt protocol met onder andere persoonlijke beveiligers en politiemensen in burger. De met hekken afsluitbare binnenplaats van het museum is uitermate geschikt voor zulke ontvangsten. De Provincie Groningen was zeer tevreden over de samenwerking met het museum en sprak veel dank uit.

Overzicht programma kernpartners
- In Tolbert stond een themadag bij de Cazemierboerderij in het teken van opvang en solidariteit. Lokale kunstenaars toonden werk rond het thema vrijheid.
- CHC Oldambt bracht een reizende tentoonstelling over Poolse bevrijders met bijbehorende verhalencafés. De verhalen zijn opgetekend en werden digitaal ontsloten via een online storymap.
- In Delfzijl werd op 3 mei het traditionele bevrijdingsconcert in Theater De Molenberg aangekleed met een passende randprogrammering met lokale verhalen en optredens van lokale artiesten.
- In Appingedam maakte het Filmcollectief een podwalk getiteld De Slag om Appingedam over de evacuatie van Appingedam in de laatste dagen voor de bevrijding. De podwalk bestaat uit archiefmateriaal en persoonlijke getuigenissen van mensen die erbij waren. De podwalk blijft de komende vijf jaar beschikbaar.
- In Loppersum organiseerde de Historische Vereniging op 5 mei een festivaldag rond het thema vrijheid met o.a. een familiespeurtocht, vrijheidslunch, debatmiddag, concert en de onthulling van een monument. Ook zijn er acht vrijheidslindes geplant op verschillende plekken in het dorp.
- Stichting Remembrance Tours trok op 5 mei met een stoet historische legervoertuigen langs verschillende dorpen in de provincie, de zogenaamde Delfzijl Pocket Tour. Ze volgden voor een deel de route van de bevrijders. In ieder dorp werd kort gestopt voor fotomomenten en om chocolade uit te delen. De stoet eindigde in Delfzijl waar zij werden opgewacht en binnengehaald door een groep van 70 pipers.
- Stichting Hoop voor Hoog Hammen in Woudbloem bracht de muziektheaterproductie *Op zoek naar Josef Cohen* door het Bolotny Trio en acteur Albert Secuur, een concertlezing door Jan brokken en Clara Biermasz en een vrijheidsmaaltijd op 5 mei.
- In de tuin van Museum Nienoord stond in juli en augustus het kunstproject *Huis van de Gedeelde Verhalen* van kunstenaar Kitty Boon. Het steigerbouwwerk met foto- en collagedoeken en filmbeelden nodigde bezoekers uit om na te denken over vrijheid aan de hand van verhalen van veteranen en vluchtelingen.

H.N. Werkman De gedwongen terugkeer, collectie Groninger Museum

De installatie combineerde beeld, geluid en tekst met ruimte voor reflectie.

- *Groninger Niet Weggooien Tour*. Rond 4 & 5 mei heeft het museum op vijf plekken in de provincie de *Groninger Niet Weggooien Tour* georganiseerd. De tour sluit aan bij de landelijke *Actie Niet Weggooien*: een initiatief van musea en instellingen die zich met de Tweede Wereldoorlog bezighouden. Het doel is om voorwerpen en documenten uit de oorlogsjaren die nu nog thuis op zolder liggen te bewaren voor de toekomst. Met de Niet Weggooien Tour in het kader van de Tweede Wereldoorlog trokken de experts weer langs het Victorymuseum in Grootegast en het Oorlogsmuseum in Middelstum. Voor Museum aan de A was de Akerk de locatie en Kamp de Beetse in Sellingen en het MOW | Museum Westerwolde in Bellingwolde deden voor het eerste jaar mee. Naast veel media-aandacht leverde de tour, zelfs 80 jaar na de oorlog, nog een schat aan persoonlijke verhalen, documenten en objecten op.
- Museum Wierdenland in Ezinge organiseerde samen met de inwoners van het dorp het Feest van de Vrijheid met muziek, verhalen, gedichten en theater.
- Biblionet Groningen bracht onder de vlag van Vrijheidsverhalen in Groningen acht activiteiten in verschillende bibliotheken in provincie Groningen. Vier vrijheidscolleges en vier 'mensenbiebs'.
- Forum Groningen organiseerde workshops en walk-ins (open inloop met interactieve opstellingen) rond *Fake News* en democratie. De workshops werden meerdere keren gegeven in de wijkvestigingen van het Forum; informatie, gesprek en zelf leren herkennen waren de belangrijkste ingrediënten. De walk-ins vonden eens per maand in het weekend plaats in het *Smartlab* van het Forum waarbij medewerkers met een aantrekkelijke interactieve opstelling over allerlei facetten van *fake news* het publiek verleidden (oa met studio-opstelling voor het maken van deep fakes) om binnen te komen, deel te nemen en het gesprek aan te gaan. Informatie, spel, creativiteit en interactie waren belangrijke onderdelen van de opstelling.
- De korte film *Landgetuigen* van filmmaker Sander Blom werd opgeleverd in juni. De film toont sporen van oorlog in het landschap gecombineerd met een passende tekst die werd ingesproken door Gijs Scholten van Aschat. De film was (en is) vrij beschikbaar voor vertoning in de provincie en werd op verschillende plekken vetoond, onder andere tijdens de eindbijeenkomst.
- De Historische Vereniging Orando/Westeremden bracht een boek uit met persoonlijke verhalen van dorpsbewoners. Voor ieder huisadres was er een boek. Verder werd er een optocht, een tentoonstelling en een vrijheidsmaaltijd georganiseerd.
- Op 13 juni opende in de Synagoge Groningen de tentoonstelling *Van Herinneren naar Herdenken*, over hoe de Shoah in Groningen wordt herdacht sinds 1945. Persoonlijke verhalen van Joodse Groningers vormden de kern. De expositie was te zien tot 2 november.
- Stichting Pittig Gekruid organiseerde op 7 september het Vredesfestival in Steendam. Centraal stond de gedachte dat in een democratie waarin iedereen mag meedenken en meebeslissen vrijheid een gedeelde verantwoordelijkheid is.
  Muziek en eten werden afgewisseld met momenten van gesprek waarbij deelnemers naar de toekomst keken en reflecteerden op vragen als: hoe zorgen we ervoor dat vrijheid voor iedereen geldt? Hoe gaan we om met spanningen tussen vrijheid en veiligheid? Wat kunnen we leren van het verleden om onze vrijheid in de toekomst te beschermen?
  Er werd op het terrein een monument opgericht met de bedoeling om daar ieder jaar terug te komen om stil te staan bij wat vrijheid betekent.
  Ook organiseerde Stichting Pittig Gekruid twee verhalencafés. Een in het voorjaar en een in het najaar in het Kielzog te Hoogezand. Deze stonden in het teken van de verschillende manieren waarop vrijheid door verschillende groepen ervaren wordt. Jongeren, ouderen, mensen van kleur, Lhbtqia+. Het doel van de verhalencafés was ervaringen delen om te werken aan wederzijds begrip om op die manier bruggen te slaan tussen mensen met uiteenlopende perspectieven.
- In het Groninger Museum was van 9 juli t/m 2 november de installatie *Bound to the Miracoulous* te zien geïnspireerd op de zeereis die de Groninger kunstenaar Bas Jan Ader vijftig jaar eerder maakte. Hij vertrok vanuit Cape Cod in Amerika naar Nederland maar kwam nooit aan. Gekoppeld aan de installatie was een kleine tentoonstelling over Bas Jan Ader, met daarin onder meer foto's en documenten over zijn Groninger *roots* en zijn oorspronkelijke plan om zijn project *In Search of the Miraculous* in het Groninger Museum af te ronden. Ook was een aantal van zijn videowerken te zien, waaronder *Fall*. De familiegeschiedenis van Bas Jan Ader is nauw verweven met de Tweede Wereldoorlog en was (waarschijnlijk) van invloed op zijn werk.
- Stichting Gedeelde Verhalen bracht de voorstelling *Lost in Gravity*, een monoloog over de Groninger kunstenaar Bas Jan Ader. Ader is nog altijd een mythische figuur in de hedendaagse kunst. Zijn gefilmde experimenten rond vallen en zwaartekracht en zijn verdwijning op zee maken van hem een raadselachtige figuur. *Lost in Gravity* liet zowel de mens als de kunstenaar zien waarbij ook Bas Jans vader (verzetsheld, predikant) van zich liet horen.

Lost in Gravity werd 24 keer gespeeld van 23 oktober t/m 6 december. Stichting Gedeelde Verhalen is van plan de voorstelling te herhalen op Noorderzon Festival of *Performing Arts & Society* in augustus 2026.

- 4 Mei Projekt-koor maakte een muziektheatervoorstelling over het overdragen van oorlogservaringen op volgende generaties. Ze speelden de voorstelling vier keer voor een uitverkochte zaal.
- Het Groninger Landschap maakte een fietsroute langs sporen van de oorlog in het Zuidlaardermeergebied. De route van 19 km lang is online beschikbaar.
- Stichting The Art of Liberty maakte een televisiedocumentaire over de geallieerde luchtcampagne tussen 1942-1945 waarbij bommenwerpers vertrokken vanuit de Midlands in het Verenigd Koninkrijk die via de kortste route boven Noord-Nederland vlogen richting Duitse strategische doelen zoals Hamburg, Berlijn, Bremen en Willemshaven Plejamunde. Veel vliegtuigen werden voor de grens uit de lucht geschoten. De documentaire zoomt in op de achterliggende verhalen van de bemanningen van de gecrashte bommenwerpers om dit deel van de geschiedenis levend houden. De documentaire kent zes afleveringen verdeeld over zes Nederlandse provincies. De aflevering in Groningen werd opgenomen in de gemeente Eemsdelta met medewerking van de Liberation Route Europe en de burgemeester van Eemsdelta.
- Stichting Agricola Laurentius organiseerde van 5 tot 12 oktober het Festival 'Agricola en Vrijheid. In deze festivalweek stonden verschillende activiteiten op het programma waaronder een filosofische avond waar werk centraal stond van Hannah Ahrendt, een literaire avond met schrijfster Sholeh Rezazadeh rond het thema 'een taal voor het onzegbare', huiskamerconcerten, een zangavond en een concert in de kerk van Baflo.
- Stichting Groningen Orgelstad sloot met de tiende editie van het Schnitgerfestival aan bij *80 jaar vrijheid Groningen*. Onder de titel *Op weg naar 100 jaar vrijheid* nodigde de organisatie bezoekers uit om de vrijheid te vieren en te overdenken – in muziek, verhalen en poëzie. De verschillende concerten, verspreid over vier dagen, kenden een zorgvuldig opgebouwde afwisseling van muziek, poëzie, spoken word, koorzang en journalistieke bijdragen, met vrijheid en hoop als verbindende thema's. Van de opening in de Martinikerk met de Messe Solennelle en improvisaties rond vrijheid, tot het kinderconcert Verhalen van Vrijheid en het Vrijheidsconcert in de Akerk, werd het publiek meegenomen in een veelzijdig programma waarin verschillende kunstvormen elkaar versterkten. Door bijdragen van musici, dichters, spoken word-artiesten, koren en journalisten ontstond een inhoudelijk en artistiek rijk geheel dat reflectie, ontmoeting en toekomstgericht denken stimuleerde.
- Bij Museum Nienoord waren spotprenten te zien van de in Berlijn geboren tekenaar Robert Hans Olschwanger. Afkomstig uit een deels Joods gezin en zijn leven in Duitsland niet zeker, ontvluchtte hij het Naziregime. In 1939 emigreerde hij naar Peru. Hier vond hij werk als politiek cartoonist en reclametekenaar. Hij bracht de wereldpolitiek en de misdaden van het Naziregime in beeld in pakkende en indrukwekkende spotprenten. Bijna dertig van deze prenten waren te zien bij Museum Nienoord van 21 november 2025 tot en met 22 maart 2026.
  Ook bij Museum Nienoord was de bijzondere tentoonstelling van een serie klassiek ogende, maar bij nader inzien hoogst actuele tapijten: de 'oorlogstapijten' uit Afghanistan. De tapijten laten zien wat bijna een halve eeuw oorlog doet met de visuele cultuur van Afghanistan. Deze tapijten komen uit een privé verzameling, een aantal was nog niet eerder publiekelijk te zien. De tapijten waren te zien vanaf 16 november 2025.

Educatie en jongeren

- De Synagoge Groningen ontving verschillende schoolklassen uit Stad en provincie. Leerlingen volgen een traject met een expositie, theaterwandeling, creatieve verwerking en tentoonstelling van eigen werk. Het thema vervolging en vrijheid werd op toegankelijke wijze verbonden aan het heden.
- Verteller Frank Belt en organist Eeuwe Zijlstra trokken langs vijf kerken in de provincie met *Verhalen van vrijheid*, een muzikale vertelling op basis van de inbreng van basisschoolleerlingen van verschillende scholen (regulier en speciaal (basis)onderwijs) in de provincie. Ideeën van leerlingen over vrijheid werden verklankt in een nieuw, muzikaal verhaal. Zo werden hun gedachten gedeeld met anderen, ter overdenking en als uitnodiging tot gesprek. Tegelijk kregen de leerlingen in de voorstelling ook hun eigen gedachten over vrijheid als in een spiegel terug. Zo werden ze niet alleen gewaardeerd, maar ook uitgenodigd zelf verder te denken en doen. Bij deze voorstelling werd een bordspel ontwikkeld dat op speelse wijze aanzet tot het voeren van gesprekken met kinderen over vrijheid.
- In Eemsdelta en Het Hogeland werd het Mandlboympad gerealiseerd. Tien scholen langs de Waddenkust werkten rond een lokaal Joods verhaal aan de hand van een speciaal hiervoor samengestelde lesbrief. Samen met gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta hebben

zij voor de hoofdpersoon of -personen uit hun verhaal een amandelboom geplant. Ter afsluiting namen zij een QR-informatiepunt bij de boom in gebruik. Via dit informatiepunt kunnen bezoekers het Joodse verhaal lezen en de reflectie van de leerlingen op het verhaal bekijken. Het lespakket is zo ontwikkeld dat het ook in komende jaren bruikbaar is.
Daarnaast is er via Routebureau Groningen een route langs de tien QR-informatiepunten van Leens naar Delfzijl uitgezet, met daarbij een beschrijving van het Joodse erfgoed langs de route.

- Stichting La Bohème realiseerde een kunstproject met jonge kunstenaars uit Nederland, Suriname en Iran getiteld Art without Borders. Partners waren Drawinghouse Khanetarahi (Iran), Academie voor Hoger Kunst en Cultuur Onderwijs (Suriname) en Academie Minerva (Groningen, Nederland). De kunstenaars gingen online en via WhatsApp met elkaar in gesprek over vrijheid en de manier waarop zij middels hun kunst vorm wilden geven aan dit thema. Het werk van de betrokken kunstenaars werd getoond in een expositie in de Akerk die te zien was van 14 oktober t/m 23 november.
  Aan de tentoonstelling was een scholenproject gekoppeld. CSG Selion (Groningen), De Bolster VSO (Groningen), Kentalis Guyot VSO (Haren), OBS Hendrik Wester (Oude Pekela) en Autonomous Learning Space (Teheran) deden mee. Onder begeleiding van kunstenaars uit Suriname, Iran en Nederland maakten de leerlingen tekeningen met als thema vrijheid. Deze tekeningen vormden de basis voor een cirkelmozaïek met een doorsnede van 2.35 meter. De leerlingen van de scholen maakten elk een deel van het mozaïek. Het mozaïek was onderdeel van de tentoonstelling.
- Voor scholen brachten we een digitale menukaart uit waarin we communiceerden over educatieprojecten die werden aangeboden door de deelnemende instellingen. De menukaart bestond onder andere uit een overzicht van bezoeklessen, workshops en lesbrieven die online vindbaar waren.

Marketing en communicatie

- We hebben ruim tien persberichten verstuurd die heel goed opgepakt zijn door de lokale media.
- Wekelijks werkten we de activiteitenkalender op de website 80jaarvrijheidgroningen.nl bij. Tot op het laatst werden er activiteiten aangemeld.
- In april brachten we een bijlage uit bij het Dagblad van het Noorden waarin we een overzicht lieten zien van de activiteiten in april en mei. De oplage bedroeg 118.000 exemplaren (100.000 als bijlage bij de krant en 18.000 los verspreid door de provincie).
- Onze mediapartners waren Dagblad van het Noorden, RTV Noord en OOG. We hadden regelmatig contact met medewerkers van deze organisaties om ze te tippen over aankomende activiteiten met nieuwswaarde.
- We zijn twee keer in een nieuwsuitzending van TV Noord geweest. De ene keer om te vertellen over de start van *80 jaar vrijheid Groningen* op 14 februari. De tweede keer om vooruit te blikken naar de viering van de bevrijding van het Noorden en Oosten van Nederland op 16 april in de Akerk.
  OOG maakte regelmatig reportages over activiteiten in de stad die vielen onder de vlag van *80 jaar vrijheid Groningen*.
- Maandelijks verstuurden we een digitale nieuwsbrief naar onze achterban. Dat betrof de aangesloten organisaties, de cultuurambtenaren van de tien Groninger gemeenten en onze subsidiegevers, maar ook andere geïnteresseerden. De nieuwsbrief was ook te vinden via onze website 80jaarvrijheidgroningen.nl.

Social media bereik

Naast de persberichten, persoonlijk contact met journalisten, onze website en de digitale nieuwsbrief, communiceerden we ook via onze *80 jaar vrijheid Groningen social media*-accounts op Instagram, Facebook en LinkedIn. We deelden wekelijks nieuwsberichten en blikten terug en vooruit. We delen ook posts van partijen die activiteiten organiseerden in het kader van 80 jaar vrijheid. Op deze manier hebben we een heel grote groep mensen kunnen bereiken, meer dan 334.000 personen hebben onze socials gezien.

	Project	Bezoekers + deel-nemers
1	Op Verhaal	550
2	Cazemier Boerderij	300
3	Stichting Remembrance tours	35.100
4	HC Loppersum	250
5	Stichting Een Joodse Erfenis	350
6	Stichting Activiteiten Stad Appingedam	30.000
7	Stichting Hoop voor Hooghammen	600
8	Museum Wierdenland	325
9	Stichting Noordelijke Verhalen	60
10	Het Groninger Landschap	16.500
11	Biblionet Groningen	160
12	Forum Groningen	3.265
13	Filmcollectief Groningen	500
14	Stichting Agricola	450
15	Orando Westeremden	200 bij uitreiking boek
16	Stichting Groningen Orgelstad	254
17	4 Mei Projekt koor	518
18	Stichting Pittig Gekruid	375
19	CHC Oldambt	3.000
20	*Oorlog Dichtbij* in Akerk	9.000
21	Groninger Museum	51.000
22	Stichting Gedeelde Verhalen	1.400
23	Museum Nienoord	10.000
24	Synagoge Groningen	7.320
25	Art of Liberty	Nog niet uitgezonden
26	In Mijn Buurt	90
27	Atelier Kat	250
28	Stichting La Bohème	89
	Deelnemersbijeenkomsten	250
	Eindbijeenkomst	65
	Bevrijding van het Noorden en Oosten van Nederland, 16 april Akerk	660
	Vrijheidsmaaltijd XL	300
	Totaal	**165.861**

Speciale 80 jaar vrijheid Groningen krant
Op 28 maart kwam de *80 jaar vrijheid Groningen* krant van Museum aan de A uit met daarin alle activiteiten die tussen 1 april en 6 mei in de provincie plaatsvonden. De krant werd met het Dagblad van het Noorden verspreid in de hele provincie Groningen en Drenthe (oplage 100.000). Daarnaast lagen 18.000 exemplaren vanaf 1 april (gratis) in alle gemeenten in kleine en grote plaatsen zoals in supermarkten, cafés, bibliotheken en gemeentehuizen.

Vernieuw-bouw: bouwen aan Museum aan de A

03

Museum aan de A, Brugstraat. Foto: Joost Nuijten

Algemeen
Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan de verbouwingsplannen. In opdracht van de afdeling Stadsontwikkeling van de gemeente heeft de architect vector-i in maart een Voorlopig ontwerp van de oudbouw opgeleverd en een eerste Structuurontwerp+ van de nieuwbouw. Dit alles op basis van het aangepaste Programma van Eisen met als uitgangspunt het zoveel mogelijk onderbrengen van functies in de 14e-eeuwse panden aan de Brugstraat, zodat er zo weinig mogelijk (dure) nieuwbouwmeters nodig zijn.
Het College van B&W en daarna de Gemeenteraad van Groningen hebben in maart 2025 ingestemd met het verlenen van een voorbereidingskrediet voor de verdere uitwerking van de plannen.

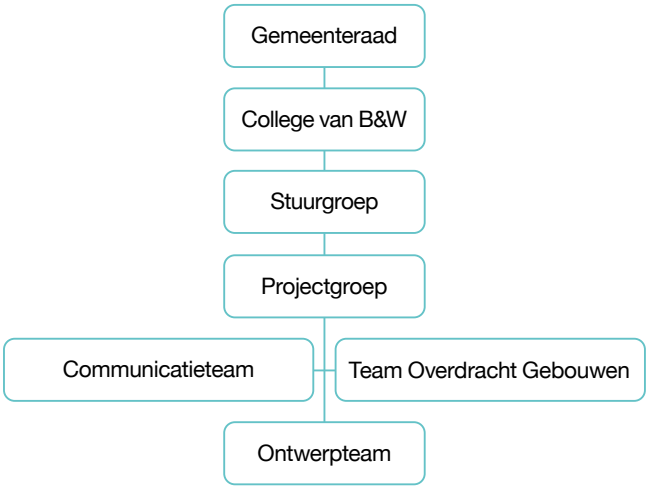

Stroomschema gemeentelijke structuur en project vernieuwbouw Museum aan de A

En met de goedkeuring in december van het uitvoeringskrediet van €25 miljoen voor investering in de vernieuwbouw door het College van B&W van de gemeente Groningen, is een zeer belangrijke stap gezet naar de daadwerkelijke uitvoering van de plannen.
Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag heeft de gemeenteraad van Groningen in de raadsvergadering van 28 januari 2026 besloten tot het definitief beschikbaar stellen van het uitvoeringskrediet. Zonder de inzet van de wethouders naast medewerkers van zowel Stadsontwikkeling als de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling hadden deze besluiten niet genomen kunnen worden.

Vernieuwbouw
De voorbereiding van de verbouwing en nieuwbouw is hiermee in een stroomversnelling gekomen. In mei 2025 besloot Gedeputeerde Staten €1,5 miljoen te beschikken in het kader van de subsidie Erfgoed in een gebiedsgerichte aanpak van Museum aan de A. In juli zijn het Voorlopig Ontwerp van de rijksmonumenten aan de Brugstraat en het Structuurontwerp+ van de nieuwbouw aan de Schuitemakersstraat gepresenteerd. De transitie naar een museum over de geschiedenis van Groningen in stad en provincie, die in 2022 is ingezet, krijgt hierdoor steeds meer vorm.
De verbouwing vindt plaats in twee fasen. De eerste fase bestaat uit het verduurzamen en toegankelijk maken van de 14e-eeuwse rijksmonumenten het Gotisch Huis en het Canterhuis. De tweede fase omvat de nieuwbouw met een gevel in de Schuitemakersstraat, die aansluit op de rijksmonumenten.

Structuurontwerp+. Foto: vector-i

Onderbouwing
Met de afdelingen cultuur (DMO) en Stadsontwikkeling van de gemeente is de inhoudelijke onderbouwing van de vernieuwbouw beschreven en zijn de totale kosten van het project steeds gedetailleerder in kaart gebracht. In een Projectgroep, Ontwerpteam en Stuurgroep wordt gestructureerd gewerkt aan de verbouwingsplannen. Na de toekenning van het voorbereidingskrediet door de gemeenteraad in maart, is de projectorganisatie doorgegaan met de verdere uitwerking van de plannen. Er is door de architect, de restauratie-architect en de adviseurs voor de constructie, bouwfysica en installaties verder gewerkt aan de plannen.
Ben van der Meer is vanuit architectenbureau vector-i verbonden aan de vernieuwbouw. Daarnaast is hij sinds 2024 Stadsbouwmeester van Groningen. Daarom treedt de oud-Stadsbouwmeester, Niek Verdonk, voor het museumproject op als Supervisor. De partners van vector-i, Allart Vogelzang en Henri van Hoeve ontwerpen ook mee aan de nieuwbouw van het museum.

De plannen voor de rijksmonumenten aan de Brugstraat zijn steeds gedetailleerder uitgewerkt. Dit geldt voor de aanpassingen om de gebouwen toegankelijk te maken, het interieur, de inpassing van de installaties en de maatregelen voor de isolatie. Deze plannen zijn nu in het stadium van Voorlopig Ontwerp. Aan de buitenzijde van de gebouwen verandert er vrijwel niks.
Dat is heel anders voor de nieuwbouw. De plannen daarvoor voorzien in sloop van de Motorenhal, het Pakhuis en de Werkplaats. Hiervoor in de plek komt een L-vormig nieuwbouwdeel. Zoals de plannen nu zijn, krijgt het dak een kromming en het dak zelf gaat aan de Schuitemakersstraat de hoogte in zodat er in de zaal voor de tentoonstellingen een entresol komt.
Aan de binnenzijde zal straks in de tentoonstellingszaal een hedendaagse kap met spanten te zien zijn. Daarmee maakt de architect een verwijzing naar de kappen van het Gotisch Huis en het Canterhuis. Inhoudelijk is dat interessant omdat het museum in de programmering steeds een link legt met de actualiteit. Dat gebeurt straks ook in de architectuur. Bezoekers kunnen vanaf een tweede verdieping in het deel aan de Schuitemakersstraat in de tentoonstellingszaal een verdieping lager kijken. Ook onderzoekt de architect of een uitzicht op het omliggende dakenlandschap en de Akerk mogelijk is.

Exploitatie
Vanzelfsprekend heeft het museum het afgelopen jaar ook veel aandacht besteed aan de berekeningen voor de benodigde bedragen voor de exploitatie als de verbouwing zijn beslag krijgt. Deze zijn vertaald in de meerjaren/ knoppenbegroting die door Adviesbureau Berenschot is gecheckt. Daar is op verzoek van de gemeente een tweede check op gedaan door Blueyard. Naar aanleiding van dit rapport zijn een paar wijzigingen aangebracht, met name in het personeelsbestand.
Museum aan de A is ook intern bezig met het opstellen

Planning
Tot nu toe

Vervolgproces

Planning vernieuwbouw Museum aan de A

van een strategisch personeelsplan. Dat wordt begin 2026 opgeleverd. Bij het indienen van de subsidieaanvraag voor de nieuwe Cultuurnotaperiode 2025-2028 heeft de Gemeente het museum aangemerkt als een *Ontwikkelinstelling*. De Kunstraad werd wel gevraagd een reflectie te geven op de beleidsplannen maar geen advies te geven op de hoogte van de subsidie. De provincie heeft dit label *Ontwikkelinstelling* niet meegegeven aan de Kunstraad. Hier adviseerde de Kunstraad om geen subsidie vanuit de Cultuurnota aan het museum te verstrekken voor de periode 2025-2028. Dit besluit is in november 2025 na een uitgebreid proces inclusief bezwaar en hoorzitting bekrachtigd door Provinciale Staten. Gelukkig heeft de gemeente in de afspraken met het museum die in december zijn getekend, besloten het tekort voor de periode 2026-2028 aan te vullen.

Risicoafweging en financiering
Met de gemeente vond afgelopen jaar in de projectgroep tweewekelijks overleg plaats over de verbouwing; daarin waren het ontwerp, risicoafweging, financiering van de gebouwen en de exploitatie en communicatie belangrijke punten. In de afstemming met de Raad van Toezicht zijn deze onderwerpen ook steeds aan de orde geweest.

Stakeholders
Ook in 2025 is actief verbinding gezocht met het College van B&W, met de Gemeenteraadsleden, met Gedeputeerde Staten en Statenleden. Er hebben rondleidingen en presentaties plaats gevonden aan de in 2025 benoemde burgemeester Roelien Kamminga, de wethouders Kirsten de Wrede van Cultuur, Rik van Niejenhuis van Stadsontwikkeling en de Gedeputeerde van Cultuur en Erfgoed Susan Top. Er is een communicatieplan gemaakt door de afdeling Marketing Communicatie van het museum in samenspraak met de gemeente Groningen en er zijn verschillende bijeenkomsten gehouden voor medewerkers, vrijwilligers, Raad van Toezicht, Raad van Advies, buren, omwonenden, ondernemers, gemeenteraadsleden en statenleden. Ook de Werkgroep Toegankelijk Groningen is aangehaakt.

Inloopavond 10 juli. Eigen foto

Werkzaamheden rijksmonumenten

1. Renovatie jaren 70

De laatste grote renovatie van deze rijksmonumenten was meer dan 40 jaar geleden. Nu is het tijd om het Gotisch Huis en het Canterhuis – twee van de oudste stenen woonhuizen uit de 14e eeuw – grondig aan te pakken. Zo zorgen we ervoor dat bezoekers ook in de toekomst kunnen blijven genieten van deze bijzondere gebouwen.

2. Verduurzamen rijksmonumenten

We gaan onze rijksmonumenten energiezuiniger maken. Dit doen we door het dak te isoleren, kieren te dichten en extra ramen aan te brengen achter de bestaande ramen. Daarnaast maken we gebruik van een WKO-installatie (Warmte- en Koudeopslag). Hiermee kunnen we de gebouwen op een duurzame manier verwarmen en koelen, door warmte en koude uit de bodem te benutten.

Gewenste aanpassingen in en aan de de rijksmonumenten

Voorbeelden van nieuwe trappen en een hellingbaan.

Voorbeeld van een flexstep

3. Toegankelijk maken van de rijksmonumenten

Op dit moment zijn de rijksmonumenten niet goed toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking. Dat willen we veranderen. We vinden het belangrijk dat iedereen van deze bijzondere gebouwen kan genieten. Daarom verbreden we een aantal doorgangen en plaatsen we hellingbanen, twee liften en flex steps.

4. Zorgvuldige omgang met de rijksmonumenten

We gaan heel zorgvuldig te werk bij de aanpassingen van het Gotisch Huis en het Canterhuis. Hiervoor is uitgebreid onderzoek gedaan naar de verschillende bouwperiodes en de veranderingen die door de eeuwen heen zijn aangebracht. Ook zijn alle ruimtes nauwkeurig ingemeten. Net zoals bij de renovatie in de jaren '70, zorgen we ervoor dat de nieuwe aanpassingen duidelijk herkenbaar zijn.

Nieuwbouw, het nieuwe erfgoed

Dit is een schetsontwerp; hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

Het pakhuis en de motorenhal zijn niet geschikt om tijdelijke tentoonstellingen te huisvesten. Voor het lenen van objecten van andere musea is het namelijk belangrijk dat temperatuur, luchtvochtigheid en beveiliging optimaal zijn. Daarom is besloten deze gebouwen te slopen en te vervangen door nieuwbouw. In het nieuwe gebouw komt ruimte voor onder andere tijdelijke tentoonstellingen, een auditorium voor lezingen en activiteiten, en een museumwinkel. Het binnenterrein wordt een prettige plek om doorheen te wandelen en te genieten van de bijzondere combinatie van historische en nieuwe gebouwen. Een opvallend element van het ontwerp is dak, dat aansluit bij de 2 gebouwen aan de Brugstraat en het monumentale dakenlandschap van Groningen, en tegelijkertijd uniek en modern is. Hiermee zorgen we voor een aantrekkelijk museum van, door en over Groningen.

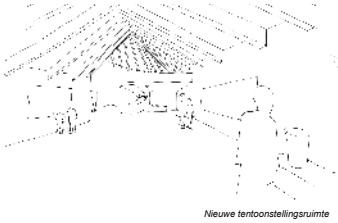

Nieuwe tentoonstellingsruimte

Zicht vanaf de Pottebakkersrijge

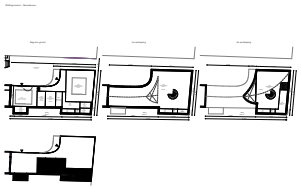

Plattegrond Nieuwbouw

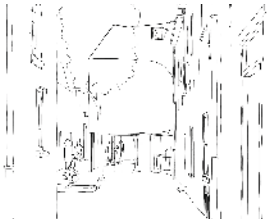

Zicht vanaf de Brugstraat

Zicht vanaf Munnekeholm

Variantenstudies

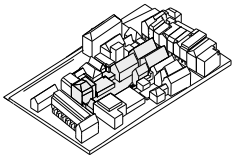

Bestaand

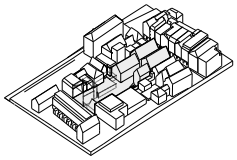

Sloop

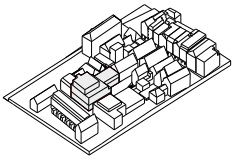

RFO

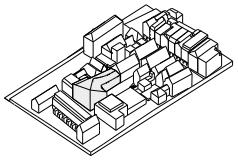

Nieuwbouw

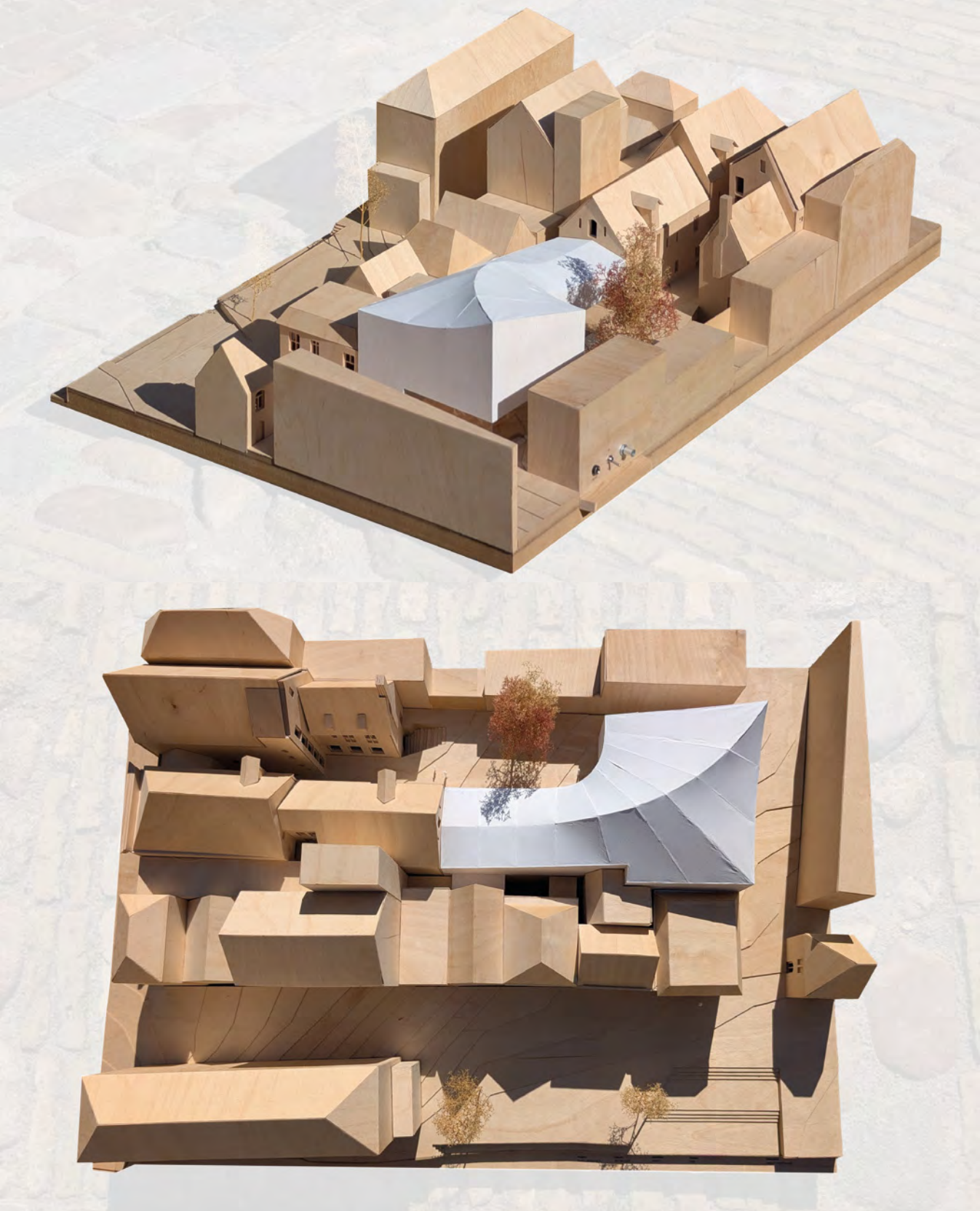

Communicatie
Met de ambtenaren van zowel Gemeente als Provincie is op reguliere basis overleg geweest over de stand van zaken door het jaar heen. Directe buren, omwonenden en de buurtvereniging A-Kwartier zijn heel belangrijk voor het museum. Daarom hebben we regelmatig contact gehad. Het museum informeerde hen over events en de vernieuwbouwplannen. En zij informeerden het museum over verhuisplannen en activiteiten.
Het museum werkte ook deze periode samen met de Buurtvereniging voor artikelen en interviews in de Akrant die elk kwartaal verschijnt. Er is een speciaal communicatieteam opgetuigd met medewerkers van Gemeente Groningen en Museum aan de A om ervoor te zorgen dat alle stakeholders goed en tijdig geïnformeerd worden over de vernieuwbouwplannen. Hierin is de groep directe buren essentieel. In 2025 heeft het museum, samen met de gemeente, drie keer voor de directe buren een informatiebijeenkomst georganiseerd om ze bij te praten over de plannen. Ook is er één-op-één contact met de individuele buren. Voor een bredere groep buren en andere relaties hielden we een inloop-avond.

Ontwikkeling 04 vaste presentatie

Algemene voortgang herinrichting vaste presentatie
De ambities van Museum aan de A zijn groot; een geschiedenismuseum van, door en over Groningers. Dat wil het museum ook nog eens op een relatief onbeproefde manier doen. Het museum wil midden in de samenleving staan en tentoonstellingen en collecties samenstellen via participatietrajecten. Vanaf 2024 werkt de projectgroep aan het operationaliseren van deze plannen en dit jaar is steeds concreter geworden hoe het museum dit gaat doen. Dit gaat in samenspraak met collega's van het Groninger Museum, de Groninger Archieven en Noorderpoort en Studio Louter en OPERA Amsterdam helpen bij de ontwikkeling van de plannen.

Conceptupdate
In 2023 heeft de vaste presentatie projectgroep van Museum aan de A samen met Studio Louter en OPERA Amsterdam een concept ontwikkeld voor het nieuwe museum. Dit museale concept ging uit van tien thematische werelden die elk een verhaal over het geluk en het ongeluk van Groningen tonen. Het museum bouwt voort op dit concept, maar de plannen voor het gebouw waarin de nieuwe presentatie wordt gerealiseerd zijn veranderd, het museale concept is daardoor aan de huidige bouwsituatie aangepast.
In de eerste helft van 2025 hebben de projectleden samen met Studio Louter en OPERA Amsterdam die conceptupdate uitgevoerd waarbij, vanwege de aanpassingen in de architectuur (meer functies in de oudbouw zodat er minder nieuwbouwmeters nodig zijn) minder vierkante meters beschikbaar waren. Helaas is hierdoor ook een aantal werelden gesneuveld die in 2023 waren bedacht. Een analyse van de te realiseren tentoonstellingszalen in de huidige bouwplannen laat zien dat er ten opzichte van het plan in 2023 ca. 100m^2 minder beschikbaar is voor de vaste presentatie.

Wie schrijft geschiedenis? Museum aan de A in het Groninger Museum
Het museum zit in een lang en complex traject waarin verbouwd wordt, een vaste presentatie ontwikkeld wordt en daarnaast groeit het museum in schaal en ambitieniveau. Tijdens dit alles zijn de museumgebouwen gesloten. De duur en complexiteit van dit traject heeft als mogelijk risico dat aan de ene kant de energie binnen het museum wegzakt en aan de andere kant het museum onzichtbaar wordt voor de samenleving. Om dit voor te zijn, heeft het museum een *pop-up* tentoonstelling gemaakt waarin het museum zichzelf aan de Groningse museumbezoeker presenteert.

Daarbij gaat het om de inhoudelijke plannen en ook om de aanstaande verbouwing. De tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* bestaat niet uit afgeronde plannen, maar museale thema's en vraagstukken om vervolgens de mening van de bezoeker te vragen. Men kan op een gigantische tafel, midden in de tentoonstellingszaal, ideeën opschrijven voor het nieuwe museum, gebruik maken van QR codes om deel te nemen aan een panel, in gesprek gaan met museumdocenten en een mening achterlaten via een magneetbord. Op deze manier bouwt Museum aan de A een compleet beeld op van wat voor geschiedenismuseum de bezoeker graag wil, en aan wat voor museum de inwoners van Groningen behoefte hebben. Tenslotte dient deze tentoonstelling voor museummedewerkers om processen voor het maken van een grote complexe tentoonstelling alvast te testen. Op deze manier kan de organisatie die vaardigheden aanscherpen voordat een volgende stap gezet wordt in de ontwikkeling van de nieuwe vaste presentatie.

Wie schrijft geschiedenis? *Foto: Daniek Snijder*

De tentoonstelling staat in het De Lucchi paviljoen van het Groninger Museum en zal tot en met 6 april 2026 te zien zijn. In *Wie schrijft geschiedenis?* zijn topstukken en onbekende objecten uit de hele provincie te zien, het overgrote deel komt uit de collecties van het Groninger Museum en Museum aan de A; daarnaast ook een aantal bijzondere particuliere bruiklenen.

Ook test het museum hier de digitale *Madatahub* applicatie die met het Groningse softwarebedrijf Tapart is ontwikkeld. Via deze applicatie krijgt de bezoeker op zaal de kans om in vogelvlucht duizenden jaren Groninger geschiedenis tot zich te nemen in *Eindeloos Landschap*. Naast de inhoudelijke doelen biedt de tentoonstelling ook kans om de samenwerking met het Groninger Museum, de Groninger Archieven en Noorderpoort te bestendigen.

Boven: Gouden bootketting Paulus Arnoldus Barends, Veendam ca 1830-1845, collectie Groninger Museum
Links: Reliekschrijn Warffum, circa 1175 - circa 1200. Collectie Groninger Museum, in bruikleen van Ned. Hervormde Gemeente Warffum
Onder: Madatahub. Foto: Daniek Snijder

Participatie
Om zoveel mogelijk Groningers een stem te geven in de nieuwe vaste presentatie bewandelen we twee paden in het museale/erfgoed participatietraject. Het museum heeft een aantal culturele instellingen in de gemeente en provincie Groningen bezocht en is in gesprek gegaan over hoe Museum aan de A een portaal naar die instellingen kan zijn. Deze wensen worden meegenomen in de nieuwe vaste opstelling. Het portaal wordt alvast getest in de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* in het Groninger Museum.

Een opvallend aantal musea in de provincie is net als Museum aan de A ook bezig met een herinrichting en met het vertellen van nieuwe verhalen of het anders vertellen van bestaande verhalen. Daarin kunnen musea van elkaar leren. Daarnaast werkt het museum vanaf de start van de tentoonstelling met sleutelfiguren uit stad en provincie samen. Daarvoor stelde het museum met Buro Mix een groep van 10 ambassadeurs samen die als klankbordgroep opereren. Doel van deze gesprekken is om input en feedback te krijgen voor de inhoudelijke invulling van de nieuwe vaste presentatie en op die manier te werken naar een narratief waarin de verschillende perspectieven in en op de geschiedenis aandacht krijgen. Het gaat hier om personen met verschillende achtergronden met een minder westerse en heteronormatieve blik op de geschiedenis. Hiermee besteedt het museum meer aandacht aan de verhalen van groepen die in het verleden minder goed gehoord en gezien werden. Een promovendus van de RUG, wiens onderzoek inhoudelijk aansluit bij dit participatietraject, zal de uitkomsten analyseren. Door vanuit onze samenwerking met de RUG dergelijke projecten in te vullen, versterkt het museum zich met inhoudelijke kennis en biedt het museum de RUG een mogelijkheid tot het doen van publieksonderzoek in de museale praktijk.

Naast de trajecten die Museum aan de A in is gegaan om door middel van participatie te werken aan het verbeteren van representatie, hoopt het museum ook input op te halen over toegankelijkheid. Hierbij wordt gekeken naar taalniveau in onze uitingen, informatievoorziening, fysieke inrichting van ruimtes, genderneutrale toiletten, stilteruimtes etc.

Financiering herinrichting vaste presentatie
Samen met Cecile Bögels, de externe fondsenwerver van Museum aan de A die gespecialiseerd is in herinrichtingen, heeft het museum inmiddels een groot aantal fondsen aangevraagd. Eind 2025 stond de teller op €1.792.000 aan gehonoreerde of toegekende aanvragen. Het Scholten, Kamminga & Landbouwfonds heeft aangegeven onze aanvraag te behandelen zodra de gemeenteraad in januari 2026 het uitvoeringskrediet goedkeurt.

Collectie 05

Fronton geplaatst in Harlingen. Foto: Maaike Modderman

Algemeen
In 2025 is de focus die in 2024 lag op het leegruimen van de gebouwen voorafgaand aan de verbouwing, geleidelijk verlegd naar het verbeteren van de processen. Team collectie werkte aan het centraliseren van de collectie. Het externe depot in Nuis is namelijk opgeheven, de collectie van het museum die daar stond is naar het externe depot van Jan de Jong Verhuizingen verplaatst. Verder hield het team zich bezig met meer gebruikelijke beheer- en behoudtaken en het voorbereiden van externe bruiklenen. De tjalk Alida is in langdurig bruikleen gegeven aan Kunstcentrum De Ploeg en deze is in juli 2025 naar de definitieve plek in de tuin verplaatst. De plaatsing is geheel conform de beheer- en behoudseisen van het schip gedaan op een ondergrond van kunststof panelen met goede luchtdoorstroom met daarop lavasteentjes ter bevordering van de vochtdoorlating. Parallel aan dergelijke complexe taken zijn andere deelcollecties afgestoten, schenkingen geregistreerd en werkt het team aan het formuleren van nieuw beleid voor de komende jaren.

Alle objecten van de oude vaste presentatie over de noordelijke maritieme geschiedenis zijn inmiddels met grote zorg overgebracht naar het externe depot en de middeleeuwse panden aan de Brugstraat staan leeg. Het museum heeft het 18e eeuwse gevelstuk van de Friese admiraliteit in Harlingen geschonken aan Museum Hannemahuis. Het fronton is in juli teruggeplaatst op de plek waar hij ooit het maritieme machtscentrum van Friesland sierde.

Collectiebeleid
In 2023 is een collectieplan opgesteld ter overbrugging van de transitieperiode van Museum aan de A. Dit collectieplan kan als behoudend worden omschreven, aangezien er enkel reactief wordt verzameld en vooral

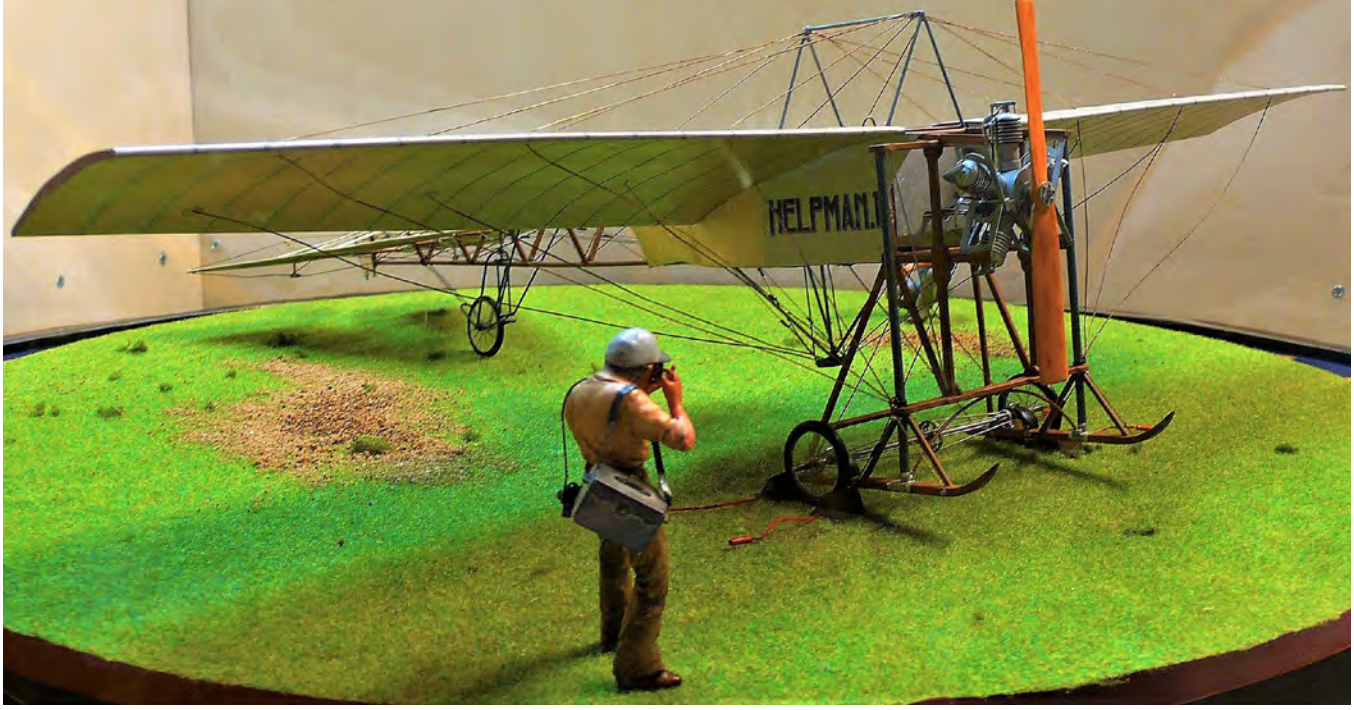

Boven: Schaalmodel van Helpman I. Eigen foto
Onder: Collectie Groningen offline. Eigen foto

aandacht is voor het ontzamelen van objecten die niet langer bij de missie van Museum aan de A passen. Dit collectieplan volstaat vooralsnog, maar op de achtergrond werkt het team aan de fundamenten van een nieuw collectieplan. De belangrijkste stappen vonden in 2025 plaats aan de vergadertafel.

Met samenwerkingspartner het Groninger Museum wordt afgestemd wie in de toekomst wat voor objecten gaat verzamelen. Het uitgangspunt is dat het toekomstige verzamelbeleid van Museum aan de A dat van het Groninger Museum gaat versterken, in plaats van beconcurreren. Die gesprekken zijn eind augustus 2025 met de nieuwe directie van het Groninger Museum opgepakt. De directie van de Groninger Archieven sluit hier ook bij aan, in de hoop dat deze drie instellingen een sluitend verzamelbeleid kunnen maken.

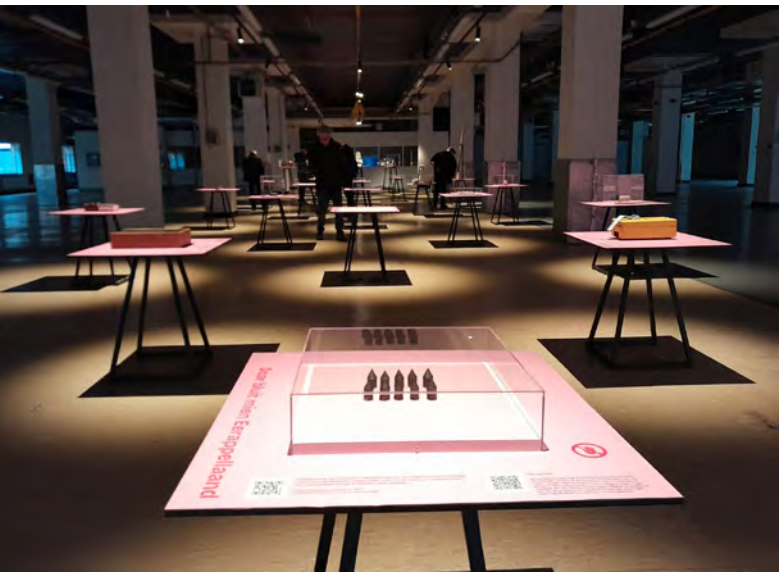

Van Adlib naar Axiell
Het is voor het vernieuwde Museum aan de A belangrijk om de collectie ook via moderne software toegankelijk te maken. Hiervoor bereidde het museum de overgang van het collectiemanagementsysteem Adlib naar Axiell voor. In 2024 heeft dit traject echter grotendeels stilgelegen, door grote drukte bij het bedrijf Axiell. In 2025 is dit traject opnieuw ingegaan, met een eindsprint in samenwerking met Erfgoed in Groningen. De collectie van Museum aan de A is nu digitaal ondergebracht bij Axiell en het museum neemt deel aan de initiatieven rondom het ontsluiten van de collectie via collectiegroningen.nl, de nieuwe website die eind 2025 is gelanceerd. Museum aan de A maakt hierbij optimaal gebruik van onze eigen *Madatahub*. Ter gelegenheid van de lancering van collectiegroningen.nl is een tentoonstelling *Collectie Groningen: offline*, samengesteld in Niemeyer. Museum aan de A stelde het model van het vliegtuig *Helpman I* tentoon.

De collectie naar een nieuwe plek
Eind 2024 is een grote hoeveelheid objecten van Museum aan de A uit de monumentale oudbouw verplaatst naar externe depots. De gebouwen moeten namelijk leeg worden opgeleverd voorafgaand aan de verbouwing. In 2025 is de aandacht van team collectie verlegd naar de ingebouwde collectieonderdelen die overbleven, zoals het winkeltje met koloniale waren, de tabakswinkel, het zeemanshuisje en de stuurhut. Deze nagelvaste elementen konden niet zomaar worden verplaatst, maar moesten met zorg worden ontmanteld. Halverwege 2025 zijn de winkeltjes en het zeemanshuisje ontmanteld en is het museum klaar om de losse elementen naar een externe opslag te verplaatsen. Omdat de beschikbare ruimte voor de herinrichting van de vaste presentatie kleiner geworden is, moest het museum ook nadenken over het verplaatsen van de stuurhut van de Erebus. Voor de overname van de stuurhut is het MuzeeAquarium in

Delfzijl benaderd. Dit museum neemt het object graag op in de collectie. De stuurhut wordt het eerste kwartaal van 2026 ontmanteld.

Het centraliseren van de externe collectie
Gezien de beperkte beschikbaarheid van depotruimte is in het verleden gebruik gemaakt van elk aanbod om (delen van) de collectie extern op te slaan. Hierdoor zijn museale objecten verdeeld over verschillende locaties. Zo is een deel van de collectie in het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis terecht gekomen. Om de toegankelijkheid van de collectie te verbeteren en beter te kunnen sturen op het behoud en beheer in de vorm van beveiliging en klimaatcondities is gekozen dit depot op te heffen en dat deel van de collectie te verplaatsen naar de opslag van Jan de Jong Verhuizingen vlakbij Groningen Stad. De verhuizing van objecten vond plaats in mei en is goed verlopen. Het verhuismoment gaf het team collectie ook de kans om de condities van deze objecten steekproefsgewijs te controleren en de standplaats opnieuw te registeren.

Verzamelen
Ook in 2025 verzamelde het museum reactief, wat wil zeggen dat alleen objecten die aan het museum aangeboden werden, opgenomen werden.
Wel organiseerden we weer de jaarlijkse *Groninger Niet Weggooien Tour* om verhalen en objecten uit de

Tweede Wereldoorlog te bewaren voor de toekomst. Een deel van de objecten is opgenomen in de collectie. Daarnaast zijn er sporadisch objecten aangekocht die een rol gaan krijgen in de vaste presentatie. De meest noemenswaardige daarvan is de robotarm *Writing History* gemaakt door Paul&Albert.
De medische robotarm wordt geprogrammeerd om historische wetenswaardigheden op te schrijven aan de binnenkant van een vitrine en maakt daarvoor gebruik van de *Madatahub*. De robotarm is aangekocht met een subsidiebijdrage van Stichting Beringer Hazewinkel, zodat die alvast in de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* getoond kon worden.

De Alida *Wehe-den Hoorn. Eigen foto*

Ook is er een langdurige bruikleen omgezet in een schenking. Het Koninklijk Zeemanscollege *De Groninger Eendracht* had al decennialang objecten in bruikleen aan het museum, waaronder enkele Ploeg schilderijen. In maart 2025 zijn deze objecten in dank aanvaard en daarmee onderdeel geworden van de Museum aan de A collectie.

De OVCG-collectie
De collectie van het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG) vormt de uitzondering op de regel wat betreft het reactieve verzamelbeleid van Museum aan de A. Hiervoor is gekozen omdat het OVCG niet de juiste middelen en kennis heeft voor collectiebeheer en -behoud en Museum aan de A op deze manier de huidige collectie kan aanvullen met een belangrijke Groningse collectie.
In 2024 is er een start gemaakt met de overdracht van de collectie van het OVCG naar Museum aan de A. De collectie bestaat uit een groot aantal (bijzondere) objecten gerelateerd aan de periode in en rondom de Tweede Wereldoorlog. Een deel van de objecten heeft eerst een ruime tijd in een zuurstofarme ruimte gelegen in het Drents Museum om eventuele schade door schimmels en ongedierte te beperken/voorkomen. Vervolgens is het naar Museum aan de A verplaatst.
Tot halverwege 2025 is een groep vrijwilligers bezig geweest met het registeren van de collectie. Daarnaast werkte het OVCG ook aan het herleiden van de schenkingsovereenkomsten die context bieden over waarom en hoe de objecten oorspronkelijk zijn verworven. Daarnaast werkte het OVCG ook aan het herleiden van de schenkingsovereenkomsten die context bieden over waarom en hoe de objecten oorspronkelijk zijn verworven. Naar verwachting zal dit project medio 2026 worden afgerond, zodat het museum de laatste stap kan zetten in het formeel verwerven van deze objecten.

Uithangbord van Magazijn 'de Klomp' aan de Spilsluizen, Groningen

Aanwinsten

Schenkingen
1 Nachthemd met geborduurde initialen 'WA' en jaartal '1888'
2 Nachthemd met geborduurde initialen 'GH' en jaartal '1870'
3 Laken met geborduurd jaartal '1879'
4 Tafelkleed 'Dikke Trui', gemaakt door kunstenares Marina Sulima geïnspireerd op het gastenboek van Dikke Trui. Gemaakt ter gelegenheid van de overdracht in 2024 van het archief Dikke Trui aan de Groninger Archieven. Verbeelding van de tweede feministische golf, de Groninger vrouwenbeweging in de jaren 80
5 Reclamebord 'De Klomp', 20e eeuw
6 Bol 'oorlogswol', 1940-1945
7 Ploertendoder, 1e helft 20e eeuw
8 Belastingplaatje voor de fiets, 1940-1941
9 Tegel in lijst, afkomstig van het tegeltableau der Koningin uit het hoofdpostkantoor Groningen, 20e eeuw
10 Persoonsbewijs Auto Union, 20e eeuw
11 Vork, horend bij bestekset bestaande uit deze vork en lepel, 20e eeuw
12 Lepel, horend bij bestekset bestaande uit deze vork en lepel, 20e eeuw
13 Hardboardwand met tekstfragmenten uit 1942 gevonden in Stedum, Hoofdstraat 38
14 Schoenlepel, 20e eeuw
15 Blik met opschrift 'Petrol' in wit, vermoedelijk uit Canada, 1940-1945
16 Blikken doos met deksel en papieren etiket met tekst rondom het blik. Daarin 25 pakjes thee als overlevingspakket ten tijde van WO II, 1940-1945
17 Rolletje gasmunten, ca 1955
18 Letterdoek, 1783
19 Scheepsportret van de tweemaster schoener Aidina Anna Suzanna, vervaardigd door D.A.Teupken, 19e eeuw
20 Drukcliché, opwaartse stempel, 20e eeuw
21 Ansichtkaart FC Groningen (Dames) Met de tekst: EUROBORG 15 NOVEMBER 2025 'DE EERSTE KEER EUROBORG JIJ WAS ERBIJ!' FC GRONINGEN JONG ADO DEN HAAG
22 Grote afsluitklep van gesloten gasinstallatie NAM, 20e eeuw

Aankopen
1 Robotarm *Writing History* voor *Wie schrijft geschiedenis?*, Paul&Albert, 2025, 2025
2 Affiche W.A. Scholten Groningen Sago, 20e eeuw
3 Affiche Stoom- koffiebranderij theehandel H. Smith Groningen, 20e eeuw
4 Ontwerpschets Affiche W.A. Scholten Groningen Sago, 20e eeuw

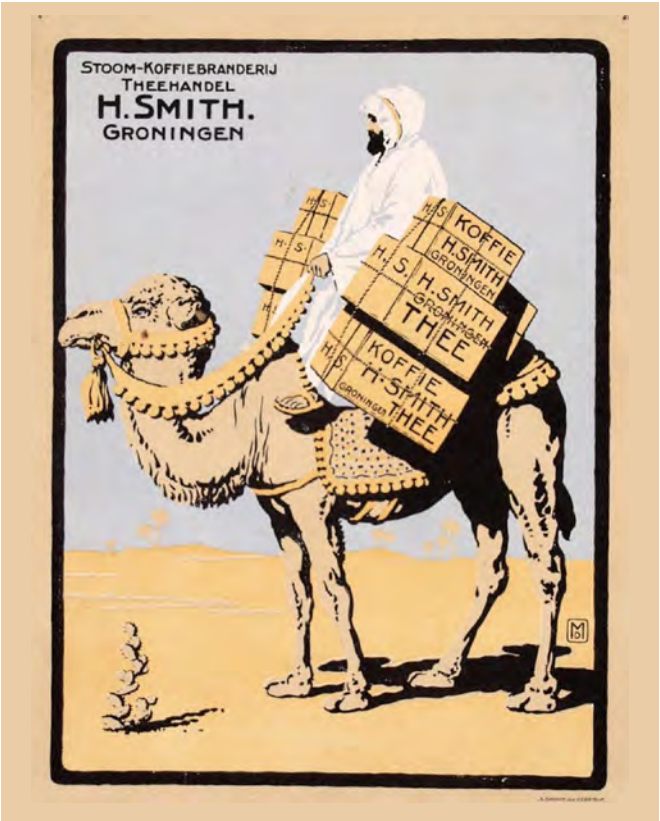

Affiche Stoom- koffiebranderij theehandel H. Smith Groningen

Affiche W.A. Scholten Groningen Sago

Bruiklenen omgezet in schenking aan Museum aan de A
Door opheffing van het Koninklijk Zeemanscollege *De Groninger Eendracht* zijn langdurige bruiklenen omgezet in schenkingen aan Museum aan de A per 20 maart 2025

1 Sextant in kist vervaardigd door N.V. Observator, 1956
2 Houten kist van een Walker Patent log zonder logvin en schoen, zonder logklok, ca 1930
3 Merwehaven Rotterdam, aquarel door Ruurd Elzer, 1961
4 Haven van Lissabon, aquarel door Ruurd Elzer, 1961
5 Kustvaarder gemeerd liggende aan de kade te Teigmouth in Engeland, olieverf op doek door E.H. van Dulmen-Krumpelman, 1961
6 Barograaf, 1955
7 Naambord Zeemanscollege *De Groninger Eendracht,* ongedateerd
8 Documententrommel 'Uitrusting van minvermogende jongelieden als matrozen ter koopvaardij', 1840-1920
9 Zilveren sigarendoos met inscriptie 'Aangeboden door de scheepsbouwvereniging 'Hoogezand' namens de Groninger Scheepsbouwers 12-1-55' – 1928, gravering 1955
10 Kompas, merk Observator in grijze houten kist, 1940
11 Glazenslaande bureauklok op houten voet, geschonken aan *De Groninger Eendracht* door rederij Zerzen & Co, 1920-1980
12 Kist met logvin, en schoen voor logklok, 1930
13 Tafelkleed afkomstig van het Koninklijk zeemans-college *De Groninger Eendracht,* ongedateerd
14 Aquarel van een haven, ongesigneerd en ongedateerd
15 Het sloependek van een Groninger coaster, olieverf op doek door J.L. van der Baan, 1961
16 Collegevaandel van Zeemanscollege *De Groninger Eendracht,* 1930

Boven: Zeemanshuisje. Eigen foto
Links: Afvoeren van niet beeldbepalend, overbodig materiaal. Eigen foto

Ontzamelen
Gedurende 2025 heeft Museum aan de A zich gericht op de afstoting van een aantal objecten die geen relatie hebben met de geschiedenis van Groningen of die op een andere manier niet meer in het verzamelbeleid passen. Uiteraard gebeurde dit volgens de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO) van de Museumvereniging. Na zorgvuldige afwegingen werden de af te stoten objecten op de Afstotingsdatabase geplaatst. In de eerste helft van 2025 werden objecten op de afstotingsdatabase gezet die te ver vergaan waren om nog langer museale waarde te hebben. Hierbij ging het om elementen uit de ingebouwde collectieonderdelen uit de vaste presentatie van bijvoorbeeld het zeemanshuisje, waarvan het hout verrot bleek te zijn. Hierbij ging het enkel om losse planken die voorheen verstopt zaten in de constructie, nooit om beeldbepalende onderdelen van deze elementen.

WIE SCHRIJFT GESCHIEDENIS?

Museum aan de A in het Groninger Museum

Marketing en communicatie 06

Groningers uit de campagne voor Wie schrijft geschiedenis?. *Foto's: Spot TV*

Onze naam en boodschap
Vanaf april 2024 is onze boodschap dat het museum gesloten is. G2K ontwikkelde hiervoor passend beeldmateriaal van objecten die ingepakt en klaar zijn om vervoerd te worden. Lag de focus van het museum voorheen sterk op events en tentoonstellingen, in 2025 was dat vooral op verschillende projecten, events en producten zoals routeboekjes. De communicatie hierover gebeurde bij voorkeur vanuit de inhoud, zo laten we onze nieuwe identiteit zien.
De marketing en communicatie stond in 2025 vooral in het teken van *80 jaar vrijheid Groningen*, de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* in het Groninger Museum en *WinterWelVaart*. Andere events en projecten zoals *Drag me to the A*, Keti Koti, Open Monumentendag, *Groninger Museumnacht* en *Let's Gro* kregen uiteraard ook voldoende aandacht.

Campagne Wie schrijft geschiedenis?
Voor de campagne rondom *Wie schrijft geschiedenis?* zijn een kleine vijftig Groningers geïnterviewd. Ze gaven hun mening over wat nieuw museum moet zijn en doen. En welke verhalen thuishoren in het nieuwe Museum aan de A. De groep Groningers is zeer divers, net als hun meningen. Bekende en onbekende Groningers als drievoudig olympisch zwemkampioen Ranomi Kromowidjojo, zangers Pé & Rinus, *graffiti artist* Pinox '82, zangeres Marlene Bakker, psycholoog en zanger Olaf Vos, journalist Herman Sandman en wereldverbeteraar Charles Goudsmit werkten allemaal graag en belangeloos mee. De campagne *Wie schrijft geschiedenis?* loopt niet alleen voor de tijdelijke tentoonstelling. Het beeld- en filmmateriaal gebruikt het museum in aanloop naar de opening van het nieuwe museum in 2028.

Websites – online stijging
Op museumaandea.nl is alle info van het museum te vinden, nieuws, events, collectie (inclusief de monsterrollen en rolpalendatabase), onderwijs, de Emma, ANBI, jaarverslagen en reactieformulieren.
Het aantal bezoeken aan de website museumaandea.nl was 29.162, dit is 78% ten opzichte van 2024. Voor het project *80 jaar vrijheid Groningen* gebruikte het museum de URL 80jaarvrijheidgroningen.nl die doorlinkt naar groningen4045.nl. Deze website is in beheer bij Erfgoed in Groningen. Het aantal bezoeken op deze site was 42.149. De website winterwelvaart.nl had 131.885 bezoeken, dit is een stijging van 128%. De drie websites bij elkaar hebben een stijging van 145% laten zien ten opzichte van 2024.

Social media – meer dan 2,5 miljoen impressies
Museum aan de A is actief op verschillende *social media*platforms, waaronder Instagram, Facebook en LinkedIn. Op de verschillende accounts, Museum aan de A, *80 jaar vrijheid Groningen* en *WinterWelVaart* wordt bijna dagelijks content geplaatst. Hiermee wil het museum niet alleen de naamsbekendheid vergroten, maar ook mensen enthousiast maken voor tentoonstellingen, events en projecten. Door de hack op Instagram en Facebook in 2023 zijn we al onze toenmalige volgers verloren. Het aantal volgers is sindsdien nog niet op hetzelfde niveau maar het aantal weergaven is, dankzij de extra inzet op *80 jaar vrijheid Groningen* in 2025 maar vooral *WinterWelVaart* boven verwachting gegaan. Voor zowel *80 jaar vrijheid Groningen*, de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* en *WinterWelVaart* hebben we op *social media* gewerkt met een klein advertentiebudget. In 2024 was het aantal weergaven (weergaven meet het totaal aantal keer dat gebruikers jouw post of story hebben gezien) op Facebook, Instagram en Linked-in meer dan 2,5 miljoen. In 2024 was dit 922.002. Een stijging van maar liefst 276%!

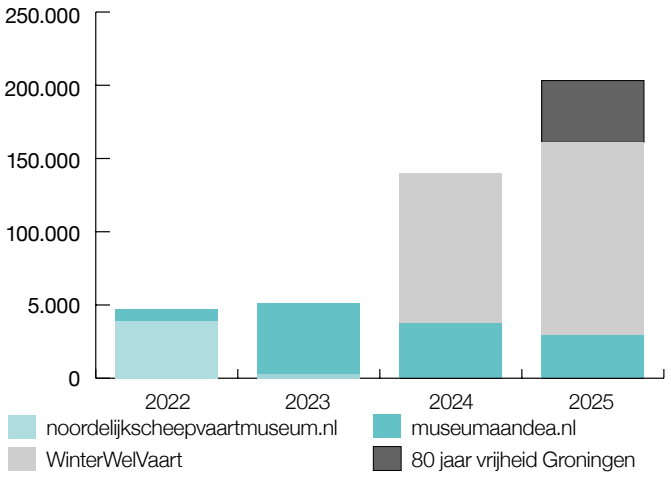

Bezoeken websites 2022-2025

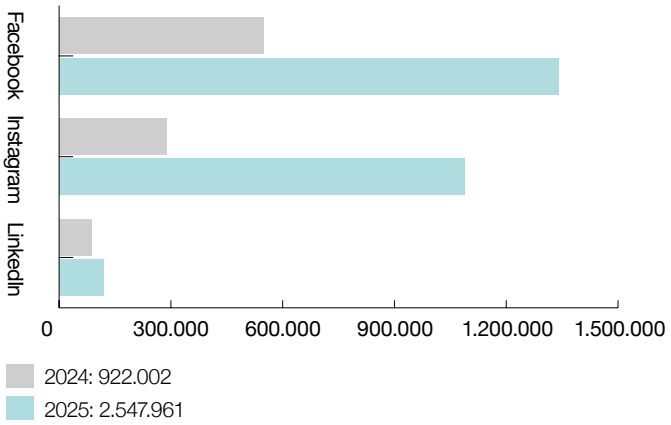

Social media aantal weergaven 2024 en 2025

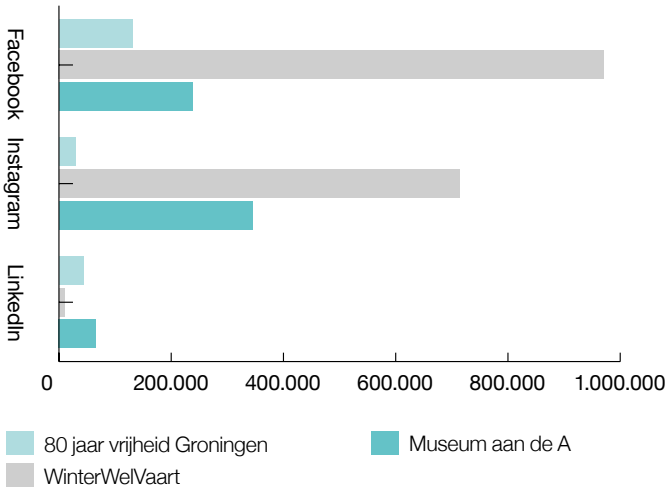

Social media aantal weergaven 2025 per account

GRONINGEN

Gezelligheid op WinterWelVaart

Zo'n twintig sfeervol verlichte historische schepen vormen aan de Hoge, Lage en Kleine der A en de Pottebakkersrijge het sprookjesachtige decor van WinterWelVaart. Tijdens dit gezelligste winterevenement van Groningen, van vrijdag 19 tot en met zondag 21 december, nodigen schippers je graag aan boord van hun (zeil-)schepen uit en vertellen ze over de geschiedenis van hun vaartuig. Op een aantal schepen zijn bovendien optredens te zien. Ook Museumcafé Het Pomphuis, het A-Theater en de Akerk staan bol van optredens: van muziek en theater tot lezingen, exposities en creatieve workshops. Op winterwelvaart.nl vind je het gehele programma.

zaterdag 27 september 2025 DAGBLAD NOORDEN

'Zoveel familiewinkels heb je niet meer die al ruim honderd jaar bestaan. En er verdwijnen er steeds meer'

21

GRONINGEN

Dochter Canadese militair uit WO2 geeft beeldjes terug aan Groningen

'Ik wou dat hij nog leefde. Dan kon ik hem zeggen dat het niet oké is'

GRONINGEN 27

'De oorlog zit in elk facet van het dagelijks leven'

De loodse Francisca Cohen (22) uit Groningen schreef op 28 augustus 1942 een rijmpje in een poesiealbum van een vriendinnetje. Ze werd met haar moeder, broertje en drie zusjes op 14 januari 1943 in Auschwitz vermoord. Het is maar een van de verhalen die tijdens de tentoonstelling 'Oorlog dichtbij' in de Akerk wordt verteld.

DE DUITSERS WILDEN DE KLOKKEN VAN DE AKERK OMSMELTEN TOT KOGELS

Media

Museum aan de A was in 2025 goed vertegenwoordigd in de lokale en regionale media. Deze media richten zich op een regionaal publiek, waar een groot deel van onze doelgroep onder valt. Dit was bijna altijd *earned media*. Het team zet in op *free publicity* door goed persoonlijk contact met journalisten en door samenwerkingen zoals de fotorubriek *Herinnerings in beeld* die ook in 2025 elke week op de website en app van het Dagblad van het Noorden en in de Gezinsbode verscheen. Bij *80 jaar vrijheid Groningen* waren twee mediapartners, DvhN en RTV Noord, aangehaakt. De meer dan tien door het museum verstuurde persberichten zijn heel goed opgepakt. Net als *WinterWelVaart*, een echte online media lieveling. Voor *Wie schrijft geschiedenis?* is een betaalde postercampagne ingezet in de hele provincie.

Groningen sluit herdenkingsjaar 80 jaar vrijheid Groningen af met onthulling kunstwerk in Bevrijdingsbos

Albert-Jan Garama · 11 november 2025, 9:22 · Groninger Gezinsbode

Deel dit artikel

Kinderen bij kunstwerk Freedom is Fluid. Foto: Kitty Boon

GRONINGEN 31

Hier leeft de eclatante rock-'n-rollband van Groningen en waarom wordt pitaan Klaus Stoterhoek de naar verlaatt uit Tertoonten kwam, in Duitsland nog steeds als held vereerd? ... en vele anderen staan in de Onderwijscanon van Groningen, die donderdag weer gepresenteerd.

Onderwijscanon over historie van Groningen

30-31

DAGBLAD NOORDEN vrijdag 12 december 2025

GRO

25 miljoen voor Museum aan de A

MARIO MISKOVIC

GRONINGEN De gemeente Groningen trekt, als de raad daarmee akkoord gaat, 25,4 miljoen euro uit voor de grootschalige verbouwing van het Museum aan de A.

Het Museum aan de A, een nieuw museum over de geschiedenis van de provincie en stad Groningen, is de opvolger van het Noordelijk Scheepvaartmuseum.

Er zijn al tentoonstellingen en activiteiten, maar het museum is volgens de gemeente nog in transitie. Niet alleen inhoudelijk, dat geldt ook voor de huisvesting. De monumentale panden van het museum staan al meer dan 700 jaar op deze plek. Voor een museum is dat historisch gezien prachtig, maar het geeft ook uitdagingen.

De rijksmonumenten zijn 45 jaar geleden voor het laatst gerenoveerd en bieden te weinig ruimte voor het gewenste museum. De panden zijn nu bovendien niet toegankelijk voor mensen met een beperking of kinderwagens. Er is ook geen goed klimaat- en beveiligingssysteem en het kost veel energie om de eeuwenoude gebouwen te verwarmen.

Daarnaast ontbreekt het aan geschikte ruimtes voor tijdelijke tentoonstellingen. Die zijn noodzakelijk om minimaal 50.000 bezoekers per jaar te trekken. Een verbouwing alleen volstaat niet, daarom moet een aantal onderdelen wijken voor nieuwbouw.

De gemeente steekt ook geld in de exploitatie van het Museum aan de A door middel van een subsidie. Wettelijk moet de gemeente een kostendekkende huur vragen, maar het museum kan dat niet opbrengen. Daarom krijgt het museum een subsidie die gelijk is aan de hoogte van de huur. Feitelijk financiert de gemeente Groningen daarmee het museum voor een groot deel zelf.

Panden moeten opgeknapt voor historisch museum stad en provincie

Al sinds 2020 wordt gewerkt aan een groot plan voor een nieuw historisch museum voor de hele provincie op de plek van het voormalig Noordelijk Scheepvaartmuseum. Tot nu toe heeft het Museum aan de A al een aantal keer met tegenvallers te maken gehad. Zo viel een provinciale subsidie weg en trok een anoniem fonds een bijdrage van 2 miljoen euro in.

Het museum bleek bovendien niet in staat zelf deze transformatie te dragen en klopte aan bij de gemeente. Die redde het museum daarmee al vroeg door de renovatie en nieuwbouw over te nemen, anders ging het hele project niet door.

Naar verwachting start in 2027 de renovatie van de monumenten en de sloop van ongeschikte gebouwdelen. In de bestaande gebouwen kunnen vanaf 2028 naar alle waarschijnlijkheid al vaste tentoonstellingen gehouden worden.

Een jaar later moet ook de nieuwbouw en daarmee ook de plek voor tijdelijke tentoonstellingen klaar zijn.

Historische schepen varen grachten binnen voor WinterWelVaart

SILKE VREEMAN

GRONINGEN Met sfeerverlichting om de zeilen en masten varen de eerste schepen woensdag de Groningse diepen binnen voor WinterWelVaart. Reint-Jan Vegter (62) uit Veendam bemant het stuur van schip Familietrouw uit 1894.

Schip Familietrouw voer vorige zomer de Groningse grachten binnen. EIGEN FOTO

Het lage schip kleurt bruin met wit. Met de mast nog omlaag vaart het schip Familietrouw de stad binnen richting Lage der A. Daar zal het schitteren tijdens WinterWelVaart. Vegter werkt drie jaar als vrijwilligschipper bij het Veenkoloniaal museum en stuurt het schip met één hand aan een houten balk. „Een bijzonder mooi gevoel, om over het water de stad binnen te komen", zegt Vegter. Hij tuurt over het water. „Vanaf hier bekijk je de wereld heel anders."

Schip Familietrouw is gebouwd in 1894 en vervoerde per keer dertigton aan landbouwproducten de stad in, zoals turf, aardappels en bieten. Het schip was steeds in handen van verschillende gezinnen. In 1914 woonde bijvoorbeeld de familie Schoneville uit Hoogeveen op het schip met zeven kinderen.

Na een aantal keer verkocht te worden belandde het schip op een sloperij, waar het werd gered en gerestaureerd. Sinds 1994 behoort het schip tot het Veenkoloniaal Museum in Veendam. Het is het oudste turfschip van de provincie Groningen. Familietrouw is altijd zeilbaar gebleven en ligt elke WinterWelVaart aan de Groningse kade. Ook dit jaar. „Onderin het ruim draaien we tijdens WinterWelVaart een film over de geschiedenis van de boot. We vertellen er ook graag over", zegt Vegter. Volgens hem weten de meesten niet hoe er vroeger op zo'n schip werd geleefd. „Elk jaar is er een grote groep mensen geïnteresseerd in de historie. Er hangt een goede sfeer."

Naast de Familietrouw liggen er dit weekend nog achttien historische schepen aan de Hoge, Lage en Kleine der A en de Pottebakkersrijge. Waaronder een reddingsboot, een sleepboot en een vissersboot met meerdere zeilen. Daar kunnen kinderen mastklimmen. De schepen komen uit Groningen, Friesland, Zoutkamp en Meppel.

Met een flinke duw tegen het stuur vaart Vegter het schip onder de bruggen door. „In Groningen voeren vroeger veel schepen. Bij de Oosterhaven werd de vracht van de schepen gelost", zegt Vegter. WinterWelVaart ontstond rondom de schepen, toen schippers mensen aan boord uitnodigden. Vegter: „Groningen wordt dit weekend hetinnerd aan de scheepsvaart."

WinterWelVaart is sinds vorig jaar verbonden met Wintergoud, de overkoepelende term voor de winterfestiviteiten in Groningen. Zo kunnen bezoekers een rondje lopen bij de schepen en door de stad. Het beeld van de verlichte boten is elk jaar een publiekstrekker waar veel foto's worden gemaakt. „De schepen zijn het leukste plekje van de stad, toch?", zegt Vegter trots. „Het is een nostalgisch en idyllisch gezicht."

Links en boven: Een aantal persvermeldingen Museum aan de A

Duurzaam-heid 07

Vernieuwbouw
De gemeente Groningen is nu opdrachtgever van de vernieuwbouw en heeft duurzaamheid als speerpunt. De architect van het museum, vector-i, wil met de vernieuwbouw bijdragen aan een omslag in het denken over grondstoffenschaarste en klimaatverandering. Als regisseurs van het bouwproces betrekken ze het museum en de gemeente als opdrachtgever bij de implementatie van deze circulaire aanpak. Ook op andere gebieden staat duurzaamheid hoog op de prioriteitenlijst van het museum.

Interactieve inspiratiesessie
Eenmaal per jaar organiseert het museum een bijeenkomst van de Raad van Toezicht samen met de medewerkers. Dit jaar stond het thema 'Duurzaamheid' centraal, in de vorm van een interactieve inspiratiesessie onder leiding van Celine Moes (GROENN). De sessie begon met een presentatie over de verschillende aspecten van duurzaamheid in de culturele sector: energie, water & sanitair, eten & drinken, materialen & grondstoffen, mobiliteit en communicatie.
Medewerkers en RvT-leden gaven hierbij direct suggesties voor kansen en mogelijkheden voor Museum aan de A. Denk aan duurzame keuzes bij de geplande verbouwing en manieren om tentoonstellingen milieuvriendelijker te realiseren. Daarna gingen groepjes aan de slag met de vragen: 'Hoe ziet het museum eruit als we op één van deze thema's volledig duurzaam zijn?' en 'Wat is het effect hiervan op bezoekers, collega's en de omgeving?'
Dit leverde verrassende en creatieve ideeën op, zoals een appelboom op de binnenplaats waarvan appeltaart wordt gemaakt, zoveel mogelijk lokaal inkopen en een gedeelde ruimte met externe partners waar optimaal wordt gerecycled.
Duurzaamheid krijgt bij Museum aan de A steeds meer prioriteit. Dankzij de samenwerking met de gemeente Groningen en het nauwe contact met GROENN worden de plannen steeds concreter. De uitkomsten van deze sessie vormen een waardevolle basis voor de vervolgstappen binnen het jaarplan en dragen bij aan de ambitie om een toekomstbestendig en maatschappelijk betrokken museum te zijn.

WinterWelVaart
De bijeenkomst van GROENN, de RUG, gemeente Groningen en ESNS in het stadhuis over burgerparticipatie bij evenementen inspireerde het museum om *WinterWelVaart* verder te verduurzamen. Het Ecologisch Kompas van Oerol is een voorbeeld geworden voor de projectorganisatie van het winterevenement van Museum aan de A. Voor de zomer organiseerde het projectteam een bijeenkomst om de kansen in kaart te brengen. Energie, eten & drinken, logistiek: transport & vervoer, materiaal & grondstoffen, milieu & maatschappij, sanitair & water, strategie & beleid, toegankelijkheid & inclusiviteit zijn de thema's waar GROENN mee werkt en die *WinterWelVaart* graag overneemt. Een eerste conclusie was dat het al heel goed gaat voor wat betreft de crew-catering. Zowel de lunch als het diner was volledig vegetarisch en en er wordt alleen gebruik gemaakt van duurzaam verpakkingsmateriaal voor de schippers en vrijwilligers die hun maaltijd

mee wilden nemen. Ook wat betreft toegankelijkheid & inclusie gaat het goed. Zowel in onze inclusieve programmering met o.a. Stichting Pittig Gekruid, Vrijdag in de buurt, Nieuwkomerskoor Nagham en de Oogvereniging Groningen.
Binnen de groep vrijwilligers werkten we met een heel diverse groep waarvan een deel via Link050 deelnam. Fysieke toegankelijkheid is en blijft een lastige uitdaging met de loopplanken van de kade naar de historische schepen met hun steile trappetjes; daar gaat het team toch mee aan de slag.
Dit jaar werkte het projectteam aan een eerste opzet voor een groen kompas voor *WinterWelVaart* met hierin kansen en praktische doelstellingen voor de verschillende thema's. Hierin werken verschillende groepen mensen mee: de schippers, de inwoners van het A-Kwartier, de buurtvereniging, de vrijwilligers, de kunstenaars, de lokale partners, cateraars, de artiesten en natuurlijk de vele bezoekers. Het doel van het Kompas is om te streven naar een evenement zonder verontreiniging en/of negatieve invloed op de omgeving.
Voor de editie van 2025 is, dankzij een bijdrage van gemeente Groningen, gewerkt aan het vergroenen van de energie die nodig is tijdens het festival. Voorheen werd onder meer met heftrucks op fossiele brandstof en met aggregaten om piekbelasting op te vangen gewerkt. De heftrucks en aggregaten hebben uitstoot van CO_2 en andere schadelijke stoffen. In 2025 gebruikte het team een alternatieve hybride optie, een Stage V aggregaat op HVO met een accupack. Qua plaatsing in de bebouwing én afmetingen is dit op het terrein geschikt. De diesel heftruck voldoet aan de stage V normering. Deze rijdt op HVO (een hernieuwbare, fossielvrije brandstof die wordt gemaakt van plantaardige oliën en vetten, zoals afgewerkt frituurvet. Daarnaast werden elektrische gators met aanhanger ingezet voor het verplaatsen van materiaal op het festivalterrein. Hierin werkten we samen met GROENN en Gemeente Groningen.

GRO ENN
Groene Evenementen Noord Nederland

PW17/Emma
Onze trots, de PW17/Emma is een historisch directievaartuig van de provinciale waterstaat uit 1922 dat op diesel vaart. Museum aan de A heeft ENTRANCE gevraagd om een plan te ontwikkelen om het museumschip te verduurzamen. De keuze voor verduurzaming is afhankelijk van het scheepstype, vaargedrag en de operationele eisen. Bij de verduurzaming van kleine binnenvaartschepen is maatwerk essentieel. Elk schip heeft unieke technische en operationele kenmerken, waardoor algemene oplossingen niet altijd direct toepasbaar zijn. Daarnaast is de beschikbaarheid van infrastructuur voor waterstof en elektrisch laden een bepalende factor voor de haalbaarheid van verduurzaming. Zonder voldoende tank- en laadfaciliteiten kunnen scheepseigenaren beperkt zijn in hun keuze voor alternatieve aandrijfsystemen. Ook spelen regelgeving en subsidies een grote rol in de economische haalbaarheid. Subsidieprogramma's en wetgeving veranderen regelmatig, waardoor het belangrijk is de meest actuele financieringsmogelijkheden en milieueisen te raadplegen voordat het museum investeringen doet.
ENTRANCE (Energy Transition Centre), onderdeel van de Energy Academy Europe, is een proeftuin voor toegepast onderzoek naar energie en energietransitie. Het is gevestigd op de Zernike Campus en maakt deel uit van een initiatief van de Hanzehogeschool Groningen, de Rijksuniversiteit Groningen en de Energy Academy Europe12.
Een student Technische Bedrijfskunde van de Hanzehogeschool heeft onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het verduurzamen van kleine binnenvaartschepen, waaronder sleepboten,

Waterstofsloep van Noorderpoort Energy & Maritime. Eigen foto

motorbeunschepen en kleinschalige vrachtschepen in het algemeen en de Emma in het bijzonder. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek en de financieringsmogelijkheden zullen studenten van Noorderpoort meewerken om de aanbevolen aanpassingen uit te voeren.

Voor het verduurzamen van de Emma is een hybride elektrisch systeem aanbevolen. Hierbij blijft de bestaande dieselmotor behouden en wordt deze aangevuld met een elektromotor en accupakket. Om extra gewicht te compenseren en de diepgang van het schip te minimaliseren, kan overtollige ballast worden verwijderd. Daarnaast is een besturingssysteem vereist dat de elektromotor onafhankelijk laat functioneren van de dieselmotor. Dit wordt mogelijk gemaakt door een koppelingssysteem, waarmee beide aandrijflijnen dezelfde schroefas kunnen gebruiken zonder dat ze gelijktijdig hoeven te draaien. Hierdoor kan de elektromotor efficiënt worden ingezet voor emissievrij varen, terwijl de dieselmotor als back-up beschikbaar blijft.

De PW17 heeft te weinig ruimte voor waterstofopslag, maar zou grotendeels elektrisch kunnen varen vanwege het lage energieverbruik en de beperkte vaaruren. De dieselmotor dient dan eigenlijk alleen voor nood en heeft daarnaast een esthetische/erfgoed waarde. De aanpassing kan te zijner tijd resulteren in brandstofbesparing (tot maximaal 80%), lagere onderhoudskosten en directe CO_2-reductie.

Vooruitblik

Op basis van de uitkomsten van het rapport wordt komend jaar een eerste aanpassing aan de schroefas van de PW17/ Emma gedaan. Dit om aandrijving via een elektromotor te zijner tijd mogelijk te maken. Daarna zal het vervolg van het project besproken worden met Noorderpoort Energy & Maritime. Met deze partij werkte het museum naar volle tevredenheid eerder samen bij de presentatie van een reddingssloep, die door studenten van Noorderpoort was voorzien van een aandrijving door een brandstofcel-unit op waterstof. Ook worden financieringsmogelijkheden voor de verduurzaming onderzocht.

De mensen, de organisatie en de governance 08

Transitiebeleid
In 2025 is de transitie naar geschiedenismuseum met een historische ontmoetingsplek doorgegaan op de lijn die in 2022 is ingezet. Het betreft een transitie met de nadruk op professionalisering, een transitie van het gebouwencomplex om het te verduurzamen en toegankelijk te maken te maken en een transitie qua inhoud en programmering op het gebied van de geschiedenis van Groningen met steeds een link naar de actualiteit.

Organisatie
De cyclus van functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken liep goed. Het museum zorgde ervoor dat medewerkers trainingen, opleidingen en cursussen konden volgen. Bij de subsidietoekenning van DigitALL i.v.m. meer digitalisering voor de vaste presentatie en de *pop-up* tentoonstelling is ook een aantal cursussen en workshops o.a. op het gebied van Digitaal Leiderschap en Publieksonderzoek inbegrepen. Deze zijn gevolgd door verschillende medewerkers. In juli is begonnen met het opzetten van een Strategische Personeelsplanning. Deze wordt begin 2026 vastgesteld.

Staf en organisatieontwikkeling
Omdat het lastig is om tijdens de stafvergaderingen dieper op belangrijke zaken in te gaan, hebben de stafleden de afgelopen maanden regelmatig, om de 1,5 maand, sessies belegd op een plek buiten het museum. Er is gesproken over de organisatieontwikkeling, de programmering van tijdelijke tentoonstellingen als het museum heropent, de financiering et cetera. De sessies worden steeds door één of twee leden van de staf voorbereid en de uitkomsten resulteren in 2026 in een ambitiedocument.

Personeelswijzigingen
De door het Mondriaan Fonds gesubsidieerde Erfgoedstarters, de medewerker Educatie en de medewerker Marketing en Communicatie, die in 2024 zijn gestart, blijven in dienst tot respectievelijk februari en april 2026. De baliemedewerkster van het museum is in 2025 gedurende een aantal maanden voor twee dagen per week gedetacheerd geweest bij de Groninger Archieven

Museum aan de A op werkbezoek bij het Fries Museum. Eigen foto

in verband met de ziekte van een baliemedewerkster bij de Groninger Archieven. De Junior conservator collectie is gedurende een aantal maanden voor één dag per week gedetacheerd geweest bij het Oorlogs- en VerzetsCentrum Groningen.

De Controller van het Groninger Museum is voor een dag per week gedetacheerd geweest bij Museum aan de A. De financieel medewerkster van het Groninger Museum is voor twee dagen per week gedetacheerd geweest bij Museum aan de A. De ervaring is dat door het op meerdere plekken werken, de samenwerking tussen de organisaties en het begrip onderling verbetert. Dit soort samenwerking in de backoffice willen we t.z.t. graag continueren en uitbreiden.

Personeelsuitstapjes
In het kader van organisatieontwikkeling, de herinrichting vaste presentatie en de verbouwing van het museum zijn de vaste medewerkers naar het Drents Museum geweest en naar het Fries Museum. Bij beide musea kregen ze een kijkje achter de schermen. Het jaarlijkse uitstapje met vrijwilligers was naar het WEC in Lauwersoog. Na een uitgebreide rondleiding bereidden alle medewerkers samen een fantastische lunch in Winsum.

Vrijwilligers
Op dit moment zijn er in totaal 31 (eind 2024: 42) vrijwilligers werkzaam bij Museum aan de A. Ook dit jaar kwam regelmatig een medewerker van een andere organisatie bij het museum re-integreren.
In sommige gevallen volgde een vrijwilligerscontract op zo'n re-integratie traject, dat is ook in 2025 het geval met een van onze vrijwilligers.

De geplande verbouwing en vernieuwing van het museum heeft flink impact op de vrijwilligers. Een voorbeeld hiervan is dat het museum in 2025 gesloten is geweest voor tentoonstellingen en alleen open was voor activiteiten. Daardoor is er ook minder werk voor de balievrijwilligers en de gastvrouwen en -heren. Een aantal van hen is daarom overgestapt naar de Akerk en Noorderlicht en af en toe helpt een vrijwilliger bij Museum aan de A bij een activiteit in het museum. Ook aan *WinterWelVaart* werkte een aantal vrijwilligers van het museum actief mee.
Andere teams hebben door de transitie juist meer werk voor vrijwilligers. Zo is bijvoorbeeld een grote groep vrijwilligers betrokken geweest bij het registreren en inventariseren van de objecten van het Oorlogs- en VerzetsCentrum Groningen. Ook voor de verhuizing van de collectie naar externe depots en het overdragen van papieren deelcollecties naar de Groninger Archieven heeft het museum dankbaar gebruik gemaakt van de hulp van vrijwilligers. De huismeester heeft bijna wekelijks hulp bij allerhande klussen zoals schilder- en timmerwerk. Het aannemen en verwerken van de reserveringen voor de vaartochten op de Emma en ZK4 is volledig in handen van een vrijwilliger van het team Marketing en Communicatie. De Emma wordt volledig door vrijwilligers onderhouden en gevaren.

Communicatie
Om de vrijwilligers tijdens de transitie betrokken te houden, ontvangen ze niet alleen wekelijks het verslag van de weekstart maar informeerden het museum hen met regelmaat ook speciaal over de voortgang binnen het museum. Bijvoorbeeld over de plannen voor de nieuwe vaste presentatie en de rol van Museum aan de A bij het ontwikkelen van *de Onderwijscanon van Groningen*, *80 jaar vrijheid Groningen* en de *pop-up* tentoonstelling in het Groninger Museum die in november 2025 openging. Er was ook steeds ruimte voor vragen en om onderling even gezellig bij te praten. De vrijwilligers worden aangestuurd door het hoofd van de verschillende teams waarbij de schippers van de Emma onder team Marketing, communicatie en events vallen.

BHV
De BHV licentie van een aantal medewerkers bleef geldig; de juiste vervolg cursussen zijn met goed gevolg afgelegd in verband met de *Groninger Museumnacht* en *WinterWelVaart*. Natuurlijk zijn de schippers van de Emma ook gecertificeerd.

Vertrouwenspersoon
Nicole van Beemen van Het Coachkantoor was ook in 2025 de externe vertrouwenspersoon voor zowel de medewerkers als de vrijwilligers van Museum aan de A. Net als ieder jaar was ze te gast tijdens een van de weekopeningen, dit jaar op 25 februari, en legde ze uit met wat voor problemen de medewerkers en vrijwilligers bij haar terecht kunnen. De thema's goed werkgeverschap, werknemerschap en ongewenst gedrag kwamen aan de orde. Hiervoor waren alle medewerkers en vrijwilligers uitgenodigd. Net als ieder jaar was zij ook een keer te gast bij een RvT vergadering. Daarnaast

Personeelsuitje naar het WEC in Lauwersoog. Eigen foto

maakt ze ieder jaar een jaarverslag. In 2025 zijn er geen meldingen gedaan bij de vertrouwenspersoon en is er geen medewerkersbijeenkomst georganiseerd in het kader van een gezonde en veilige werkomgeving. Dat gebeurt weer in 2026.

Ziekteverzuim
Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2025 25%. Het is enorm verslechterd ten opzichte van 2024 toen het ziekteverzuim 7% was. Het gemiddelde in onze sector is 5,7% (gegevens van de Museumvereniging).
Het verschil wordt veroorzaakt door het lang verzuim (langer dan 43 dagen) van drie medewerkers.
Hierdoor is het lang verzuimpercentage 22,8%; in 2024 was dat 3,1 %. Kort verzuim is 0,4%; dit is verbeterd t.o.v. vorig jaar toen het 1,3% bedroeg. Het middellang verzuim (8 t/m 42 dagen) is 1,5%; ook dit is verbeterd, dit bedroeg in 2024 2,4%.
Op een compacte bezetting van 15 vaste medewerkers was dit ziekteverzuim gedurende het gehele jaar behoorlijk problematisch. Een groot aantal taken kon intern worden overgedragen, vooral aan directie en stafleden.
Voor het opzetten van een Strategisch Personeelsplan is een zzp'er ingezet die tevens een aantal bedrijfsvoering kwesties heeft opgepakt. De coördinatie van de vrijwilligers is door de verschillende stafleden opgepakt. Dit alles heeft wel een wissel op de organisatie getrokken en het betekent dat er voor 2026 een aantal taken op een andere manier verdeeld moet gaan worden. Een van de beslissingen is dat er vanaf januari 2026 een extern administratiekantoor, Ozcar, zal worden ingezet zowel voor de administratie als voor de salarisverwerking. Het systeem Nmbrs zal dan gevuld worden met alle relevante HRM documenten.

Nevenfuncties medewerkers
Nicolette Bartelink Hoofdfunctie: directeur bestuurder
Nevenfuncties:
- Bestuursvoorzitter Noorderlicht;
- Secretaris Bestuur Jazz te Gast tot april 2025;
- Lid Adviescommissies Mondriaanfonds;
- Lid Adviescommissie Musea Provincie Fryslân;
- Lid Adviescommissie Erfgoed Amsterdams Fonds voor de Kunst;
- Expert European Education and Culture Executive Agency, Europese Commissie.

Verder hadden/hebben vaste medewerkers de volgende nevenfuncties, in sommige gevallen vanuit hun functie, in andere op persoonlijke titel:
- Lid panel Toukomst Nationaal Programma Groningen;
- Voorzitter Stichting Pulcinella Projecten;
- Coördinator *social media* Speelgoedmuseum Roden;
- Coördinator *social media* Open Monumentendag Westerwolde;
- Lid Ondernemersvereniging Westerkwartier (Astraat en Brugstraat, Groningen);
- Bestuurslid De Hondsrug Unesco Global Geopark;
- Lid organisatieteam Keti Koti;
- Lid organisatieteam *Groninger Museumnacht*;
- Lid Comité *Open Monumentendag* Groningen;
- Lid Raad van Toezicht *Canon Westerkwartier*;
- Lid beleidsadviesgroep CMK;
- Eigenaar Sanne Meijer Onderweg;
- Eigenaar EKE.

Code diversiteit en inclusie
De interne werkgroep Inclusie & Toegankelijkheid is in 2025 doorgegaan op de ingeslagen weg. Steeds breidt het netwerk zich uit en de input van verschillende partijen neemt het museum mee in het verbeteren van de toegankelijkheid van Museum aan de A. Naast de samenwerking met Stichting Pittig Gekruid en met de organisatie van *Pride Groningen* heeft het museum dit jaar ook actief samengewerkt de Kentalis Guyotschool voor doven en slechthorenden. Het museum vroeg regelmatig advies aan (leden van) de Werkgroep Toegankelijk Groningen. De werkgroep was goed vertegenwoordigd bij de inloopbijeenkomst in juli waarin de nieuwste plannen over de vernieuwbouw van het museum zijn gepresenteerd. Ook heeft de werkgroep een toegankelijkheidscheck gedaan bij *WinterWelVaart*. Ze hebben advies gegeven over het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid. De knelpunten zaten vooral in de openbare ruimte, de verbeterpunten die wel

Marlieke de Jonge van Werkgroep Toegankelijk Groningen. Foto: Spot TV

WinterWelVaart gerelateerd zijn, worden meegenomen naar de volgende editie. Dit jaar organiseerde het museum een speciale ontvangst voor blinden en slechtzienden op de historische klipper Jade. Dat was weer een groot succes, de schippers waren verrast dat ze hun schip ook konden 'laten zien' aan deze groep en hoezeer dat gewaardeerd werd.
De tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* in het Groninger Museum toont de samenwerking met de Kentalis Guyotschool: een aantal videoportretten gemaakt voor het onderdeel Doof in Groningen.

Dit alles zorgde voor een betere mix van bezoekers: demografisch (leeftijd, religie, gender, seksuele diversiteit, cultuur), fysieke mogelijkheden en beperkingen, maar ook verschil in opleidingsniveau, vakgebieden en organisatiecultuur.
Binnen het vaste personeelsbestand was er nog steeds weinig diversiteit op het gebied van culturele achtergrond. Diversiteit binnen de vaste medewerkers en vrijwilligers was aanwezig in opleidingsniveau, leeftijd en gender. Binnen de Raad van Toezicht en de Raad van Advies zijn sinds eind 2024 mensen van kleur iets beter vertegenwoordigd.

Governance Code Cultuur
Museum aan de A paste ook in 2025 de Governance Code Cultuur toe. De rapportages in AFAS hebben continu de aandacht van de controller gehad om de sturing op financiën verder te verbeteren. De commissie bestuurszaken en de auditcommissie van de Raad van Toezicht functioneerden goed. Daarnaast was de commissie bestuurszaken verantwoordelijk voor het organiseren van de jaarlijkse zelfevaluatie van de Raad van Toezicht en het sollicitatie- en benoemingsproces van nieuwe leden voor de Raad van Toezicht. De commissie museale zaken kreeg in 2025 een eigen reglement in lijn met de andere commissies. Zij beoordeelde de inhoudelijke kwaliteit van het museum en de wijze waarop hierdoor door de directeur-bestuurder op werd toegezien en gestuurd. De governance wordt de komende jaren verder geoptimaliseerd.

Fair Practice Code
De medewerkers van het museum vielen in 2025 nog niet onder een CAO van een brancheorganisatie. Voor het samenstellen van het functiegebouw heeft de Museum CAO wel model gestaan. In 2024 is besloten om over te stappen naar de Museum CAO zodra de exploitatie subsidies dat toestaan. Door het negatieve besluit van de provincie op de toekenning van de exploitatiesubsidie is dat in 2025 niet gebeurd. Door de toegezegde extra subsidie van de gemeente kan deze *fair pay* voor de eigen vaste medewerkers in 2026 worden doorgevoerd. Binnen de projecten en events wordt uiteraard *fair pay* toegepast.

Samenwerkingspartners
In de zomer van 2024 zijn drie vernieuwde samenwerkingsovereenkomsten met het Groninger Museum, Noorderpoort en de Groninger Archieven getekend. In 2024 en in 2025 hebben verschillende directiewisselingen plaats gevonden bij deze vaste samenwerkingspartners. Om de organisaties goed aangesloten te houden is heel regelmatig contact gehouden zowel op directie- als op medewerkersniveau. Daarnaast zijn er structureel gesprekken met de Rijksuniversiteit Groningen en daarbinnen met de Faculteit Letteren en het Universiteitsmuseum voor het duurzaam intensiveren van de samenwerking.

Een samenwerking tussen het museum en de RUG zou ten goede komen van beide partijen. De RUG zou hiermee impactdoelen kunnen halen en het museum krijgt toegang tot hun netwerk waardoor het makkelijker in contact komt met onderzoekers. De partijen kunnen samen aanspraak maken op onderzoekbeurzen.
De gesprekken over deze samenwerking verliepen prettig en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst wordt hoogstwaarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2026 getekend.

Groninger Museum
De intentie van de geüpdatete samenwerkings-overeenkomst met het Groninger Museum is om de samenwerking verder te intensiveren. Daaraan is in 2025 concreet verdere invulling gegeven. Het Groninger Museum droeg naast de uitwisseling van financiële expertise in 2025 in verschillende opzichten bij aan de *pop-up* tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* die vanaf half november te zien is in het Groninger Museum. Met het Groninger Museum en de Groninger Archieven werkt Museum aan de A aan een gezamenlijk verzamel- en collectiebeleid op het gebied van de geschiedenis van Groningen.

Groninger Archieven
In de vernieuwde samenwerkingsovereenkomst met de Groninger Archieven is onderscheid gemaakt tussen de huidige fase, de verbouwing en de fase dat het museum in nieuwe vorm weer open is.
Tijdens de eerste periode zullen de Groninger Archieven bijvoorbeeld vergaderruimte ter beschikking stellen aan Museum aan de A, net zoals Museum aan de A dat omgekeerd deed tijdens hun verbouwing. Het hoofd Publiek van de Groninger Archieven en een van de Publieksmedewerkers, waren in 2025 nauw betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe vaste presentatie van het museum. Voor de fase na de heropening zijn er afspraken gemaakt om samen te werken op het vlak van programmering. Met de Groninger Archieven en het Groninger Museum werkte het museum aan een gezamenlijk verzamel- en collectiebeleid op het gebied van de geschiedenis van Groningen. De Groninger Archieven hebben net als Museum aan de A de intentie om meer geschiedenis te verzamelen van groepen die eerder niet aan bod kwamen. Een voorbeeld daarvan is het archief uit de 20e eeuw van Vrouwencafé Dikke Trui dat in Museum aan de A is overgedragen aan de Groninger Archieven.

Noorderpoort
Ook de samenwerkingsovereenkomst met Noorderpoort is geüpdatet en verder geconcretiseerd. Daarbij is ook onderscheid gemaakt tussen de huidige fase, de verbouwing en de fase dat het museum in nieuwe vorm weer open is. In de eerstgenoemde fase levert Noorderpoort expertise voor de nieuwe vaste presentatie. Daarbij bleef Noorderpoort betrokken bij een aantal events die tijdens deze fase nog door doorgang vinden, zoals bijvoorbeeld *Drag me to the A* en de *Groninger Museumnacht*.
In de fase daarna, als het museum in zijn nieuwe vorm open is, kan het vastgoed gebruikt worden door Noorderpoort en zal het museum fungeren als leerbedrijf voor een aantal opleidingen. Daarnaast zal gezamenlijk ingezet worden op participatie van studenten en een burgerschapsprogramma.

Raad van Advies
- Roomyla Choenni (Directeur Groninger Archieven)
- Roos Gortzak (Artistiek directeur Groninger Museum)
- Jan Geert Vierkant tot oktober 2025 (Zakelijk directeur Groninger Museum)
- Nynke Stellingsma vanaf oktober 2025 (Algemeen directeur bestuurder a.i. Groninger Museum)
- Regina Bouius (Voorzitter College van Bestuur Noorderpoort)
- Gerda Dekker (Lid College van Bestuur Noorderpoort)
- Marjon Edzes (Directeur Coöperatie Sterke Musea Groningen)
- Evelien Alkema (Beleidsadviseur Cultuur Drenthe, Programmasecretaris Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid. Bestuurslid buurtvereniging A-Kwartier)
- Prof. dr. Hilde Bras (Hoogleraar Economische en Sociale Geschiedenis, aandachtsgebied Mondiale Demografie en Gezondheid, RuG)
- Esmeralda van Boon (Programmamanager Diversiteit en Inclusie Noorderpoort)
- Dennis Kok (DJ Lowpro, Voorzitter RvC Noordstaat)

Bedrijfs-voering en financiën

09

Algemeen
Stichting Museum aan de A (hierna Stichting) is gevestigd in Groningen. De activiteiten van de Stichting bestaan uit het exploiteren van een museum met als doel het verzamelen van verhalen en objecten van Groningen en Groningers in een vaste presentatie en in de historische ontmoetingsplek, met de inzet van veel verschillende middelen in het museum, in Stad en provincie.
In deze Jaarrekening 2025, zie hoofdstuk 10, staan alle cijfers voorzien van toelichtingen. Voor uitgebreide toelichting op de activiteiten verwijzen we graag naar de hoofdstukken 01 t/m 07. Hieronder beschrijven we de zaken die een financiële impact hebben.

Transitiebeleid
In 2025 is de transitie naar geschiedenismuseum met een historische ontmoetingsplek doorgegaan op de lijn die in 2022 is ingezet. Het betreft de aanpassing van de organisatie met de nadruk op professionalisering, een transitie van het gebouwencomplex om het te verduurzamen en toegankelijk te maken te maken en een transitie qua inhoud en programmering. In 2025 was het museum gesloten voor tentoonstellingen en beperkt open voor events. Zie voor uitgebreide informatie hoofdstuk 01 Publiek, educatie en participatie en hoofdstuk 04 Ontwikkeling vaste presentatie.

Vernieuwbouw
Voor de transitie naar het nieuwe Museum aan de A is de verbouwing van het museumcomplex essentieel. Die verbouwing kan de Stichting niet zelf financieren; daarom heeft het museum in 2023 de hulp van de gemeente ingeroepen. De transitie van Museum aan de A heeft in maart 2025 een nieuwe impuls gekregen met de goedkeuring door de gemeenteraad van Groningen van het voorbereidingskrediet voor de verbouwing van het museumcomplex. En met de goedkeuring in december van het uitvoeringskrediet van €25 miljoen voor investering in de vernieuwbouw door het College van Burgemeester & Wethouders van de gemeente Groningen, is een zeer belangrijke, volgende stap gezet naar de daadwerkelijke uitvoering van de plannen. De gemeenteraad van Groningen heeft in de raadsvergadering van 28 januari 2026 besloten tot verlening van het uitvoeringskrediet.

Structurele exploitatiesubsidies gemeente en provincie
In 2025 startte de nieuwe cultuurnotaperiode 2025-2028. Op basis van de voor 1 februari 2024 ingediende aanvraag en beleidsstukken heeft de gemeente Groningen in 2024 de gevraagde subsidie toegekend. Voor de nieuwe cultuurnotaperiode is het museum door de gemeente aangewezen als Ontwikkelinstelling; door de provincie is dit niet gebeurd. Het Advies van de Kunstraad heeft ertoe geleid dat de provincie de aanvraag van de exploitatiesubsidie heeft afgewezen. Ook na het ingediende bezwaar en de hoorzitting inclusief een advies van de Commissie Rechtsbescherming heeft Gedeputeerde Staten op 19 november 2025 laten weten bij hun standpunt te blijven en de exploitatiesubsidie definitief niet te beschikken. De Erfgoedsubsidie van de provincie is opgehoogd van €100.000 tot €125.000 en toegekend voor de periode 2025-2026. Deze subsidie mag nu ook voor de exploitatie gebruikt worden. Inmiddels is er overleg over hoe de verlenging van die subsidie voor 2027-2028 gewaarborgd kan worden.

Risico en bezuiniging
Gedurende bijna geheel 2025 was het bovenstaande, de onzekerheid over de exploitatiesubsidie 2025 tot en met 2028, het grootste risico. Daarmee was vanuit financieel perspectief de continuïteit nog nog niet zeker. Voor 2025 heeft dat per saldo een enorme bezuiniging betekend, naast een financieel zeer onzekere, zelfs nijpende situatie gedurende bijna het gehele jaar. Zelfs zo nijpend dat we eind november nog bij de gemeente hebben gevraagd om een garantie bijdrage, mocht de aangevraagde subsidie van het Mondriaanfonds voor *WinterWelVaart* niet toegekend worden. Gelukkig ontvingen we deze subsidie wel, waardoor deze garantie bijdrage niet nodig was. De gemeente Groningen springt de jaren 2026-2028 wél bij, in verband met de afgewezen exploitatiesubsidie van de provincie; daar zijn we de gemeente bijzonder erkentelijk voor. Het invoeren van de museum cao is vanwege de nijpende situatie wederom uitgesteld. Gedurende het gehele jaar heeft het museum allerlei andere financieringsbronnen aangeboord, waardoor we mede in de zwarte cijfers zijn gebleven. Dit naast een ferm de hand op de knip houden door de gehele museum organisatie heeft voor dit positieve resultaat gezorgd. Dat is een compliment aan de RvT en alle medewerkers en vrijwilligers van Museum aan de A. Naast financiële risico's was er in 2025 sprake van lang ziekteverzuim van drie medewerkers. Hoewel dit niet allemaal werk gerelateerd ziekteverzuim is, gaf dit wel uitdagingen in de continuïteit van de organisatie.

Bedrijfsplan en knoppenbegroting
Het museum werkt aan het bedrijfsplan voor de komende jaren. De externe adviezen van Berenschot en Blueyard, die door de gemeente zijn ingewonnen om de meerjaren/knoppenbegroting goed te toetsen, worden daarin meegenomen. Een aantal bestaande activiteiten zal tijdens de verbouwing worden voortgezet, zoals de vaartochten en events op andere locaties. Het bedrijfsplan is vooral toegespitst op de komende jaren die in het teken zullen staan van de vernieuwbouw.

Systemen en ICT
Het museum had ook in 2025 aandacht voor optimalisatie van de systemen. Vanwege de beperkte capaciteit moest het museum scherpe keuzes maken over de op te pakken projecten. Momenteel ligt de focus daarbij op verbetering van de projectadministratie en project control; in 2026 maakt het museum de overstap naar Ozcar, een administratiebureau dat gespecialiseerd is in de administraties van culturele organisaties.

Conceptontwikkeling herinrichting vaste presentatie
Er is constructief en uitgebreid samengewerkt met collega's van de Groninger Archieven, Groninger Museum en Noorderpoort om samen met Studio Louter en OPERA Amsterdam de vaste presentatie verder vorm te geven. Inmiddels is ook de *pop-up* tentoonstelling in het Groninger Museum geopend die zal doorlopen tot en met 6 april 2026.

Projecten & manifestaties
Voor alle projecten gold dat deze zijn begroot met inbegrip van subsidies voor de dekking van alle projectkosten; Dat betekent dat we bij alle projecten actief hebben gestuurd op een nihil resultaat.
Dit jaar is *80 jaar vrijheid Groningen* voor het overgrote deel in 2025 succesvol afgerond. Voor de Onderwijscanon van Groningen gold eveneens dat dit project praktisch afgerond is. Ook het project *WinterWelVaart* is afgerond met een klein positief resultaat ter dekking van onze eigen loonkosten.
Kosten en dekking voor de *pop-up*-tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* drukten in november en december op de exploitatie (en vervolgens in 2026). Ook daar is het resultaateffect naar verwachting nihil.

Resultaat 2025
Dankzij het vroegtijdig ingrijpen in de uitgaven en de permanente aandacht die dit punt had van de directie, de gehele staf en de RvT, is het museum erin geslaagd 2025 af te sluiten met een positief resultaat. Dit positieve resultaat wordt daarnaast voor een belangrijk deel verklaard door de mogelijkheid om een deel van de salariskosten door te belasten aan een aantal tentoonstellingen en projecten, onder andere door een toezegging van een subsidie voor WinterWelVaart die vlak voor de start van het project in december ontvangen werd. Tenslotte bleken de kosten van een aantal langdurig zieken lager uit te vallen mede door een hogere - dan verwachte - uitkering van de ziekteverzuimverzekeraar.
Dit positieve resultaat betekent dat het eigen vermogen verder verstevigd kan worden. Gezien de bijzondere situatie waarin het museum de komende jaren zal

verkeren, waarin het niet of nauwelijks eigen inkomsten kan genereren door het ontbreken van een ‘eigen plek’ is dit zeer wenselijk.

Liquiditeit en solvabiliteit
Door alle vooruit ontvangen fondsen blijft de liquiditeit van de Stichting op basis van de *quick ratio* ruim boven de ondergrens van 1,0. De solvabiliteit is door het positieve resultaat licht verbeterd ten opzichte van 2024. Dit heeft vooral te maken met de hoogte van de kortlopende schulden als gevolg van vooruit ontvangen fondsen. Er wordt door de Stichting geen gebruik gemaakt van financiële instrumenten. De liquiditeit en daarbinnen het aandeel vrij te besteden middelen is gedurende 2025 zorgvuldig gemonitord met steeds geactualiseerde liquiditeitsbegrotingen.

Risicobeheersing
Het museum evalueert doorlopend de opzet en het bestaan van de maatregelen van interne beheersing in de processen. Daarbij houden we rekening met het feit dat wij een kleine organisatie zijn die beperkingen kent waar het de gewenste functiescheiding betreft.
Primair voor het museum is de betalingsorganisatie. Middels ons financiële systeem hebben we afgedwongen dat er een vier-ogen-principe gehandhaafd wordt en dat er voor betalingen sprake is van functiescheiding. Daarmee zijn wij van mening dat de risico’s rond het betalingsproces voldoende zijn afgedekt.

Continuïteit
Het boekjaar 2025 is afgesloten met een positief resultaat hetgeen een welkome versterking van het eigen vermogen betekent.
In 2025 heeft het Museum laten zien, zich onder moeilijke omstandigheden wendbaar te kunnen opstellen als het gaat om het in evenwicht brengen van kosten en opbrengsten.
De gemeente Groningen heeft aangegeven dat zij de komende jaren het museum zal blijven subsidiëren waarbij de subsidie structureel is verhoogd in verband met de bijzondere omstandigheden van vernieuwbouw. Voor de periode na de huidige cultuurnotaperiode wordt Museum aan de A aangemerkt als een Kerninstelling waarmee de subsidiëring van de gemeente ook in de cultuurnotaperiode 2029-2036 gewaarborgd is.

Kortom, de combinatie van een wendbare organisatie, de inzet op fondsenwerving en de financiële steun van de gemeente en provincie Groningen zorgt voor de continuïteit van Museum aan de A.

Jaarrekening 10

Balans per 31 december 2025 na bestemming exploitatieresultaat in €

		2025		2024
ACTIVA				
Vaste activa				
1. Materiële vaste activa	116.742		122.252	
		116.742		122.252
Vlottende activa				
2. Voorraden	-		2.689	
3. Vorderingen	601.705		661.354	
4. Overlopende activa	732.464		220.363	
5. Liquide middelen	1.396.977		1.648.018	
		2.731.146		2.532.424
		2.847.888		**2.654.676**
PASSIVA				
Eigen vermogen				
6. Algemene reserve	148.418		57.247	
7. Bestemmingsreserves	609.698		610.491	
		758.116		667.738
Langlopende schulden				
8. Langlopende schulden	-		22.790	
		-		22.790
Kortlopende schulden				
9. Overige kortlopende schulden	2.089.772		1.964.147	
		2.089.772		1.964.147
		2.847.888		**2.654.676**

Categoriale exploitatierekening 2025 in €

Baten	Rekening 2025	Begroting 2025	Rekening 2024
Eigen inkomsten			
01. Kaartverkoop	250	-	3.491
02. Overige publieksinkomsten	36.608	17.500	61.689
03. Subtotaal publieksinkomsten	**36.858**	**17.500**	**65.180**
04.1 WinterWelVaart	156.008	-	147.699
04.2 Private middelen particulieren	21.438	-	1.006
05. Subtotaal bijdragen uit private middelen	**177.445**	**-**	**148.705**
06. Totaal eigen inkomsten (3+5)	**214.304**	**17.500**	**213.885**
Subsidies			
07. Totaal structurele subsidie Provincie	125.000	125.000	240.800
08. Totaal structurele subsidie Gemeente	812.500	800.000	527.500
09. Subtotaal structurele subsidies	**937.500**	**925.000**	**768.300**
10. Subtotaal incidentele publieke subsidies en fondsen	**838.781**	**224.500**	**84.789**
11. Totaal subsidies (9+10)	**1.776.281**	**1.149.500**	**853.089**
12. Totale baten (6+11)	**1.990.585**	**1.167.000**	**1.066.973**

Lasten	Rekening 2025	Begroting 2025	Rekening 2024
13. Personeelslasten	732.464	715.000	732.196
14. Huisvestingslasten	109.341	100.000	131.391
15. Afschrijvingskosten	10.971	10.000	10.771
16. Aankopen collectie	503	-	-
17. Overige bedrijfskosten	139.489	172.000	151.370
18. Kosten presentaties, projecten	918.965	207.000	137.492
19. Kosten projecten	-	-	34.870
20. Totale lasten (13+14+15+16+17+18+19)	**1.911.733**	**1.204.000**	**1.198.089**
21. Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening (baten - lasten)	78.852	-37.000	-131.116
22. Saldo rentebaten en -lasten	11.527	11.000	12.019
23. Exploitatieresultaat (21+22))	**90.379**	**-26.000**	**-119.097**

Kasstroomoverzicht 2025 in €

Kasstroom uit operationele activiteiten		2025		2024
Bedrijfsresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	78.852		-131.116	
Afschrijvingen	10.971		10.771	
		89.823		**-120.345**
Mutaties werkkapitaal				
Afname voorraden	2.689		4.745	
Toename vorderingen	59.649		-86.607	
Afname overlopende activa	-512.102		-203.923	
Toename kortlopende schulden	125.624		1.629.478	
		-324.139		**1.343.693**
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen rente	11.527		13.243	
Betaalde rente	-		-1.224	
		11.528		**12.019**
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		**-222.789**		**1.235.366**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	-		-	
Investeringen in (im)materiële vaste activa	-5.462		-6.115	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		**-5.462**		**-6.115**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	-22.790		-3.872	
Mutatie bestemmingsreserves	-		-3.308	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		**-22.790**		**-7.180**
Toename (afname) geldmiddelen		**-251.041**		**1.222.073**
Toelichting geldmiddelen				
Stand liquide middelen per 1 januari	1.648.018		425.945	
Stand liquide middelen per 31 december	1.396.977		1.648.018	
Mutatie liquide middelen per 31 december		**-251.041**		**1.222.073**

Toelichting op de Jaarrekening

Algemene en voornaamste activiteiten
Stichting Museum aan de A (hierna Stichting) is gevestigd te Groningen. De activiteiten van de Stichting bestaan uit het exploiteren van een museum.

Verslaggevingsperiode
Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2025, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2025.

Toegepaste standaarden
De jaarrekening is opgesteld volgens de RJ richtlijn 640. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten tenzij anders wordt vermeld in de grondslagen.

Continuïteit
In 2025 heeft het Museum laten zien, zich onder moeilijke omstandigheden wendbaar te kunnen opstellen als het gaat om het in evenwicht brengen van kosten en opbrengsten. De gemeente Groningen heeft aangegeven dat zij de komende jaren het museum zal blijven subsidiëren waarbij de subsidie structureel is verhoogd in verband met de bijzondere omstandigheden van vernieuwbouw. Voor de periode na de huidige cultuurnotaperiode wordt Museum aan de A aangemerkt als een Kerninstelling waarmee de subsidiëring door de gemeente ook in de cultuurnotaperiode 2029-2036 gewaarborgd is. Daarnaast is het Museum steeds beter in staat om andere financieringsbronnen naast de gemeente Groningen te vinden. Kortom, de combinatie van een wendbare organisatie en de financiële steun van de gemeente en de provincie waarborgt de continuiteit van het Museum aan de A.

Gebruik van schattingen
De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schattingen worden herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en de resultaatsbepaling

Algemeen
De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de onderneming. De jaarrekening is opgesteld volgens de RJ richtlijn 640. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden in de exploitatierekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaats gevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan

worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Financiële instrumenten
De Stichting maakt geen gebruik van financiële instrumenten die de Stichting blootstelt aan rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen
Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.
De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Bijzondere waardeverminderingen vaste activa
Voor immateriële, materiële en financiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is om de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid.
Een eventueel restantverlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzondere waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroom genererende eenheid aangepast. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als er geschat is dat er sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waarderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief of kasstroom genererende eenheid opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzondere waardeverminderingsverlies voor het actief of kasstroom genererende eenheid zou zijn verantwoord.

Materiële vaste activa
Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de Stichting en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.
De gebouwen en terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Overheidssubsidies en bijdragen van fondsen, die betrekking hebben op investeringen, worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Afschrijvingen
De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op terreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven: afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:
• Gebouwen en terreinen 0-10%
• Museumschip 10%
• Andere bedrijfsmiddelen 20%
Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Voorraden
De voorraden worden gewaardeerd tegen de verkoopprijs onder aftrek van de gemiddelde brutomarge of lagere opbrengstwaarde, of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen.
De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen.

Vooruitbetaalde kosten en opbrengsten tentoonstellingen
In de waardering van de tentoonstellingen en projecten, die het jaar overstijgen, zijn begrepen de kosten die direct betrekking hebben op de tentoonstelling, de projecten, kosten van ontwerp en assistentie, en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de exploitatierekening als last verwerkt.

Vorderingen, liquide middelen en schulden
De waardering van vorderingen, liquide middelen en schulden zijn toegelicht onder de financiële instrumenten. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen
Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigen vermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar winst. Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als financiële verplichting, worden gepresenteerd onder de schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst- enverliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.
Binnen het eigen vermogen worden algemene reserves en bestemmingsreserves onderscheiden.
De algemene reserves staan ter vrije beschikking. De bestemmingsreserves worden met een specifiek doel aangehouden.

Voorzieningen
Algemeen
Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt en het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom aan middelen nodig is. Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Pensioenen
De Stichting heeft voor haar werknemers een pensioenverzekering afgesloten bij Achmea/Centraal Beheer. De door het fonds verzorgde pensioenregeling is aan te merken als een toegezegde bijdrageregeling. Er is géén premieverplichting over voorgaande jaren. Verplichtingen ten aanzien van bijdragen aan pensioenregelingen en daaraan gerelateerde regelingen op basis van beschikbare premies worden als last in de exploitatierekening verwerkt in de periode waarop deze betrekking hebben. Er is daarom géén sprake van een voorziening voor pensioenverplichtingen.

Posten van de jaarrekening

Subsidies
Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de Stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de Stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst- en verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de Stichting voor de kosten van een actief worden systematisch in de exploitatierekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief. Een krediet afgesloten tegen een lagere rente dan marktrente, wordt als schuld in de balans opgenomen waarbij waardering plaats vindt zoals opgenomen onder de financiële instrumenten. Het verschil tussen het hogere ontvangen bedrag van het krediet en de boekwaarde bij eerste verwerking betreft het voordeel als gevolg van de lagere rente. Dit voordeel wordt verwerkt als overheidssubsidie. De onderdelen van de subsidie, de schenkingen en overige bijdragen die bestemd zijn voor

het doen van (kunst) aankopen voor de collectie worden, evenals de (kunst) aankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord.

Diensten
Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht en betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kan worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Lasten
Hieronder zijn begrepen de direct aan de baten toerekenbare kosten.

Personeelsbeloningen
De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de onderneming. Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd, doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid, worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd.

Operationele lease
De Stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten worden geclassificeerd als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst. Als de Stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Rentebaten en rentelasten
Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren. De Stichting maakt geen gebruik van financiële instrumenten die de Stichting blootstelt aan rente-, krediet- en liquiditeitsrisico.

Renterisico
Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De Stichting heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Liquiditeitsrisico
Sinds eind 2022 is de Stichting gestart met het bewaken van de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de Stichting steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Kredietrisico
De Stichting loopt kredietrisico over handels- en overige vorderingen en liquide middelen. Het kredietrisico is geconcentreerd bij een beperkt aantal tegenpartijen. Met deze tegenpartijen bestaat een lange relatie; zij hebben altijd aan hun betalingsverplichtingen voldaan.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Wet Normering Topinkomens

Voor de uitvoering van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de Stichting zich gehouden aan de regels bij en krachtens de WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

De panden van het museum worden administratief overgedragen aan de gemeente op een nader te bepalen datum in 2026. De overdracht som is bepaald op €100.000 (ongeveer gelijk aan de boekwaarde per 1 januari 2026). De gemeente bereidt het koopcontract en de levering voor en stelt hiertoe een overdrachtsdocument op. De kosten voor notaris en kadaster zijn voor de gemeente.

Toelichting op de balans in €

ACTIVA
Vaste activa

1. Materiële vaste activa
Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Gebouwen & terreinen	Bedrijfs-inventaris	Automati-sering	Andere bedrijfs-middelen	Totaal
Aanschafprijs	3.500.000			140.069	3.640.069
Mutatie beginbalans	-	119.416	20.653	-140.069	-
Nieuw aanschafwaarde	3.500.000	119.416	20.653	-	3.640.069
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-3.397.889			-119.931	-3.517.820
Mutatie beginbalans		-110.125	-9.804	119.931	-
Nieuw cummulatieve afschrijving	-3.397.889	-110.125	-9.804	-	-3.517.820
Nieuwe boekwaarde per 1 januari 2025	**102.111**	**9.291**	**10.850**	-	**122.251**
Mutaties in de boekwaarde					
Investeringen	**-**	5.462	-	-	5.462
Afschrijvingen	-3.813	-4.241	-2.917	-	-10.971
Desinvestering	-	-	-	-	-
Saldo 31 december	**98.298**	**10.512**	**7.932**	**-**	**116.742**

Bij de overgang naar de Stichting Museum aan de A in 2020 is de aanschafwaarde van de bedrijfsgebouwen gesteld op 65% van de toenmalige verzekerde waarde om inzicht te geven in de aanwezige waarden. Omdat de bedrijfsgebouwen en -terreinen aan de Brugstraat 24 en 26 en Kleine der A 5 al geruime tijd in het bezit zijn, worden ze gewaardeerd op restwaarde.
De museumcollectie wordt gewaardeerd op €0.
In 2025 zijn de 'Andere bedrijfsmiddelen' administratief verdeeld over de categorieen 'Bedrijfsinventaris' en 'Automatisering'. Hiermee wordt beter aangesloten met de praktijk in de museumwereld.

Vlottende activa

2. Voorraden	2025	2024
Winkelvoorraad	-	-
Museumkaarten Museumvereniging	-	2.689
Saldo 31 december	**-**	**2.689**

3. Vorderingen	2025	2024
Debiteuren	10.000	16.239
Omzetbelasting	92.298	35.491
Gemeente Groningen - Investeringsfonds MadA	-	514.853
Overige vorderingen	499.407	94.770
Saldo 31 december	**601.705**	**661.354**

De vordering in het kader van Investeringsfonds MadA betreft de bedragen die in 2021 t/m 2024 door het museum zijn voorgefinancierd voor de gemeente Groningen. Dit bedrag is in 2025 uitbetaald.In de loop van 2025 heeft de gemeente Groningen de subsidie verhoogd. Deze verhoging was per 31 december nog niet ontvangen. Het gaat hier om een bedrag van €273.000. Dit verklaart de stijging van de overige vorderingen. De hogere post omzetbelasting wordt veroorzaakt door de terugvraag van btw over de kosten van *WinterWelVaart* die eind 2025 gemaakt zijn.

4. Overlopende activa	2025	2024
Vooruitbetaalde kosten tentoonstellingen en projecten	713.717	220.209
Vooruitbetaalde verzekeringen	-	141
Vooruitbetaald overig	18.747	14
Saldo 31 december	**732.464**	**220.363**

De werkzaamheden voor de nieuwe vaste presentatie zijn in 2025 doorgegaan. In totaal is hierin een bedrag van bijna €500.000 besteed. Hieronder zijn ook de kosten van de pop-up tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* begrepen.

5. Liquide middelen	2025	2024
Kas	266	772
Rabobank	1.396.711	1.647.246
Saldo 31 december	**1.396.977**	**1.648.018**

De daling van het saldo liquide middelen heeft te maken met de uitgaven die in 2025 gedaan zijn voor de herinrichting vaste presentatie en de pop-up tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?*

PASSIVA	2025	2024
Eigen vermogen		
6. Algemene reserve	148.418	57.247
7. Bestemmingsreserves	609.698	610.491
Saldo 31 december	**758.116**	**667.738**

Verloop algemene reserve

	Stand 31-12-2024	Mutatie	Exploitatie bestemming	Stand 31-12-2025
Algemene reserve	57.247	793	90.379	148.418
Totaal	**57.247**	**793**	**90.379**	**148.418**

Verloop besstemmingsreserve

Bestemmingsreserve financiering materiële vaste activa	284.698	-	-	284.698
Bestemmingsreserve transitie MadA (herinrichting vaste presentatie)	325.793	-793	-	325.000
Totaal	**610.491**	**-793**	**-**	**609.698**

De bestemmingsreserve financiering materiële vaste activa ziet toe op de waarde van de panden en is opgenomen naar aanleiding van een taxatie van die panden. De bestemmingsreserve transitie MadA betreft een reserve voor de ontwikkeling van de nieuwe vaste presentatie. De bestemmingsreserve financiering materiële vaste activa zal na overdracht van de panden aan de gemeente Groningen worden ingezet voor de inrichting van de panden en op dat moment ook anders genoemd worden. De mutatie ad €793 betreft de afronding van Bestemmingsreserve transitie MadA op €325.000.

9. Langlopende schulden

	2025	2024
Hoofdsom	53.135	53.135
Afgelost tot en met 31-12-2025	-30.326	-26.473
Restant hoofdsom 31-12-2025	22.809	26.662
Restant hoofdsom	-22.809	-3.872
Langlopende deel per 31-12-2025	**-**	**22.790**

SVn Lening 235.478.020
Deze lening betreft een in 2016 aangegane monumentenlening vanuit het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting voor de financiering van het onderhoud aan het onroerend goed aan de Kleine der A 5. Omdat de gebouwen in 2026 worden overgedragen aan de gemeente Groningen is deze lening begin 2026 volledig afgelost.

10. Overige kortlopende schulden	2025	2024
Crediteuren	217.131	185.751
Loonheffing	13.699	12.157
Opgebouwde vakantiegeldrechten en dagen	21.841	21.190
Overlopende passiva	350.127	139.172
Aflossingsdeel 2026 langlopende leningen	22.809	3.818
Vooruit ontvangen bedragen en subsidies	1.464.163	1.602.057
Saldo 31 december	**2.089.771**	**1.964.146**

De stijging van de overlopende passiva betreft de afrekening van het project *80 jaar vrijheid Groningen*, die in 2026 gaat plaatsvinden. Het Museum aan de A was penvoerder voor wat betreft de subsidiestromen. Op vooruit ontvangen subsidies staan de bedragen die ontvangen zijn voor de herinrichting van de vaste presentatie Museum aan de A.

Niet in de balans opgenomen activa & verplichtingen

Verplichtingen
Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van erfpacht, huur en operationele leasing van een kopieerapparaat. Deze leaseperiode loopt tot 28-3-2027.

Subsidies
De gemeente Groningen heeft aangegeven dat zij de komende jaren het museum zal blijven subsidiëren waarbij de subsidie structureel is verhoogd in verband met de bijzondere omstandigheden van vernieuwbouw. Voor de periode na de huidige cultuurnotaperiode wordt Museum aan de A aangemerkt als een Kerninstelling waarmee de subsidiëring door de gemeente ook in de cultuurnotaperiode 2029-2036 is gewaarborgd. De provincie heeft een subsidie toegezegd voor de periode van 2025-2026 (de eerste helft van de cultuurnotaperiode 2025-2028). In 2026 wordt door de provincie besloten of deze subsidie ook voor 2027-2028 wordt toegekend.

Collectie
In de lijn met de in Nederland gebruikelijke verwerkingswijze worden objecten van cultuurhistorische of kunsthistorische waarde niet gewaardeerd in euro’s.

Toelichting op de exploitatie-rekening in €

	Exploitatie 2025	Begroot 2025	Exploitatie 2024
1. Kaartverkoop			
Entree volbetalende bezoekers	250	-	2.009
Entree bezoekers met korting	-	-	83
Opbrengst museumkaart	-	-	1.399
Overige opbrengsten	-	-	-
Subtotaal	**250**	**-**	**3.491**

De kaartverkoop betreft een vergoeding van Stichting Museumkaart ter compensatie van het feit dat in de museumgebouwen geen bezoekers zijn ontvangen vanwege de tijdelijke sluiting.

Bezoekersprofiel (aantallen)	Exploitatie 2025		Exploitatie 2024
Volwassenen	-		9.153
Kinderen	-		111
Onderwijs	-		221
Betalende bezoekers	**-**		**9.485**
Evenementen	89.646		50.800
Vaartochten	484		950
Bezoeken websites	203.196		139.857
Aantal weergaven op social media	2.547.961		922.002

De belangrijkste evenementen waren *WinterWelVaart* (50.000), de tentoonstelling *Wie schrijft geschiedenis?* (19.175), de tentoonstelling *Oorlog dichtbij* (9.000) en Keti Koti (4.500).

	Exploitatie 2025	Begroot 2025	Exploitatie 2024
2. Overige publieksinkomsten			
Opbrengsten winkel/horeca	1.605	-	6.427
Opbrengst vaartochten	19.026	2.500	12.916
Overige opbrengsten	15.977	15.000	42.346
Subtotaal	**36.608**	**17.500**	**61.689**

De daling van de publieksopbrengsten heeft te maken met de tijdelijke sluiting van het museum in verband met vernieuwbouw. Desondanks is het Museum er in geslaagd om de opbrengsten van de vaartochten fors te laten toenemen ten opzichte van de begroting en ten opzichte van 2024.

4.1 Dekking projecten			
WinterWelVaart	156.008	-	147.699
Subtotaal	**156.008**	**-**	**147.699**

In 2024 heeft de Stichting Samenwerkende Nautische Organisaties Groningen zichzelf opgeheven en heeft Museum aan de A de organisatie van het evenement volledig overgenomen van de stichting. Om die reden zijn deze cijfers opgenomen in de jaarrekening. De dekking *WinterWelVaart* bestaat uit subsidiebijdragen vanuit gemeentes en provincie alsook uit bijdragen van pachters en sponsoren.
De exploitatie van *WinterWelVaart* kent beperkte risico's die vooraf goed in kaart worden gebracht en vastgelegd in de businesscase.

4.2 Private middelen particulieren			
Schenkingen en legaten	20.798	-	281
Bijdrage Vrienden van MadA	640	-	725
Subtotaal	**21.438**	**-**	**1.006**

7. Structurele subsidies Provincie			
Exploitatiesubsidie provincie Groningen	-	-	140.800
Regio functie	125.000	125.000	100.000
Subtotaal	**125.000**	**125.000**	**240.800**

De provincie Groningen heeft eind 2025 te kennen gegeven de jaarlijkse subsidie te beperken tot €125.000 (regio-functie en exploitatie tezamen).

8. Structurele subsidies Gemeente

Exploitatiesubsidie	812.500	800.000	402.500
Ontwikkeling MadA	-	-	125.000
Subtotaal	**812.500**	**800.000**	**527.500**

De gemeente Groningen heeft haar structurele subsidie in 2025 verhoogd naar €812.500 en op basis van de meerjaren-/knoppenbegroting verschillende subsidiebedragen toegekend voor deze cultuurnotaperiode 2025-2028. Vandaar dat de separate subsidie Ontwikkeling MadA is komen te vervallen.

	Exploitatie 2025	Begroot 2025	Exploitatie 2024
10. Incidentele subsidies			
Gemeente Groningen (Fair Pay)	-	-	40.250
Mondriaan Fonds Erfgoedstarters	29.335	-	30.619
St. Nationaal Restauratiefonds	-	-	13.920
Overige	809.446	224.500	
Subtotaal	**838.781**	**224.500**	**84.789**

De post overige ad ruim €800.000 wordt veroorzaakt doodat het museum in 2025 een aantal belangrijke tentoonstellingen/projecten/events heeft georganiseerd, die niet waren begroot als onderdeel van de exploitatie maar een apart begroting- en dekkingsplan hadden.. De belangrijkste waren 80 jaar vrijheid en de Onderwijscanon.
De bijdrage van het Mondriaan Fonds betreft een dekking ten behoeve van loonkosten in het kader van de regeling Erfgoedstarters.

	Exploitatie 2025	Begroot 2025	Exploitatie 2024
12. Personeelslasten			
Lonen en salarissen	681.110	634.000	601.944
Doorbeslaste loonkosten	-18.893	-35.000	-7.924
Totaal	**662.217**	**599.000**	**594.020**
Reiskosten woon-werkverkeer	7.121	12.000	10.595
Opleidingskosten	6.359	-	9.359
Overige personeelskosten	56.766	104.000	118.222
Totaal	**70.246**	**116.000**	**138.176**
Subtotaal	**732.463**	**715.000**	**732.195**

Op 31 december 2025 waren er 12,2 FTE werkzaam in Museum aan de A
Op 31 december 2024 waren er 10,9 FTE werkzaam. De stijging van het aantal FTE heeft vooral te maken met medewerkers die gefinancierd worden vanuit het Mondriaanfonds.

De samenstelling van de post personeelslasten is als volgt:

	2025	Begroot 2025	2024
Lonen en salarissen	549.261	494.000	463.134
Doorbelaste loonkosten	-18.893	-35.000	-
Sociale lasten	87.025	90.000	83.697
Pensioenlasten	44.824	50.000	47.189
Overige personeelskosten	70.246	116.000	138.176
Totaal kosten formatie	**732.463**	**715.000**	**732.195**

De hogere ‘Overige personeelskosten’ in 2024 hadden te maken met de kosten van de vervanging van een aantal langdurige ziektegevallen. Dat de overige kosten lager zijn uitegvallen dan de begroting heeft te maken met de lagere dan verwachte kosten rond de langdurig zieken.

	Exploitatie 2025	Begroot 2025	Exploitatie 2024
13. Huisvestingslasten			
Erfpacht gebouwen	3.975	1.500	1.491
Onderhoud gebouwen	8.246	5.000	36.974
Verzekeringen	31.051	37.000	36.869
Gas, water en licht	38.981	37.500	37.356
Schoonmaakkosten	6.065	13.000	12.829
Overige huisvestingskosten	21.024	6.000	5.872
Subtotaal	**109.341**	**100.000**	**131.391**

In verband met de ver/nieuwbouw en de overgang van de gebouwen naar de gemeente Groningen in 2026 is het onderhoud aan de gebouwen tot een minimum beperkt. De hogere overige huisvestingskosten betreffen de kosten van de gemeentelijke belastingen.

14. Afschrijvingskosten			
Afschrijvingskosten terreinen en gebouwen	3.813	3.800	3.807
Afschrijvingskosten bedrijfsinventaris	4.241	4.200	-
Afschrijvingskosten automatisering	2.917	2.000	-
Afschrijvingskosten andere bedrijfsmiddelen	-	-	6.964
Subtotaal	**10.971**	**10.000**	**10.771**

In 2025 zijn de ‘vaste bedrijfsmiddelen’ administratief verdeeld over de categorieen ‘bedrijfsinventaris’ en ‘automatisering’. Daarmee worden ook de afschrijvingskosten anders verdeeld.

15. Aankopen			
Aankopen collectie	503	-	-
Subtotaal	**503**	**-**	**-**

	Exploitatie 2025	Begroot 2025	Exploitatie 2024
16. Overige bedrijfskosten			
Algemene kosten			
Kantoorkosten	28.443	27.000	31.036
Controle-, advies- en administratiekosten	18.000	18.000	15.350
Raad van Toezicht	1.223	1.000	819
Automatisering	4.642	15.000	10.055
Inkoopkosten	801	3.500	6.884
Kosten vaartochten	17.166	15.000	7.695
Overige algemene bedrijfskosten	11.479	20.000	19.359
Subtotaal	**81.754**	**99.500**	**91.198**

De Raad van Toezicht is onbezoldigd, de hier gepresenteerde kosten zijn onkosten in het kader van vergaderingen en dergelijke. De daling van de overige algemene bedrijfskosten wordt veroorzaakt doordat in 2025 spaarzaam met beschikbare middelen is omgegaan. De lagere kosten automisering worden veroorzaakt door een kleinere inzet van de leverancier van de automatiseringsdiensten.

Kosten marcom, participatie en educatie			
Representatie	1.438	2.500	2.092
Educatie	1.174	10.000	7.742
Museumnacht	5.241	5.000	5.050
Keti Koti	-	5.000	5.657
Overige publieksactiviteiten	1.807	22.000	12.707
PR kosten	5.986	8.000	8.972
Subtotaal	**15.646**	**52.500**	**42.220**

Op deze kosten is in 2025 in brede zin bezuinigd in verband met de onzekerheid over de toekenning gedurende het jaar van de subsidie van de provincie Groningen. De advertentiekosten en reclamekosten die betrekking hadden op de tentoonstellingen en evenementen zijn daar verantwoord.

Kosten collectie			
Depot huur	27.883	20.000	17.952
Onderhoud collectie	2.269	-	-
Diverse kosten	11.937	-	-
Subtotaal	**42.089**	**20.000**	**17.952**

Deze kosten zijn fors hoger dan in 2024 omdat de structurele huurkosten in verband met de opslag van de collectie en de verhuizing in 2024 ten laste van het resultaat zijn gebracht. In 2024 waren deze kosten verantwoord onder de vooruitbetaalde kosten tentoonstellingen (herinrichting). De verhuiskosten zijn begrepen in de diverse kosten.

	Exploitatie 2025	Begroot 2025	Exploitatie 2024
17. Kosten projecten			
Kosten presentaties, projecten	781.590	207.000	137.492
Kosten WinterWelVaart	137.375	-	-
Subtotaal	**918.965**	**207.000**	**137.492**

De stijging van deze post wordt veroorzaakt doodat het museum in 2025 een aantal belangrijke tenstoonstellingen/ projecten/events heeft georganiseerd. De belangrijkste waren *80 jaar vrijheid Groningen* en *WinterWelVaart*. Hier tegenover staat een navenant hogere dekking.

Kosten Ontwikkel-projecten transitie			
Regiofunctie Provincie	-	-	15.239
Herinrichting vaste presentatie MadA	-	-	19.630
Subtotaal	**-**	**-**	**34.869**

De kosten van de activietiten inzake de ontwikkelling MadA en de regiofunctie worden vanaf 2025 binnen de reguliere activiteiten verantwoord.

22. Saldo rentebaten en -lasten			
Rentebaten	11.528	11.000	13.243
Rentelasten	-	-	-1.224
Subtotaal	**11.528**	**11.000**	**12.019**

Rentebaten vallen hoger uit dan begroot vanwege de hogere liquiditeit.

Overige gegevens

Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo
Er zijn geen nadere statutaire bepalingen inzake de resultaatbestemming.
Het voorstel is om het resultaat over 2025 als volgt te verwerken:

Dotatie bestemmingsfondsen	-
Dotatie algemene reserve	90.379
Dotatie bestemmingsreserve	-
Totaal	**90.379**

WNT Directeur bestuurder

Gegevens 2025 bedragen in €	J.T.N. Bartelink
Functiegegevens	**Directeur bestuurder**
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.377
Beloningen betaalbaar op termijn	16.557
	110.934
Subtotaal	**110.934**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	**110.934**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2024 bedragen in €	J.T.N. Bartelink
Functiegegevens	**Directeur bestuurder**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	91.837
Beloningen betaalbaar op termijn	16.748
Subtotaal	**108.584**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
Bezoldiging	**108.584**

Verklaring van de accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Museum aan de A

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2025 van Stichting Museum aan de A te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Museum aan de A per 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de bepalingen krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:
1. De balans per 31 december 2025;
2. Exploitatierekening over 2025; en
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Museum aan de A zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:
- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder van Stichting Museum aan de A is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening
De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de bepalingen krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT). In dit kader is de directeur-bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico’s dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico’s bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis

voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- Het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 24 maart 2026

Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend: drs. M.H.W. Schaepers RA

Ondertekening van de Jaarrekening 2025

24 maart 2026

Namens de Raad van Toezicht

Rob Schuur (voorzitter)

Willem de Kok

Marieke Boekhold-Miltenburg

Leonieke Vermeer

Gerard Datema

Namens Stichting Museum aan de A

Nicolette Bartelink (directeur-bestuurder)

Bijlage Exploitatielasten verdeeld over de activiteiten

Exploitatielasten verdeeld over de activiteiten in €

Lasten		Onroerend goed	Collectie Museumschip	PR Educatie	Tentoonstelling Evenement	Ontwikkeling MadA	Regio programma	Publieks-activiteiten	Lasten fondsen-werving	Afschrijvingen Investeringen	Beheer-kosten
1. Personeelslasten	732.464	40.286	117.194	87.896	109.870	76.176	114.264	54.935	36.623	-	95.220
2. Huisvestings-lasten	109.341	109.341	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Afschrijvingen	10.971	-	-	-	-	-	-	-	-	10.971	-
4. Aankopen	503	-	503	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Overige bedrijfskosten	1.058.454	-	42.089	3.064	918.965	-	-	12.582	-	-	81.754
Totale lasten (1+2+3+4+5)	**1.911.733**	**149.627**	**159.786**	**90.959**	**1.028.834**	**76.176**	**114.264**	**67.517**	**36.623**	**10.971**	**176.974**
6. Saldo uit gewone bedrijfs-uitoefening (baten - lasten)	78.852										
7. Saldo rentebaten /-lasten	11.527										
Exploitatieresultaat (6+7)	**90.378**										

Colofon

Tekst	Nicolette Bartelink, Michèlle Corbier, Karlijn Donders, Harm Grooten, Niek Huis in ’t Veld, Sanne Meijer, Rob Schuur, Kim van Steenwijk, Bastiaan Steffens
Fotografie	Thaeer Batar, Martijn Beekman, Knelis, Joost Nuijten, Anita Oosterloo, Daniek Snijder, Corné Sparidaens, Kim van Steenwijk, Hannah Stienstra, Taco Tel
Redactie	Nicolette Bartelink, Karlijn Donders
Vormgeving	Honing Mosterd

Museum aan de A
WERK IN UITVOERING

Stichting Museum aan de A
Brugstraat 24
9711 HZ Groningen
050 312 22 02
museumaandea.nl